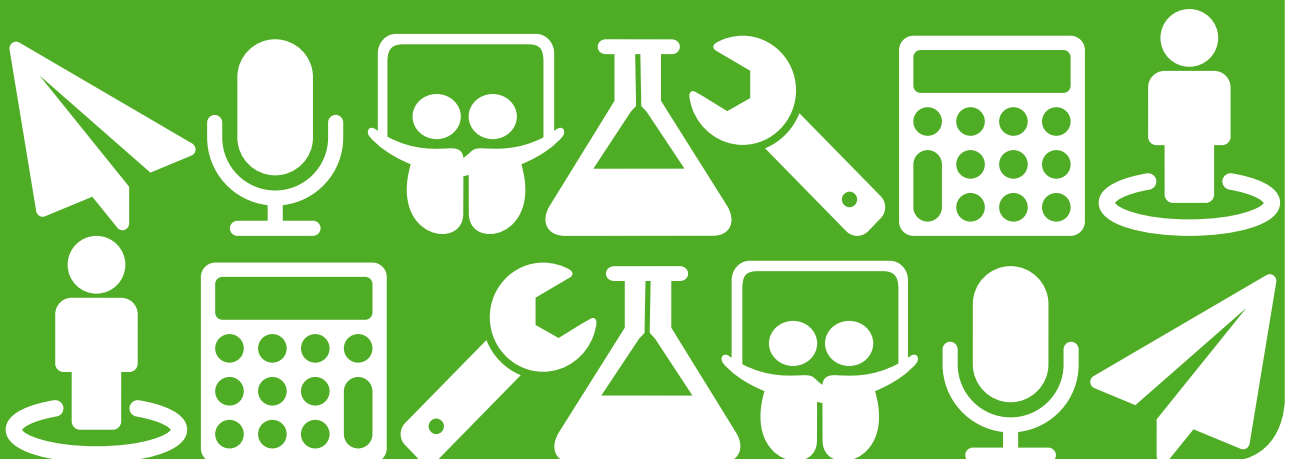

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Vernieuwing in dagbesteding:

45 projecten

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie is het landelijke kennisinstituut en adviesbureau voor toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, sociale zorg en sociale veiligheid. Onze activiteiten zijn georganiseerd in vier actuele programma's: effectiviteit en vakmanschap, zelfredzaamheid, participatie, veiligheid en huiselijk/seksueel geweld.

We investeren in de kracht en de onderlinge verbinding van burgers. We doen dit door maatschappelijke organisaties, overheden, maatschappelijk betrokken bedrijven en burgerinitiatieven te ondersteunen, te adviseren én met hen samen te werken. Lokaal of landelijk, toegesneden op het vraagstuk en de organisatie. Zo kunnen deze organisaties en hun professionals hun werk voor de samenleving zo goed mogelijk doen.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl.

COLOFON

Auteur(s): Marjet van Houten, Sanneke Verweij
Redactie: Annemies Gort
Datum: 30 september 2015
© Movisie
Bestellen: www.movisie.nl

Dit rapport is mede tot stand gekomen met subsidie van het ministerie van VWS

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Over deze publicatie	6
Wat is dagbesteding?	6
Hoe zijn de projecten verzameld?	6
Selectie van projecten	7
Hoezo vernieuwende projecten?	7
Opbouw van A tot Z	8
Wat valt op?	9
45 projecten	11
1 Amsterdam Underground	12
2 Athos Eet-Maakt-Doet	14
3 Bakker Vlinder	16
4 Bed & Breakfast Hotel De Vlinder	18
5 Binders	20
6 Buitenzorg	22
7 Bureau Apeldoorn	24
8 Buurtkamer de Klarinet	26
9 Charitas	28
10 Cliënt in regie bij dagbesteding	30
11 Dagbesteding Beesel voor mensen met een indicatie	33
12 Dagbesteding op natuurpark Mak-Blokweer	35
13 Dagbesteding Uit en Thuis	37
14 Dagbesteding Wings of Change	40
15 De Inloop Driebergen	43

16	De Kroon	45
17	De Stadsbrug, Administratiebedrijf Figaro	47
18	De Vereeniging	49
19	De Voedseltuin Rotterdam	51
20	De Wilg	53
21	Dutch Career Cup	55
22	FIER	58
23	GGZ Noord-Holland Noord aan het werk	61
24	Het Kweekplein	64
25	Het Trefpunt	67
26	Huiskamer van de Wijk	69
27	Kansen&Zo	72
28	Krachtbedrijf	74
29	Meedoen in Zeist	77
30	ONS Coöperatief	80
31	Ontmoetingsplein	83
32	Ontmoetingsgroep 'Bij Rembrandt'	85
33	PrachtDag	87
34	Rebel TV	89
35	Stadskamer	91
36	Theatergroep DUNK	94
37	Umah-hai	97
38	Van Waarde Vrijwilligerswerk	99
39	We can do IT computerbedrijf	101
40	Welkomboerderijen Zeeuws-Vlaanderen	104
41	Werk aan de Winkel	107
42	WijkOntmoetingsCentra (WOC)	109
43	Zelfregiecentrum Venlo	112
44	Zwolle Actief	114
45	50I50 Wood	116

Voorwoord

Welke innovatieve vormen van dagbesteding zijn er? In opdracht van VWS heeft Movisie dit zomer 2015 geïnventariseerd. Het resultaat ligt voor u: een beschrijving van 45 projecten. Ze vormen een 'state of the art' van de ontwikkelingen op lokaal niveau rondom dagbesteding, een half jaar na de invoering van de decentralisaties.

Deze inventarisatie kwam tot stand door in het hele land projecten digitaal op te halen en door projecten te beschrijven die al bekend waren bij Movisie. Bij veel projecten is er sprake van 'work in progress'. Er wordt dag in dag uit gewerkt aan het bieden van dagbesteding, terwijl er tegelijkertijd ook wordt gewerkt aan vernieuwing. We danken alle partijen die op korte termijn hun bijdrage hebben geleverd aan deze inventarisatie. Zonder hen had Movisie deze publicatie niet kunnen maken.

Heeft u vragen of opmerkingen over deze publicatie of over andere projecten van Movisie op het gebied van dagbesteding? Neem contact op met Marjet van Houten (M.vanHouten@movisie.nl).

Over deze publicatie

Deze publicatie is het resultaat van een inventarisatie naar innovatieve vormen van dagbesteding die Movisie in opdracht van VWS uitvoerde. Aanleiding voor deze inventarisatie was de toezegging van staatssecretaris Van Rijn in de Tweede Kamer op 30 april 2015. 'De Staatssecretaris informeert de Kamer over de stand van zaken ten aanzien van de dagbesteding en gaat daarbij in op de goede vernieuwende vormen, tarieven en varianten¹'.

Doel van deze inventarisatie is om een breed overzicht te bieden van innovatie in het brede veld van dagbesteding: van een open inloop voor licht dementerenden tot begeleid vrijwilligerswerk, van arbeidsmatige dagbesteding tot sport voor mensen met een verstandelijke handicap. We geven inzicht in de ontwikkelingen binnen projecten en brengen de bijbehorende tarieven of bekostiging, voor zover mogelijk, in beeld.

De inventarisatie biedt een 'state of the art' van de vernieuwingen die zichtbaar zijn op dit moment. Deels al in werking gezet in de aanloop naar 1 januari 2015, deels een direct gevolg van de decentralisaties. Daarmee biedt deze inventarisatie expliciet geen uitputtend overzicht van innovatie in dagbesteding. Het is ook geen ranking van de meest innovatieve voorbeelden. Deze inventarisatie biedt wel een breed beeld van de vernieuwing die momenteel door het hele land plaatsvindt op het gebied van dagbesteding voor verschillende groepen.

Wat is dagbesteding?

In deze inventarisatie hanteren we een brede omschrijving van de term dagbesteding. Het gaat zowel over dagbestedingsvormen die door de overheid gefinancierd worden, als over particuliere initiatieven en sociale ondernemingen. We richten ons niet alleen op de geïndiceerde dagbesteding, maar op alle vormen van structurele tijdsbesteding met een welomschreven doel waarbij de cliënt actief wordt betrokken en die hem zingeving verleent². We sluiten in deze inventarisatie aan bij de typologie zoals ontwikkeld door Research voor Beleid (van der Kemp & van Vree, 2006³). Daarbij gaat het om zinvolle dagbesteding, gericht op het behoud of de ontwikkeling van vaardigheden. De aard van de activiteiten richt zich op recreatie, educatie, het maken van producten voor de verkoop of het leveren van diensten.

Hoe zijn de projecten verzameld?

De projecten in deze inventarisatie zijn op twee manieren verzameld:

1. Via een interne inventarisatie binnen door Movisie uitgevoerde projecten. De binnen Movisie verzamelde voorbeelden zijn afkomstig uit vier projecten:
  - * 'Vernieuwende arrangementen': een project gericht op vernieuwing in de ondersteuning van kwetsbare burgers. Naast twee andere thema's (huishoudelijke hulp en cliëntondersteuning) gaat het hierbij om innovatieve projecten gericht op dagbesteding, inloop en ontmoeting.
  - * 'Transitiearena: vernieuwing in arbeidsmatige dagbesteding en beschut werk': een project dat zich bezighoudt met kennisdeling en –vernieuwing rondom arbeidsmatige dag-

1 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 34 104, nr. 69, p.58.

2 Begrippenlijst monitor sociaal domein <https://www.visd.nl/file/478>.

3 Van der Kemp & van Vree (2006). Arbeidsmatige dagbesteding. Een verkennend onderzoek naar aard en omvang. Research voor Beleid.

besteding en beschut werk.

- * 'Participeren naar vermogen': een project waarin wordt gezocht naar nieuwe lokale verbinding tussen de Participatiewet en de Wmo.
- * 'Een Nieuwe Dag': over de ontwikkeling van een nieuwe zorgstandaard voor dagbesteding in de ggz.

2. Via een digitale oproep. Van 3 t/m 18 augustus 2015 konden innovatieve dagbestedingsprojecten worden aangemeld via een digitale vragenlijst. Deze digitale oproep is breed uitgezet via partijen in zorg en welzijn: via landelijke koepels van aanbieders (zoals MOgroep, Actiz, GGZ Nederland, Divosa) en koepels van cliëntenorganisaties (zoals het programma 'Aandacht voor iedereen').

Selectie van projecten

Uit alle verzamelde projecten (155) is een selectie gemaakt op basis van twee criteria. Ten eerste selecteerden we projecten die een beeld gaven van verschillende kenmerken en richtingen van innovatie. Ten tweede beoogden we een zodanige selectie te maken dat de totale verzameling een breed overzicht geeft van het hele veld. Er is gezorgd voor voldoende spreiding op de volgende kenmerken:

- * ouderen, dementie, licht verstandelijke beperking, geestelijke gezondheidszorg, niet-aangeboren hersenletsel, eenzaamheid, maatschappelijke opvang;
- * grote en kleine aanbieders en gemeenten;
- * aard van de activiteiten in de dagbesteding – gericht op recreatie, educatie of maken van producten of leveren van diensten;
- * geografische spreiding.

Binnen de beschikbare tijd waren we in staat 45 projecten te beschrijven. We menen dat we met deze 45 geselecteerde voorbeelden een staalkaart van vernieuwing in dagbesteding kunnen bieden.

Hoezo vernieuwende projecten?

De publicatie 'Toekomstbestendige dagactiviteiten in groepsverband' van Movisie en Vilans (2013) benoemt verschillende thema's waarop vernieuwing in dagbestedingsactiviteiten plaats kan vinden:

- * Toegang: hoe wordt deze georganiseerd?
- * Zelfregie: hoe pas je de principes van zelfregie toe op de organisatie en invulling van dagactiviteiten?
- * Zelforganisatie: wat kunnen burgers zelf organiseren?
- * Participatie: hoe is meedoen te stimuleren via dagactiviteiten?
- * Schaalniveau: wel of niet wijk/dorpsgericht?
- * Groepen samenstellen: wat is mogelijk in het combineren van doelgroepen en waar liggen grenzen?
- * Rol van mantelzorgers, vrijwilligers en professionals: hoe zorgen we voor een goed samenspel tussen mantelzorg, vrijwilligers en professionals? Welke competenties zijn nodig? Wat is de rol van welzijn en zorg? Welke samenwerking tussen welzijn en zorg is mogelijk?
- * Kosten en financiering: hoe financieren we (het vervoer naar) dagactiviteiten en hoe houden we het betaalbaar?

Deze thema's vormen in deze inventarisatie het kader voor vernieuwing binnen dagbesteding. De criteria hebben de maatlat geleverd voor het selecteren van de projecten. Projecten die op een of meer van bovengenoemde criteria bezig zijn met innovatie, kwamen in aanmerking voor beschrijving. De projecten die niet beschreven zijn, voldeden vaak wel aan de innovatiecriteria, maar vielen af om redenen van spreiding.

Opbouw van A tot Z

Per geselecteerd project is op basis van een standaard vragenlijst een korte beschrijving gemaakt. Deze beschrijving is gebaseerd op de informatie die is verkregen tijdens een telefonisch interview met de aanbieder en aanvullende informatie over het project (websites, projectplannen e.d.). Indien relevant is bij gemeenten⁴ een check gedaan of men het project ook vernieuwend vindt⁵.

De projecten zijn alfabetisch geordend. Per project komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- * Voor wie is dit project: op welke doelgroep richt het project zich?
- * Project in het kort: wat is de doelstelling en werkwijze in het project?
- * Betrokken partijen: welke partijen zijn betrokken in de uitvoering en wat is hun rol?
- * Waarom is dit vernieuwend: wat zijn vernieuwende aspecten in het project?
- * Ervaringen: wat zijn de ervaringen van cliënten met het project en hoe worden deze onderzocht?
- * Financiën: hoe bekostigt de aanbieder het project en welk tarief wordt gerekend? Niet alle partijen hebben op korte termijn informatie over bekostiging kunnen aanleveren. De inhoudelijk medewerkers weten ook niet altijd precies hoe het financieel zit. Doordat de financieringsbronnen zo divers zijn, is de informatie over bekostiging tussen projecten onvergelijkbaar. Het biedt slechts een beeld van de diverse bronnen waaruit de projecten gefinancierd worden.

4 Indien een project in meerdere gemeenten wordt aangeboden, is er één gemeente geselecteerd (de grootste of meest relevante) waarmee contact is opgenomen.

5 Voor de volgende projecten is het wel relevant, maar onbekend of de betrokken gemeente het project ook vernieuwend vindt: Krachtbedrijf, Athos Eet-Maakt-Doet, Cliënt in regie bij dagbesteding, Dagbesteding op natuurpark Max-Blokweer, Ontmoetingsplein, FIER.

Wat valt op?

Deze inventarisatie toont dat het veld rondom dagbesteding volop in beweging is. Dit heeft allerlei oorzaken, zoals de wens om de kwaliteit te verbeteren, veranderende wetgeving, initiatieven van deelnemers zelf, kostenbesparing op aanbod en vervoer en de wens om dagbesteding dichterbij mensen te organiseren. Veel projecten staan nog aan het begin van een vernieuwingsproces. Bovendien is het veelal een proces van permanent leren.

We zien dat de vernieuwing binnen een project zich vaak op een gelimiteerd aantal aspecten richt. Het feit dat we in een overgangsjaar zitten wat betreft indicaties - en het feit dat gemeenten ook zoekende zijn in hun rol - beïnvloedt de ontwikkeling van de projecten. Op alle fronten wordt hard gewerkt aan het vinden van een optimale situatie. We identificeren een aantal thema's waarop de innovatie zich in de praktijk richt.

Er worden nieuwe, slimme combinaties gemaakt

We zien dat er op allerlei manieren nieuwe combinaties gemaakt worden:

- * Menging type problematiek: verschillende groepen mensen maken samen gebruik van één vorm van dagbesteding.
- * Menging kwetsbare en niet-kwetsbare burgers: zo wordt meedoen vanzelfsprekend en wordt aan een sterker sociaal netwerk gewerkt.
- * Combineren van verschillende doelen in één vorm van dagbesteding: bijvoorbeeld dagbesteding begeleidt door mensen die als vrijwilliger actief zijn in het kader van de tegenprestatie.

Dagbesteding wordt anders georganiseerd

Op organisatorisch vlak zien we allerlei verschuivingen:

- * Inzetten op voorliggende voorzieningen in plaats van geïndiceerde maatwerkvoorzieningen, vaak ook in combinatie.
- * Zoeken naar nieuwe samenwerkingsvormen om innovatie te bewerkstelligen, zowel tussen verschillende uitvoeringsorganisaties als in combinatie met de gemeente.
- * Actief verbinding zoeken tussen zorg en welzijn, bijvoorbeeld doordat welzijnsinstellingen een dagbesteding ontwikkelen.
- * Actief verbinding leggen tussen Wmo en Participatiewet, bijvoorbeeld door dagbesteding en beschut werk samen te brengen.

Dagbesteding wordt dichterbij georganiseerd

Het valt op dat dagbesteding dichterbij mensen in de normale leefomgeving wordt geboden:

- * Verbinding maken met de wijk en de bewoners. Minder via instellingen werken, ook omdat steeds meer kwetsbare burgers zelfstandig wonen.
- * Organiseren van voorzieningen dichtbij de deelnemers om vervoerskosten te besparen.
- * Zoeken naar begeleiding die tegemoet komt aan de wensen van mensen.

Deelnemers gaan zelf dagbesteding invullen

Deelnemers gaan ook steeds vaker zelf de dagbesteding vormgeven. Zij worden van consument tot producent:

- * Vrijwel alle projecten benoemen uitgaan van de kracht en de competenties van deelnemers.
- * Inzetten op ervaringsdeskundigheid van deelnemers.
- * Ontwikkeling van talenten als doel van de dagbesteding, in plaats van het letterlijk besteden van de dag.

- * Stimuleren van eigen initiatief, als richting in de dagbesteding.
- * Sociaal ondernemerschap & dagbesteding. Er zit veel vernieuwingskracht in sociale ondernemingen. De dagbesteding krijgt dan de vorm van werken.

Uit verschillende vaatjes tappen

De financieringsbronnen in de projecten zijn heel divers. Bovendien wordt binnen één project vaak gebruik gemaakt van verschillende financieringsbronnen. Bekostiging vindt bijvoorbeeld plaats door de gemeente, vanuit het Wmo-budget als voorliggende of geïndiceerde maatwerkvoorzieningen, als een experimenteerbudget of vanuit de Participatiewet. Ook komt financiering van het Zorgkantoor (Wlz) of de zorgverzekeraar (Zorgverzekeringswet), in de vorm van een persoonsgebonden budget of zorg in natura, via fondsen, giften, crowdfunding, eigen bijdragen, subsidies (Europees, landelijk, gemeentelijk), eigen middelen van de organisatie, door verkoop van producten of diensten. Vaak is een combinatie van deze financieringsvormen te zien.

Leren van ervaringen nog in kinderschoenen

Veel projecten rapporteren tevredenheid en enthousiasme bij deelnemers. Wat opvalt, is dat veel projecten niet of in zeer beperkte mate aan systematische monitoring van de ervaringen van cliënten doen. Dat maakt de claim dat het beter zou zijn voor cliënten soms moeilijk hard te maken. Een permanente leercirkel waarbij de klantervaringen centraal staan, komt bij enkele organisaties van de grond. Dit verdient navolging.

45 projecten

Amsterdam Underground

(Ex)daklozen geven rondleidingen over de Amsterdamse wallen

Aanbieder dagbestedingsproject: De Regenboog groep

Het project wordt aangeboden in de gemeente: Amsterdam

Voor wie is dit project?

Het project richt zich op (ex-)daklozen en drugsgebruikers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Op dit moment zijn er acht mensen als gids actief.

Project in het kort

Doel van het project is (ex-)daklozen en drugsgebruikers een zinvolle dagbesteding bieden die aansluit op hun kennis, kwaliteiten en vaardigheden. Zij geven rondleidingen op de Amsterdamse Wallen waarbij ze hun persoonlijke verhaal vertellen en hun kennis over het leven op straat delen. Op deze manier vergroten ze hun eigenwaarde, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid en kunnen ze hun talenten verder ontwikkelen. Tijdens de wandelingen ontstaat een dialoog met de deelnemers aan de wandelingen. Daardoor verplaatsen zij zich in de ervaringen en leefwereld van daklozen en worden eventuele vooroordelen bijgesteld. Iedere zaterdag is er een wandeling, daarnaast kunnen groepen zelf een wandeling reserveren. De wens is om het project uiteindelijk volledig door de doelgroep te laten uitvoeren.

De gidsen worden gecoacht door een professional van de Regenboog Groep. Eén keer per maand vindt daarnaast een overleg plaats met alle gidsen. Voordat een gids start, vindt er een kennismakingsgesprek plaats waarin wordt gekeken of iemand voldoende inhoudelijke kennis heeft en of hij om kan gaan met het vertellen van zijn persoonlijke verhaal aan een groep. Vervolgens loopt de aanstaande gids samen met de coach de wandeling en bespreken ze samen het verhaal wat de gids gaat vertellen. De wandeling wordt daarna geoefend met als gasten een groepje vrijwilligers. Het verhaal van de gids bestaat uit persoonlijke ervaringen en anekdotes maar bevat altijd een aantal vaste thema's. Bijvoorbeeld hoe de gids dakloos is geworden, hoe hij hulp heeft gekregen en deze ervoer, hoe hij eruit is gekomen en wat zijn wensen voor de toekomst zijn.

Deze manier van dagbesteding is voor de gidsen waardevol omdat het goed bij hen past en hun veelal negatieve ervaring juist op een positieve manier inzet. Ze komen daarnaast met mensen in contact die ze anders niet snel zouden ontmoeten. Doordat zij merken dat mensen geïnteresseerd zijn in hun ervaringen en daar waardering voor hebben, krijgen de gidsen meer zelfvertrouwen, accepteren ze hun eigen geschiedenis beter en krijgen ze inzicht in waar ze goed in zijn.

Betrokken partijen

Het initiatief is gestart door de Regenboog Groep. Er zijn geen verdere samenwerkingspartners bij betrokken. Wel zijn er enkele commerciële partijen die de wandelingen inkopen als onderdeel van toeristische arrangementen. Binnen de Regenboog Groep is de programmacoördinator Werk en Activering betrokken. Deze wordt ondersteund door vier vrijwilligers van de Regenboog Groep.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat het een appèl doet op de eigen ervaringen van cliënten en een stimulans is om deze ervaringen positief in te zetten. Het is daarmee op hun lijf geschreven en spreekt hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheid aan. Zij blijven binnen de dagbesteding niet binnen de eigen doelgroep maar komen in gesprek met andere groepen mensen. Het sluit daarmee aan bij de ontwikkeling naar meer eigen regie van cliënten. Daarnaast is de manier van bekostiging innovatief: dit project is niet afhankelijk van subsidie maar is zelfvoorzienend. De wandelingen zijn niet alleen voor de (ex-)daklozen zelf een zinvolle dagbesteding, er is ook daadwerkelijk vraag naar de wandelingen.

Ervaringen

De ervaringen van cliënten worden gemonitord in maandelijkse vergaderingen en in een jaarlijks evaluatiegesprek met iedere gids. Hierbij is aandacht voor hun eigen ideeën en wat het project voor de gids oplevert. Uit deze gesprekken blijkt dat het project cliënten helpt om ook problemen op andere leefgebieden aan te pakken. Daarnaast waarderen cliënten de contacten met andere mensen enorm. Door hun persoonlijke verhaal te vertellen tijdens de wandelingen accepteren ze hun eigen geschiedenis meer, waardoor ze vaak beter in staat zijn met hun toekomst aan de slag te gaan. Daarnaast wordt het contact tussen de gidsen onderling ook zeer gewaardeerd. Ze stimuleren en ondersteunen elkaar bij problemen op verschillende leefgebieden.

Naast ervaringen van cliënten worden ook reacties van deelnemers van de wandelingen verzameld via Facebook. Een kleine impressie:

‘Het is niet voor te stellen hoe je moet overleven als je dakloos en verslaafd bent, niets meer te verliezen, geen respect meer te krijgen, alleen nog maar als lastig te worden bestempeld. Het heeft ons inzicht gegeven en begrip en bovenal een groot besef dat je met elkaar moet investeren in goede opvang en hulpverlening.’ Open Apeldoorn 26 juni 2015.

‘Onze studenten hebben er nog veel over nagepraat. Er zijn er zelfs die de informatie hebben gebruikt bij hun verdediging van hun scriptie. Ze zijn altijd overdonderd door het verhaal van de gidsen, zo oprecht gebracht, zo uit het leven gegrepen.’ KHLeuven (HBO Sociaal Werk) 2 juni 2015.

Financiën

Voor de wandelingen betalen de deelnemers een toegangsprijs (€ 10,-) waardoor de activiteit kostendekkend is. De gidsen ontvangen een kleine vrijwilligersvergoeding. Voor de professionele begeleiding vanuit de Regenboog Groep is geen subsidie van de gemeente. Wel krijgt de Regenboog Groep gemeentelijke subsidie voor overhead zoals ruimtes.

Meer weten?

Regenboog Groep

Freek Jalhay

amsterdamunderground@deregenboog.org

www.amsterdamunderground.org

Athos Eet-Maakt-Doet

Met elkaar koken en klussen in de buurt

Aanbieder dagbestedingsproject: Radar

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Maastricht

Voor wie is dit project?

Athos Eet-Maakt-Doet is een algemene voorziening voor inwoners van Maastricht. Er komen vijftien mensen per dag (in totaal 31 unieke personen) naar de dagbesteding, daarnaast elf mensen (in totaal 24 unieke personen) zonder indicatie. Er is doorgroei mogelijk naar twintig personen per dag zonder indicatie. Het is doorlopend zoeken naar een balans tussen mensen met en zonder indicatie.

Project in het kort

Athos Eet-Maakt-Doet is een ontmoetings- en ontwikkelingsplek voor verschillende doelgroepen uit Maastricht in de wijk Biesland. Door verbinding te leggen tussen zorg, welzijn en commerciële activiteiten, wordt er een plek gecreëerd waar oprechte ontmoeting, ontwikkeling en realisatie van burgerparticipatie-initiatieven centraal staan. Dit wordt gerealiseerd door:

- samen te werken met verschillende partners, zowel uit de publieke als de private sector
- in te spelen op de behoeften van de buurtbewoners
- verbindingen te leggen en te investeren in de talenten van mensen.

In het gebouw zijn verschillende vormen van dagbesteding. Eén van deze vormen is catering. De catering wordt door gebruikers zelf uitgevoerd, voor andere gebruikers van het pand en externe opdrachtgevers. De keuken (Athos Eet) beschikt over een professionele inrichting waar mensen worden getraind. In de werkplaats (Athos Maakt) worden producten als dienbladen en vogelkastjes gemaakt voor de VVV Maastricht. De meubelmakerij leert mensen vaardigheden, leidt mensen op en ondersteunt de dienbladenmakers bij de technische aspecten van hun werk. Er is ook een houtwerkplaats en een verfspuiterij. Athos Doet biedt praktische diensten voor de buurt zoals opruimen, klussen en soep uitdelen aan gebruikers van de ruimtes.

Athos Eet-Maakt-Doet zet vrijwilligers in ter ondersteuning van mensen met een beperking. Op de achtergrond is ook een professionele begeleider aanwezig. De partners in Athos nemen ieder een rol in de begeleiding. De vrijwilligers zijn burgers met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt die - door gebruik te maken van de algemene voorziening Athos - passende dagactiviteiten hebben of een resocialisatietraject volgen. Alle vormen van dagbesteding zijn gericht op het verrichten van werkzaamheden in een arbeidsmatige omgeving. Er vindt vanuit Radar ook toeleiding plaats naar betaald werk.

Wat Athos Eet-Maakt-Doet tot een succes maakt, is in de eerste plaats de inzet van medewerkers met lef en kennis van de lokale situatie. Een tweede succesfactor is het brede draagvlak, door de samenwerking met veel verschillende partners. Er wordt gewerkt vanuit een gedeelde visie op meedoen, in de vorm van kleinschalige pilots. Daardoor is er veel ruimte voor experimenteren en bijstellen. De gemeente ondersteunt deze aanpak.

Betrokken partijen

Er zijn veel samenwerkingspartners: andere dagbestedingsprojecten, onderwijsinstellingen, ondernemers en andere organisaties, zoals de sociale dienst, het UWV, Vluchtelingenwerk en Stichting Studenten Huisvesting. Ook maken diverse muziekgroepen, een toneelgroep en een koor gebruik van de ruimtes. De medewerkers zijn agogisch begeleiders, niveau 4 en C-begeleiders, niveau 4/5 en gedragsdeskundigen.

Waarom is dit vernieuwend?

Athos Eet-Maakt-Doet was een activiteitencentrum voor mensen met een verstandelijke beperking. Vier jaar terug kreeg Radar van zorgbemiddelaars signalen dat het aanbod van Radar niet langer aansloot op nieuwe doelgroepen en jongeren. Radar is vervolgens omgeschakeld naar een kleinschaliger aanbod, dichterbij huis en uitgaande van krachtwerk. Athos Eet-Maakt-Doet spreekt deelnemers aan op hun krachten en mogelijkheden, niet op hun beperkingen. Ze probeert mensen te empoweren en staat open voor iedereen die gebaat is bij de activiteiten. De combinatie van verschillende doelgroepen (zowel de gebruikers als de vrijwilligers) is vernieuwend en geeft meerwaarde. De samenwerking op gemeentelijk niveau is het uitgangspunt. Samenwerking tussen zorg, welzijn en commerciële activiteiten zorgt ervoor dat er van elkaars kennis en ervaring gebruik kan worden gemaakt en dat er een kwalitatief en gevarieerd aanbod is voor gebruikers.

Ervaringen

Radar meet systematisch de cliënttevredenheid, gekoppeld aan de zorgplanbesprekingen via de Personal Outcome Scale (POS). Daarover wordt elke drie maanden gerapporteerd. De gemiddelde score is een 7,9. Bij de start van de begeleiding wordt expliciet gevraagd naar de wensen van cliënten en wordt het aanbod en de begeleiding daarop afgestemd. Ook wordt gevraagd wie van het netwerk betrokken zou willen worden. In het zorgplan wordt ook besproken hoe het staat met de voortgang in termen van zelfregie en ontwikkeling. De kwaliteit van zorg wordt gemonitord met het HKZ-model.

Financiën

De algemene voorziening wordt in de opstartfase gesubsidieerd door de gemeente Maas-tricht. De bekostiging van de dagbesteding is verschillend. Gaat het om mensen met een indicatie dan is de gemeente financier via de Wmo of het Zorgkantoor in het kader van de Wlz. Is de cliënt iemand die via sociale activering binnenkomt, dan betaalt de gemeente vanuit de Participatiewet. Verder haalt Radar inkomsten uit de verhuur van ruimtes, verkoop van producten en incidenteel via sponsoring.

Meer weten?

Radar

Anita Bastiaans, leidinggevende: A.bastiaans@radar.org

Maria Wetzels, programmamanager innovatie: m.wetzels@radar.org

<http://www.radar.org/athos-eet-maakt-doet>

Bakker Vlinder

Het vak leren in een biologische bakkerij

Aanbieder dagbestedingsproject: Middin

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Den Haag

Voor wie is dit project?

Dit project richt zich op personen met een verstandelijke beperking en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Gemiddeld zijn 25 deelnemers per week werkzaam bij Bakker Vlinder.

Project in het kort

Bakker Vlinder biedt arbeidsmatige dagbesteding. Doelstelling van het project is deelnemers de mogelijkheid te bieden om vakvaardigheden te ontwikkelen in de bakkerij en zo hun zelfredzaamheid te bevorderen. De maatschappelijke participatie en de arbeidsparticipatie worden groter: de deelnemers kunnen uiteindelijk een actieve bijdrage leveren en hiervoor waardering ontvangen.

Het project is in 2011 gestart. Voor die tijd bakten cliënten appeltaart als dagactiviteit bij een activiteitscentrum van Middin. Nu is er een succesvolle bakkerij midden in het centrum van Den Haag waar biologisch brood en banket wordt gemaakt en verkocht. Bakker Vlinder opereert als sociale onderneming midden in de wijk en levert biologisch en ambachtelijk brood en banket aan tevreden klanten. Deelnemers solliciteren voor een functie in de bakkerij. Na de sollicitatie volgt een stage en worden gezamenlijke afspraken gemaakt over de persoonlijke doelen van de deelnemer op het gebied van arbeidsparticipatie en het werktraject bij de bakkerij.

Het gehele productieproces in de bakkerij is gedetailleerd uitgewerkt. Alle deelhandelingen zijn op kaarten in beeld gebracht en maken deel uit van 'Aan het Werk', een innovatieve ontwikkelbibliotheek van Middin. Een leermeester en vakkrachten bieden ondersteuning aan de deelnemers bij het ontwikkelen van vakkennis en het nemen van verantwoordelijkheid voor het productieproces.

Succesfactoren van het project zijn:

- * De bakkerij fungeert als sociale onderneming waarbij gestuurd wordt op resultaat. Het leveren van kwalitatief goede producten aan klanten is een voorwaarde.
- * Deelnemers krijgen een functie binnen de bakkerij. Door het uitoefenen van deze functie dragen ze bij aan het productieproces en doen zij kennis en ervaring op in de bakkerij.
- * De eigen verantwoordelijkheid ligt zo laag mogelijk in het bedrijf.

Betrokken partijen

Bij dit project zijn betrokken: Middin, deelnemers, een leermeester en vakkrachten, de gemeente voor financiering vanuit de Wmo, klanten en leveranciers van de bakkerij. Daarnaast wordt er samengewerkt met VSO-scholen, bakkerijopleidingen, winkeliers en andere ondernemers in de wijk.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwend aan Bakker Vlinder is de bedrijfsmatige benadering. De organisatie is ingericht op basis van het bedrijfsproces en niet vanuit de zorgvraag van de cliënt. Hierdoor verkleint de kloof tussen regulier werk en dagbesteding en ontwikkelt de deelnemer snel vak- en arbeids-

vaardigheden. Essentieel en onderscheidend hierin is de aansturing door vakkrachten in plaats van zorgprofessionals.

In het project wordt geanticipeerd op de decentralisaties. De insteek is dat deelnemers in de bakkerij een vak leren. Zij werken aan hun arbeidsvaardigheden waardoor ze door kunnen stromen naar andere functies. Er wordt onderzocht hoe de onderneming minder afhankelijk kan worden van subsidie. Tegelijkertijd is er een groeistrategie om Bakker Vlinder ook naar andere gemeenten uit te breiden.

Ervaringen

De ervaring van de deelnemers is positief. Zij zijn trots op de functie die zij uitoefenen in de bakkerij en de verantwoordelijkheid die zij krijgen. Je ziet dat deelnemers sociale vaardigheden opdoen.

In het cliëntendossier, de ondersteuningsplannen van de cliënten, zijn de ervaringen van cliënten terug te vinden. In de dossiers staat of deelnemers tevreden zijn en welke ontwikkeling zij doormaken. Deze dossiers worden actief ingezet om te sturen op de ontwikkeling van vaardigheden.

Daarnaast worden de resultaten van de onderneming nauwlettend bijgehouden. Door de bedrijfsmatige benadering ontstaat er een relatief groot positief exploitatieresultaat in vergelijking tot andere vormen van dagbesteding. Dit resultaat wordt aangewend om verliezen op onrendabele projecten en investeringen in innovatie te financieren binnen de stichting. Het project draagt bij aan verbetering van de kwaliteit omdat cliënten zich sneller ontwikkelen door het uitoefenen van hun functie.

Financiën

De dagbesteding wordt gefinancierd door een mix van geldstromen binnen de Wlz (o.a. persoonsgebonden budget en zorg in natura, kosten begeleiding en accommodatie) en financiering vanuit het Wmo-budget van de gemeente. Daarnaast zijn er inkomsten uit de verkoop van brood en banket.

De tarieven van Middin zijn gekoppeld aan de zorgzwaarte van de cliënt. De tarieven zijn per dagdeel. VG licht € 35,-; VG midden € 44,31; VG zwaar € 68,18; LG licht € 44,69; LG midden € 50,56 en LG zwaar € 54,15. De gemeente Den Haag kent één Wmo-tarief; € 672,- per vier weken voor dagbesteding en/of begeleiding.

Binnen de exploitatie bestaat de mogelijkheid om drie dagdelen zorg te bieden in plaats van twee dagen, waarmee een efficiëncyslag kan worden gemaakt ten aanzien van de personeels- en vastgoedkosten. Dit omslagpunt is gekoppeld aan de vraag naar producten. Gezien het productieproces in de bakkerij is dit mogelijk. Dit betekent dat er dan meer plaatsen voor dagbesteding beschikbaar komen.

Meer weten?

Rinse van der Woude
r.vanderwoude@middin.nl
www.bakkervlinder.nl

Bed & Breakfast Hotel De Vlinder

Mensen met psychiatrische kwetsbaarheid werken in een B&B

Aanbieder dagbestedingsproject: RIBW Nijmegen en rivierenland

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Nijmegen

Voor wie is dit project?

Dit project richt zich op mensen met psychiatrische kwetsbaarheid. Op dit moment werken zes cliënten in het hotel.

Project in het kort

Bed & Breakfast Hotel De Vlinder is een reguliere toeristenvoorziening dat hoofdzakelijk wordt gerund door cliënten van het RIBW, begeleid door een professionele activiteitenbegeleider op hbo-niveau. Doelstelling van deze vorm van dagbesteding is ervoor zorgen dat cliënten weer zelfstandig in de samenleving kunnen participeren door het aanleren van vaardigheden, het vergroten van hun zelfvertrouwen en het werken aan een positief zelfbeeld. Bij B&B Hotel De Vlinder vervullen de cliënten alle taken die horen bij het runnen van een Bed & Breakfast. Het hotel is in 2009 begonnen als intern zorghotel voor eigen cliënten maar in 2013 is de stap gezet om cliënten onder begeleiding op te leiden tot volwaardige hotelmedewerkers. Daarbij staat het contact met gasten van buiten centraal.

Betrokken partijen

Kandidaten voor B&B Hotel De Vlinder worden aangeleverd via het regionaal werkbedrijf en soms via Pro Persona, de ggz-behandelinstelling voor de regio Nijmegen. De intake vindt vooraf plaats. Het RIBW biedt meerdere vormen van dagbesteding. Met cliënten die aangeven dat het werken in een hotel hen wel leuk lijkt, wordt een specifiek intakegesprek gehouden over wat het werken in een hotel inhoudt.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project laat kandidaten met een psychiatrische kwetsbaarheid werken in een maatschappelijk gewaardeerde rol van hotelmedewerker, met alle verantwoordelijkheden die daarbij horen. Het innovatieve zit 'm in het loslaten van de 'beschermd' dagbesteding in een instelling naar een open dagbesteding 'in het diepe' van de samenleving, waarin cliënten dagelijks in contact komen met hotelgasten.

Ervaringen

Met elke cliënt wordt een plan van aanpak opgesteld. Het gaat in principe om een éénjarig traject dat één keer met een jaar verlengd kan worden. Maandelijks vinden er persoonlijke werkoverleggen plaats en jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek. Wanneer gedurende het traject blijkt dat het werken in een hotel niet bij de kandidaat past, wordt een andere vorm van dagbesteding aangeboden.

Het werken in het hotel draagt bij aan het herstel van de cliënt/kandidaat. Zij worden aangesproken op hun kwaliteiten en verantwoordelijkheden, moeten soms zelfstandig werken zonder begeleiding en vergroten daardoor hun eigenwaarde. Ook het contact met de klanten/bezoekers geeft betekenis en vergroot hun eigenwaarde. Daarbij draagt het project positief bij aan het wegnemen van het stigma dat rust op de psychiatrie. Wekelijks vindt een werkvergadering met de cliënten plaats. Dan wordt ook het dienstrooster gemaakt. Deelnemers werken gemiddeld enkele dagdelen per week.

De meeste cliënten waarderen het zeer dat ze hier werken. 'Het werken bij B&B Hotel De Vlinder is voor mij een zinvolle dagbesteding. Ik heb in de afgelopen periode al heel veel geleerd. Ik hoop later in een hotel een betaalde baan te kunnen krijgen.' In de afgelopen twee jaar zijn er drie cliënten doorgestroomd naar een ander hotel.

Financiën

Het hotel draait grotendeels op commerciële basis, met jaarlijks meer dan duizend overnachtingen. De netto-opbrengst wordt geheel aangewend om de huisvestingskosten en deelnemersvergoeding te betalen. Per kandidaat/cliënt ontvangt het RIWB € 31,- per dagdeel, wat bijdraagt in de kosten voor de begeleiding. De overige begeleidingskosten komen uit de netto-opbrengsten van het hotel.

Meer weten?

RIBW Nijmegen & Rivierenland

BartClaus

b.claus@ribw-nr.nl

www.bbhoteldevlinder.nl

www.ribw-nr.nl

Binders

Mensen met een beperking leveren diensten aan buurtbewoners

Aanbieder dagbestedingsproject: samenwerkingsverband van drie organisaties: Het

Raamwerk, de Gemiva-SVG Groep en Het Lichtpunt

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Katwijk

Voor wie is dit project?

De maatschappelijk georiënteerde dagbesteding wordt aangeboden aan iedereen met een beperking (fysieke beperking, verstandelijke beperking, psychiatrische problematiek, niet-aangeboren hersenletsel) die een indicatie heeft voor dagbesteding. Gemiddeld nemen vijftientig tot dertig deelnemers per dag en veertig tot vijftig deelnemers per week deel aan de activiteiten en werkzaamheden van de dagbesteding.

Project in het kort

Doelstelling van dit project is het bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van de deelnemers. In en vanuit het Wijkservicecentrum Binders verlenen mensen met een beperking diensten in de wijk, buurt of binnen een organisatie. De cliënten verzorgen bijvoorbeeld drukwerk voor particulieren en verenigingen, houden de wijk schoon en verlenen diensten aan ouderen, welzijnsorganisaties, scholen en winkels. Samen met de cliënt wordt een passend programma ontwikkeld dat aansluit bij de interesses en mogelijkheden van de deelnemer. In tegenstelling tot de traditionele dagbestedingssetting zijn de cliënten/deelnemers veel in de wijk aanwezig en wordt er niet gewerkt vanuit een vast rooster. Zij worden daarin begeleid door vrijwilligers en stagiaires. Vanuit het wijkcentrum Binders wordt professionele ondersteuning/advies geboden aan cliënten en vrijwilligers.

Betrokken partijen

Het project is het resultaat van een samenwerking van zorgorganisaties in Katwijk, gericht op mensen met een beperking. In het kader van de transitie van de Awbz naar de Wmo hebben zij gezamenlijk het initiatief genomen om een nieuw dagbestedingsconcept te ontwikkelen. Alle medewerkers zijn getraind in het verduidelijken van de zorg en ondersteuningsvraag en in het vertalen van deze vraag naar praktische activiteiten, gericht op participatie, die aansluiten bij bestaande organisaties, bedrijven en activiteiten in de wijk.

Waarom is dit vernieuwend?

- * In tegenstelling tot de meer traditionele vormen van dagbesteding is deze vorm veel meer gericht op zelfstandigheid, veel meer naar buiten gericht. De individuele mogelijkheden en de eigen regie van de cliënten staan voorop.
- * In plaats van drie organisaties - die ieder apart hun doelgroep bedienen in hun instelling - worden nu vier doelgroepen vanuit één locatie ondersteund. De deelnemers hebben de mogelijkheid om 'lotgenoten' te leren kennen, ook al hebben die net een andere 'handicap'. Ze leren van elkaar en ondersteunen elkaar.

- * Cliënten hebben meer verantwoordelijkheden gekregen voor het onderhouden van de eigen locatie en nemen die verantwoordelijkheid ook serieus. Door de andere manier van begeleiden, worden ze uitgedaagd meer zelf oplossend vermogen te ontwikkelen. Doordat ze zich beter bewust worden van hun mogelijkheden en beperkingen, kunnen ze zelf beter aangeven op welke gebieden en momenten ze begeleiding nodig hebben.
- * Aan de bezoekers wordt geen 'keuzemenu' geboden. Er wordt altijd gezocht naar activiteiten en werkzaamheden die aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de bezoekers.
- * Omdat altijd uitgegaan wordt van de mogelijkheden en interesses van de deelnemers, komt de aard van de beperking op de tweede plaats en wordt dus minder belangrijk.
- * Het gaat vooral om activiteiten die maatschappelijke participatie bevorderen. Activiteiten vinden plaats in de wijk en dragen bij aan de leefbaarheid en het woongenot in de wijk. En soms staan daar 'retourdiensten' tegenover. Voorbeeld: cliënten wandelen met bewoners van het verpleeghuis en zijn nu ook gevraagd om te werken in de vlindertuin en voor de organisatie van de maandelijkse filmmiddag voor de bewoners van het verpleeghuis. Dat wordt nu dus door de cliënten van Binders gedaan.

Ervaringen

Het grootste deel van de bezoekers is zeer tevreden, enthousiast en vooral trots. Ze hebben dit samen met de medewerkers opgezet en vormgegeven. Ze geven aan dat de activiteiten écht aansluiten bij hun interesses en mogelijkheden. Een aantal bezoekers had in het begin weerstand tegen de overgang, maar zijn nu ambassadeur van het project. Voor een aantal cliënten blijkt deze vorm van dagbesteding niet passend. Daarvoor zijn andere oplossingen gezocht buiten deze vorm van dagbesteding. Via individuele gesprekken en interviews wordt, naast persoonlijke ondersteunings- en ontwikkelplannen, ook de tevredenheid getoetst. Het project heeft een grote betrokkenheid in en van de wijk en lokale ondernemers/organisaties. Door de inzet van veel vrijwilligers en stagiaires is individuele aandacht mogelijk.

Financiën

De financiering komt deels uit de Wlz en deels uit het gemeentelijke Wmo-budget. Een indicatie per plaats is nodig, daarvoor ontvangt het project per cliënt, deelnemer, de tarieven die bij de diverse financieringsvormen horen (Wlz, Wmo of Zorgverzekeringswet). Door de manier van werken worden de kosten zo laag mogelijk gehouden: omdat de activiteiten aansluiten bij de mogelijkheden van de bezoekers, kunnen deze uitgevoerd worden met minder begeleiding. Ook door de inzet van vrijwilligers en stagiaires - en omdat activiteiten plaatsvinden in de woonomgeving van de cliënten (lagere vervoerskosten) - zijn de kosten lager dan voorheen.

Meer weten?

Wijkservicecentrum Binders

Olga Werkhoven, Nico Koutstaal

binders@wijkservicecentrum.com

www.gemiva-svg.nl/62492/Locaties-Wijkservicecentrum_Binders.html

Buitenzorg

Mensen met verstandelijke beperking runnen een dierenkamp

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Buitenzorg Beheer

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Veenendaal

Voor wie is dit project?

Buitenzorg richt zich op mensen met een verstandelijke beperking. Gemiddeld maken er tien vrijwilligers en tien mensen met een verstandelijke beperking gebruik van, maar er is capaciteit voor doorgroei naar veertig tot vijftig mensen. Ouderen die weinig of geen begeleiding nodig hebben, zijn eveneens welkom. Wijkbewoners zijn frequente bezoekers van het dierenkampje. Leerlingen van De Blink (voortgezet speciaal onderwijs) lopen er stage.

Project in het kort

Buitenzorg bestaat uit een dierenkampje en een tuinencomplex. Doel is dat mensen met een beperking beter geïntegreerd worden in de samenleving. Niet alleen in de vorm van dit vrijwilligerswerk, maar ook in de vorm van een betaalde baan (re-integratie) als dat mogelijk is. Buitenzorg bestaat al twintig jaar (vanaf 1994) als vrijwilligersproject. Het is ontstaan vanuit de Oudervereniging Philadelphia. Op verzoek van de gemeente gaat Buitenzorg nu ook een tweede dierenkampje overnemen, daar komt ook een theehuis bij. Buitenzorg onderzoekt samen met het bedrijfsleven of er eventuele dagbestedingsplekken bij de daarvoor in aanmerking komende bedrijven zijn. Daarmee is Buitenzorg als geheel een combinatie van arbeidsmatige dagbesteding en inloop en ontmoetingsplaats.

Op dit moment krijgen de mensen met een beperking drie dagen per week (binnenkort vier) ondersteuning door een vrijwilliger, op de achtergrond begeleid door een professional. De vrijwilligers ontvangen daartoe scholing, zodat ze meer één-op-één-begeleiding kunnen doen. Vanuit de vaste begeleiding en de band die zo opgebouwd wordt, kunnen mensen met een beperking veel meer dan je denkt. Buitenzorg laat mensen met een beperking vooral doen wat ze kunnen en overlegt hierover met alle betrokkenen. Buitenzorg houdt ook in de gaten of het hen daadwerkelijk lukt. Deze 'verlengde arm'-constructie is een van de succesfactoren van Buitenzorg. Verder is er belangstelling vanuit het bedrijfsleven om in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen een bijdrage te leveren. Een ICT-bedrijf bijvoorbeeld heeft besloten dat medewerkers zich in mogen zetten als vrijwilliger, vijftig procent in de tijd van de werkgever en vijftig procent in eigen tijd.

Betrokken partijen

Stichting Buitenzorg Beheer, Zideris (hoofdaannemer), Reinaerde werken samen binnen dit project. De professionals van de instellingen voor mensen met een beperking die begeleiding bieden zijn mbo- of hbo-opgeleid. Verder wordt er samengewerkt met bedrijven, Bedrijvenkring Veenendaal (BKV), gemeente Veenendaal en De Blink (voortgezet speciaal onderwijs).

Waarom is dit vernieuwend?

Doorlopend wordt met succes gezocht naar samenwerkingspartners die iets kunnen betekenen voor en participeren in het project. Ook het zoeken naar andere vormen van financiering om de bezuinigingen van overheidswege op te kunnen vangen, wordt als vernieuwend beschouwd.

Buitenzorg was vóór de decentralisaties al in gesprek met de gemeente Veenendaal en was zodoende al een logische samenwerkingspartner voor de gemeente Veenendaal: de lijnen waren al kort. Verder is vernieuwend dat Buitenzorg zichtbaar is in de wijk als algemene voorziening. Hierdoor ontstaat contact met de inwoners van Veenendaal.

Ervaringen

Elke dag worden er verslagen gemaakt. Deze verslagen worden teruggekoppeld met Zideris en de vrijwilligers. Het gaat over:

- * Wat kunnen de cliënten of 'bezoekers' wel en wat niet?
- * In welke stemming komen zij terug?
- * Wat kun je wel en niet met hen communiceren?

De persoonlijke indrukken zijn dat er veel positieve reacties zijn. Mensen van buiten, maar ook de Buitenzorg-vrijwilligers, zijn enthousiast. Er komen veel kopers van producten uit de tuin, waardoor mensen met een beperking meer in contact komen met buurtbewoners en andere inwoners van Veenendaal.

Aan kwaliteitsverbetering en –monitoring doet Buitenzorg doorlopend. Regelmatige evaluatie met alle participanten moet leiden tot kwaliteitsverbetering. Tevens is er gestart met een professionaliseringslag. Hierbij bieden diverse professionals (o.a. organisatieadviseur, notaris en jurist) de helpende hand, 'om niet'.

Financiën

Zideris en Reinaerde vervoeren de cliënten/deelnemers naar de werkplek. Tussen Zideris (hoofdaannemer) en Buitenzorg is een inkoopcontract afgesloten. Deze instellingen verzorgen ook de maaltijden en professionele begeleiding. Verder leeft Buitenzorg van giften. De gemeente geeft een kleine subsidie voor de exploitatie van het dierenkampje.

Meer weten?

Voorzitter Stichting Buitenzorg

Gerrit van de Weerd

Gvdweerd@dynamiek.net

<http://www.stichtingbuitenzorg.nl/>

Bureau Apeldoorn

Jongeren uit de ggz zetten een onderzoeksbureau op

Aanbieder dagbestedingsproject: bureau Ruim Denken en Riwis Zorg & Welzijn
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Apeldoorn

Voor wie is dit project?

Dit project richt zich op jongere cliënten met een ggz-achtergrond. Op dit moment zijn dagelijks acht cliënten verbonden aan Bureau Apeldoorn, in leeftijd variërend van 22 tot 42 jaar.

Project in het kort

Bureau Apeldoorn is een vorm van arbeidsmatige dagbesteding, een pilot met het doel een onderzoeksbureau op te zetten door jongeren met een ggz-indicatie. Initiator van het concept is het bureau Ruim Denken. Doel is om het zelfvertrouwen te vergroten door het aanleren van onderzoeksvaardigheden en het zelfstandig en met een collega uitvoeren van onderzoeksopdrachten. Cliënten volgen eerst een trainingsprogramma, met aandacht voor interview-, presentatie- en onderzoekstechnieken, het werken met een onderzoeks-applicatie en het opstellen en afnemen van enquêtes. Vervolgens wordt er met een onderzoeksopdracht van start gegaan. De deelnemers werken in duo's aan deze opdrachten. In deze opdrachten kunnen zij heel veel eigen ervaringen kwijt. Ze bespreken de vraag met de opdrachtgever, stellen enquêtes op, voeren die uit en leggen de uitkomsten vast in onderzoeksrapporten. De deelnemers (cliënten) worden dagelijks begeleid door een team van drie professionals: een projectleider (algemene sturing van de pilot), een participatiecoach (persoonlijke begeleiding deelnemers) en een onderzoeksassistent (stagiaire Hogeschool Saxion die de onderzoeken begeleidt). Het project is in het najaar van 2014 gestart en vanaf januari 2015 zijn tien cliënten met onderzoeksopdrachten begonnen.

Betrokken partijen

Naast het team van drie professionals dat de deelnemers begeleidt, functioneert er een kernteam. Daarin zitten de projectleider van Ruim Denken, het management van Riwis Zorg & Welzijn en de adviseur van Greeven procesregie. De Hogeschool Saxion levert een stagiaire. De pilot wordt gefinancierd door de provincie Gelderland en gezamenlijk uitgevoerd door Riwis Zorg & Welzijn, bureau Ruim Denken en Greeven procesregie.

Waarom is dit vernieuwend?

Op inhoudelijk terrein is het vernieuwend dat deze groep als ervaringsdeskundigen zelf onderzoek doet in opdracht van partners binnen het sociale domein. In alle onderzoeken gaat het om de vraag hoe mensen/cliënten de actuele veranderingen binnen zorg en welzijn ervaren. Wat de cliënten betreft: zij gaan van een relatief beschermde omgeving naar een leer/werkomgeving in het 'gewone' leven, waar meer van ze gevraagd wordt dan in een besloten instelling.

Ervaringen

De ervaringen van de cliënten zijn erg positief. Ze hebben bij aanvang een brede training ontvangen waar ze veel van geleerd hebben. Zij doen allerlei nieuwe competenties op en ze geven aan 'meer te kunnen dan ze zelf voor mogelijk hielden'. Het begeleidende team monitort de voortgang. De ervaringen zijn dat de zelfstandigheid van de deelnemers sterk verbetert en dat ook hun toekomstperspectief verbetert. Daarnaast worden onderzoeksopdrachten opgepakt die een grote

maatschappelijke waarde hebben omdat instellingen onderzoeksuitkomsten krijgen aangereikt (op basis van onderzoeken door ervaringsdeskundigen) waarmee ze hun beleid en dienstverlening kunnen verbeteren. Maatschappelijk relevante onderzoeken die dicht bij de belevingswereld van de cliënten staan. Eén onderzoek is inmiddels afgerond en er lopen nog onderzoeken naar ontmoetingspunten in Apeldoorn vanuit cliëntperspectief en een onderzoek naar herstelondersteunende begeleiding. Twee deelnemers zijn al doorgestroomd naar een betaalde baan.

Financiën

Het bureau wordt voor twee jaar gefinancierd door de provincie Gelderland. Om voor die subsidie in aanmerking te komen, was een adhesiebetuiging van de gemeente Apeldoorn noodzakelijk. Bureau Apeldoorn wil op termijn kostendekkend functioneren door het binnenhalen van onderzoeksopdrachten. De gemeente Apeldoorn ondersteunt dit project door het laten uitvoeren van onderzoeksopdrachten. Daarnaast ontvangt het bureau de dagdeelbedragen die gerelateerd zijn aan de ggz-indicatie (€ 44,- per dagdeel). Een potentiële opbrengst kan ook worden behaald door de vergrote kans op een betaalde baan die deelnemers voor zichzelf creëren, een vorm van maatschappelijk social return.

Meer weten?

Riwis Zorg & Welzijn

Ruim Denken

Liesbeth Keppel

Lotte van Ooijen

lkeppel@riwis.nl

lottevanooijen@ruim-denken.nl

www.bureau-apeldoorn.nl

www.ruim-denken.nl

Buurtkamer de Klarinet

Kamer in de buurt voor mensen met geheugenproblemen

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Welzijn Ouderen Soest (SWOS) samen met Zorgpalet Baarn-Soest

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Soest

Voor wie is dit project?

De doelgroep van Buurtkamer de Klarinet zijn mensen met geheugenproblemen, zonder de diagnose dementie, mensen met niet-aangeboren hersenletsel en mensen met eenzaamheidsgevoelens. Buurtkamer de Klarinet is negen dagdelen per week geopend. Per week maken ongeveer 32 mensen gebruik van Buurtkamer de Klarinet.

Project in het kort

Doel van Buurtkamer de Klarinet is:

- * Het voorkomen of verlichten van sociaal isolement.
- * Het bieden van een veilige en toegankelijke omgeving.
- * Het ondersteunen bij zinvolle en plezierige dagbesteding.
- * Het handhaven of bevorderen van de zelfredzaamheid waardoor mensen (langer) thuis kunnen blijven wonen.
- * Het verlichten van de zorg thuis door mantelzorgers.
- * Het stimuleren van participatie.

Buurtkamer de Klarinet is juni 2014 gestart. Er worden kleinschalige, laagdrempelige groepsactiviteiten aangeboden voor zes tot vijftien personen uit genoemde doelgroepen, waarbij gezamenlijk eten mogelijk is. De deelnemers worden gestimuleerd om daarnaast aan te sluiten bij het reguliere aanbod van de welzijnsorganisatie. De Buurtkamer heeft een open karakter en de deelnemers kunnen zelf bepalen hoeveel dagdelen ze aanwezig zijn. De activiteiten zijn afhankelijk van de groep. Centraal in het project staat de inzet op het vergroten van de zelfredzaamheid van de deelnemers. De activiteiten zijn gericht op recreatie of educatie, bijvoorbeeld bridgen, cursus frans of computervaardigheden. De deelnemers worden tijdens de activiteiten begeleid door een beroepskracht en vrijwilligers.

Succesfactoren zijn:

- * Door de samenwerking tussen Stichting Welzijn Ouderen Soest en Zorgpalet Baarn-Soest worden meer bezoekers bereikt.
- * De diversiteit van de verschillende rollen van vrijwilliger en beroepskrachten werkt heel goed. De diversiteit en kwaliteit van vrijwilligers speelt hierbij ook een rol. In het project is op de vaardigheden van de vrijwilligers gescreend. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar sociale vaardigheden, samenwerking, interesse in mensen.

Betrokken partijen

Buurtkamer de Klarinet is een samenwerking tussen Stichting Welzijn Ouderen Soest en Zorgpalet Baarn-Soest. De taken worden door beide partijen gedeeld en de specifieke expertise van de partijen wordt ingezet waar nodig. Er is expliciet voor gekozen om de Buurtkamer in een locatie van de welzijnsorganisatie te vestigen, omdat aansluiting bij de samenleving voor deze doelgroep van belang is.

Bij Buurtkamer de Klarinet zijn beroepskrachten en vrijwilligers betrokken. Elke dag is er een beroepskracht aanwezig, elk dagdeel zijn er twee vrijwilligers. De beroepskrachten hebben een achtergrond in activiteitenbegeleiding (mbo/hbo). De beroepskrachten zetten in op de vraag achter de vraag van de deelnemers. Ook hebben beroepskrachten indien nodig contact met de mantelzorger. De vrijwilligers voeren verschillende praktische werkzaamheden uit en worden ook geschoold in het contact met de deelnemers en de inzet op zelfredzaamheid. Daarnaast vindt er samenwerking met verschillende organisaties plaats. Bijvoorbeeld met de gemeente en Stichting Boogh (deskundigheidsondersteuning rond hersenletsel). Per cliënt wordt bekeken waar diegene het beste op zijn of haar plek is. Indien nodig wordt de cliënt doorverwezen naar een aanbod binnen of buiten Stichting Welzijn Ouderen Soest of Zorgpalet Baarn-Soest.

Waarom is dit vernieuwend?

Buurtkamer de Klarinet is vernieuwend door de samenwerking tussen zorg en welzijn. Mensen die voorheen door een beperking (bijvoorbeeld mobiliteit, geheugenproblemen of eenzaamheid) niet meer deelnamen aan het welzijnsaanbod, worden door dit project weer verbonden met de samenleving. De decentralisaties vormen de aanleiding voor de ontwikkeling van Buurtkamer de Klarinet. De overheveling van de Awbz naar de Wmo is gepaard gegaan met een bezuiniging op het budget. Daarnaast zullen mensen langer thuis moeten blijven wonen. Buurtkamer de Klarinet vult een lacune op, namelijk het bieden van dagbesteding aan mensen die een beperking hebben (geheugenproblemen, zonder de diagnose dementie, niet-aangeboren hersenletsel en eenzaamheidsgevoelens) met en zonder indicatie. Het gebruik van een duurdere zorgvoorziening wordt daardoor uitgesteld.

Ervaringen

Bij de start van het project is een nulmeting van een klanttevredenheidonderzoek gedaan. Daarin is ook de mate van zelfredzaamheid en eenzaamheid van de deelnemers in beeld gebracht. Daarnaast is het project na een jaar geëvalueerd en zijn er in alle groepen groepsgesprekken gehouden over hoe de deelnemers de Buurtkamer ervaren. Hieruit komt naar voren dat de deelnemers heel blij zijn. Ze vinden het fijn dat ze bij hun naam worden genoemd, ze hebben het gevoel dat ze meetellen, dat ze iemand zijn. Er komt een vervolg op de nulmeting, daar wordt nu aan gewerkt. Het project draagt bij aan verbetering van de kwaliteit, omdat aangesloten wordt bij wat mensen willen.

Financiën

Buurtkamer de Klarinet wordt bekostigd via twee gemeentelijke financieringsstromen. De inzet van Stichting Welzijn Ouderen Soest wordt via subsidie betaald vanuit het Wmo-welzijnsbudget, de inzet van Zorgpalet Baarn-Soest via geïndiceerde begeleiding via de Wmo. De vergoeding voor mensen met een Wmo-indicatie is € 29,87 per dagdeel. Mensen zonder indicatie betalen een eigen bijdrage van € 2,50 per dagdeel. Daarnaast betalen deelnemers een vergoeding voor de maaltijd, de kosten hiervan zijn afhankelijk van het inkomen van de deelnemers. Men zet in op een kosteneffectieve manier van werken door de beroepskrachten te spreiden over de dagen en door de beschikbare plekken voldoende te bezetten.

Meer weten?

Stichting Welzijn Ouderen Soest en Zorgpalet Baarn-Soest
info@swos.nl
<http://www.swos-deklarinet.nl/>
www.zorgpaletbaarnsoest.nl

Charitas

Clënten van verschillende organisaties werken in één kringloopwinkel

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Sprank, Stichting Noorderbrug, Stichting WerkPro
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Bedum

Voor wie is dit project?

Dit dagbestedingsproject richt zich op:

- * mensen met een lichte verstandelijke beperking
- * mensen met een stoornis in het autistisch spectrum
- * mensen met een SW-indicatie, die nu 'beschut' werk doen bij lederz
- * mensen een Wajong-uitkering
- * mensen met een niet-aangeboren hersenletsel
- * mensen met een lichamelijke beperking
- * mensen die een psychiatrische problematiek hebben.

Augustus 2015 maken 28 mensen gebruik van de dagbesteding van Charitas. Er zijn ongeveer tien mensen per dagdeel aan het werk.

Project in het kort

Charitas is een kringloopwinkel en buurtcentrum in Bedum. Het centrum is vijf dagen in de week geopend. Doelstelling van de dagbesteding Charitas is om de doelgroepen een actieve plek in de lokale samenleving te bieden door hen arbeidsmatige werkzaamheden te laten verrichten die passen bij hun wensen en mogelijkheden. Het gaat om werkzaamheden als: samen of voor iemand boodschappen doen; de hond uitlaten of samen wandelen; ramen wassen; fietsband plakken; tuinonderhoud; een maaltijd koken voor iemand. En dit alles wordt gedaan voor burgers in Bedum die een klein budget hebben of die wel een vorm van ondersteuning kunnen gebruiken. Het uiteindelijke doel is een betaalde baan.

Betrokken partijen

Bij dit project zijn drie stichtingen betrokken. WerkPro, die ervaring heeft met kringloopwinkels, biedt trajecten om mensen te begeleiden naar een betaalde baan. Noorderbrug heeft kennis van het begeleiden van mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een lichamelijke beperking en mensen met en niet-aangeboren hersenletsel. Zij kunnen mensen een niet-betaalde baan bieden in het bedrijfsleven. De derde partij is Sprank: deze stichting begeleidt mensen met een verstandelijke beperking en werft vrijwilligers voor dit project. Sprank heeft ook kennis over de begeleidingsmethode voor dit project: competentiegericht werken. Gezamenlijk leveren zij de vier professionals die betrokken zijn bij het uitvoerend ondersteunend werk. Daarnaast zijn er tien vrijwilligers. De professionals begeleiden de cliënten voor zover hun inhoudelijke expertise daarvoor noodzakelijk is. Veel vormen van begeleiding kunnen door de vrijwilligers gedaan worden. Zij worden hiervoor door de professionals geïnstrueerd. De vrijwilligers begeleiden zoveel mogelijk de cliënten bij hun activiteiten of werkzaamheden. Er zijn ook cliënten die dat geheel zelfstandig kunnen.

Waarom is dit vernieuwend?

Het vernieuwende zit 'm in de samenwerking tussen organisaties die verschillende doelgroepen bedienen: mensen met een lichamelijke beperking (noorderbrug), mensen met een verstandelijke beperking (sprank) en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (WerkPro). Elke organisatie brengt eigen expertise in. Er wordt uitgegaan van de wensen en mogelijkheden van de deelnemers (niet de beperking maar de mogelijkheden staan voorop). Zij worden gestimuleerd om dat wat ze kunnen ook uit te voeren. Veel meer dan voorheen worden er maatschappelijke werkzaamheden verricht die aansluiten bij de wensen van de deelnemers en die gericht zijn op de behoeften van de inwoners en bedrijven in Bedum.

Ervaringen

De ervaringen van de cliënten worden in de praktijk dagelijks besproken, maar er vinden periodiek ook persoonlijke gesprekken plaats tussen cliënten en professionele begeleiders. Een keer per maand is er een groepsevaluatie. De cliënten/deelnemers geven aan dat het een leuk project is. Ze vinden het ook gezellig dat ze werken met cliënten van verschillende stichtingen. Voorheen waren dat gescheiden groepen.

De kwaliteit van leven van de cliënt verbetert door het contact met de mensen die bij Charitas komen en door de werkzaamheden/activiteiten die in de buurt worden gedaan. Ze maken een praatje met mensen en krijgen complimenten over wat ze aan het doen zijn. Ze hebben het gevoel dat ze iets voor een ander kunnen betekenen. De professionals zijn getraind in de methodiek 'Competentiegericht werken' die wordt toegepast bij de begeleiding van de cliënten.

Financiën

Door te werken met zoveel mogelijk vrijwilligers worden kosten bespaard. Ook zijn er opbrengsten uit de verkoop van goederen in de kringloopwinkel. Voor bepaalde activiteiten, bijvoorbeeld het organiseren van kinderfeestjes, wordt geld gevraagd. Door de bundeling van professionele kennis uit drie stichtingen wordt door de korte lijnen bespaard op begeleidingskosten en uiteraard ontvangt het project ook inkomsten gerelateerd aan de indicaties (€ 35,- per dagdeel per cliënt voor intramurale begeleiding, € 30,- per dagdeel per cliënt voor extramurale begeleiding). Doordat cliënten werkzaamheden verrichten voor en activiteiten uitvoeren met buurtbewoners, worden er voor de gemeente kosten bespaard omdat die bewoners nu niet voor ondersteuning bij de gemeente hoeven aan te kloppen.

Meer weten?

Kringloop en Buurtcentrum Charitas

Margreet Woltjer

algemeen@charitas-bedum.nl

www.charitas-bedum.nl

Cliënt in regie bij dagbesteding

Zelf je dagbestedingsactiviteiten inkopen

Aanbieder dagbestedingsproject: Archipel

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Eindhoven, Best, Nuenen en Son en Breugel

Voor wie is dit project?⁶

Dit project richt zich op ouderen en mensen met een chronische beperking, waaronder mensen met een niet-aangeboren hersenafwijking, jong dementerenden en Korsakov. Het gaat zowel om zelfstandig wonenden als cliënten in intramurale voorzieningen. Op meerdere locaties wordt het concept toegepast, naar schatting gaat het in totaal om zo'n 2000 cliënten.

Project in het kort

Doel van dit project is een zinvolle dagbesteding creëren die cliënten naar eigen wens kunnen invullen. De activiteiten zijn ondergebracht in de programma's sport&bewegen, natuur&buitenleven, creativiteit, cultuur, sfeer&ontspanning en arbeid&ambacht. Iedere cliënt bespreekt met zijn dagbestedingscoach zijn wensen, ambities en actuele mogelijkheden. Samen bekijken ze welke activiteiten hierbij passen en stellen ze een individueel dagbestedingsarrangement samen. Dat wordt weergegeven in een offerte. Als de cliënt dit accordeert, gaat hij hiermee een contract aan met de organisatie die de activiteit biedt. Eventuele mantelzorgers worden ook betrokken bij dit gesprek. Als dat past, kunnen activiteiten uit het bestaande aanbod in het arrangement worden opgenomen. Anders wordt gezocht naar nieuwe activiteiten. Programmaleiders ontwikkelen steeds weer nieuwe activiteiten die passen bij klantvragen. Uitgangspunt bij de activiteiten is dat ze zoveel mogelijk buiten de woonlocaties van Archipel plaatsvinden. Cliënten kunnen hierdoor gebruik blijven maken van reguliere voorzieningen in de buurt en zo in contact blijven met de 'normale' samenleving (jong en oud, met en zonder zorg, met en zonder indicatie).

Succesfactoren zijn:

- * De rol van de dagbestedingscoach die uitgaat van de wensen van de cliënt, die de cliënt ondersteunt bij het verwoorden van wensen en ambities en die intermediair is tussen cliënt en organisatie.
- * De programmaleiders die zorgen voor een breed en steeds weer vernieuwd activiteitenaanbod, waardoor daadwerkelijk maatwerk mogelijk is.
- * De permanente dialoog tussen de dagbestedingscoach die aan de kant van de zorgvrager staat en de programmaleider die het aanbod vertegenwoordigt. Hierdoor blijft de organisatie klantgericht, de klantvraag leidend en kan de cliënt verantwoordelijkheid nemen door keuzes te maken.
- * Een vorm van persoonsvolgende financiering waardoor er een directe betaalrelatie tussen cliënt en organisatie ontstaat. De cliënt heeft grip op de besteding van de beschikbare middelen en de organisatie moet zijn beloften richting de cliënt waarmaken.

⁶ Delen van deze beschrijving zijn ontleend aan de publicatie 'Toekomstbestendige dagactiviteiten in groepsverband. Inspiratiewijzer voor transitie Awbz -Wmo.' Vilans en Movisie (2013).

Betrokken partijen

Naast Archipel is de cliënt en zijn netwerk betrokken bij dit project. De gemeente is betrokken in twee rollen. De gemeente verzorgt voor een groot deel de toeleiding van thuiswonende cliënten naar de dagbesteding van Archipel en ondersteunt vervolgens die cliënt financieel bij de inkoop van dagbesteding. Dat wil zeggen dat de gemeente de indicatie stelt en daaraan een budget koppelt. Met dat budget kan de cliënt bij Archipel dagbesteding inkopen. Verder is er samenwerking met tal van organisaties die activiteiten aanbieden. Bijvoorbeeld een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking, lokale welzijnsorganisaties en ouderenbonden. Er wordt met plaatselijke ondernemers samengewerkt bij de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten en de ontwikkeling van voorzieningen (zoals een atelier, bakkerij en activiteitenboerderij). De activiteiten worden uitgevoerd door medewerkers dagbesteding (mbo- en hbo-niveau) en/of vrijwilligers. Enkele medewerkers vervullen naast hun uitvoerende werkzaamheden een specifieke rol: die van dagbestedingscoach (hbo-niveau) of die van programmaleider. Dagbestedingscoaches zijn voor de helft van hun contract vrijgesteld voor het vervullen van die rol. Programmaleiders worden beperkter gefaciliteerd.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwende aspecten in het project zijn:

- * De zelfregie en keuzevrijheid van de cliënt en de manier van financiering waarbij de cliënt zelf een contract aangaat met de organisatie.
- * Er wordt gebruik gemaakt van een eenvoudige methode voor kostprijsberekening waardoor er inzicht is in hoeveel een activiteit daadwerkelijk kost.
- * Verbinding met de buitenwereld doordat activiteiten buiten de woonlocaties plaatsvinden.
- * De rol van de dagbestedingscoach die als maatje fungeert en kijkt wat er bij iemand past. Voortdurend is er een wisselwerking tussen vraag en aanbod. Het houdt aanbieders van activiteiten scherp om klantgericht te blijven werken.

Het concept 'Cliënt in regie' is in 2009 op één locatie van Archipel ontwikkeld en ingevoerd; vanaf 2012 is begonnen met de implementatie in de andere Archipel-locaties. Het sluit goed aan bij de uitgangspunten van de transitie, zoals de eigen regie van cliënten, maatschappelijke participatie en de inclusie-gedachte.

Ervaringen

De ervaringen van cliënten worden gemonitord via de CQ-index en de gesprekken die dagbestedingscoaches voeren met cliënten en mantelzorgers. Daarnaast wordt het concept regelmatig geëvalueerd met cliënten en cliëntvertegenwoordigers (o.a. door middel van groepsgesprekken en individuele vragenlijsten). Cliënten geven aan dat er nu veel meer activiteiten en mogelijkheden zijn dan voorheen. Zij waarderen het contact met de dagbestedingscoaches over hun wensen en het feit dat ze iets te kiezen hebben. Ook het contract met duidelijke afspraken vinden cliënten een verbetering. Het feit dat ze bewuste keuzes moeten maken, wordt positief gewaardeerd.

»

Financiën

Uitgangspunt is dat de cliënt betaalt voor de afgesproken dagbesteding. Op basis van een format wordt de integrale kostprijs van elke activiteit eenvoudig bepaald. In de offerte staat wat de kosten per maand zijn van het afgesproken arrangement. Eventuele rechten uit een indicatie worden vervolgens vertaald in geld en van die rekening afgetrokken. Een gemiddelde kostprijs voor de activiteiten is niet te geven, vanwege de grote verscheidenheid in activiteiten. Deze is o.a. afhankelijk van de benodigde begeleiding en de eventuele verzorging van vervoer. Een actieve rol van mantelzorgers kan een matigend effect hebben op de kostprijs. Medewerkers hebben de opdracht om binnen elk activiteitenprogramma aanbod te ontwikkelen voor alle mogelijke doelgroepen en voor elke beurs. Zij zijn ook steeds gericht op mogelijkheden om de kostprijs voor de deelnemers zo laag mogelijk te houden. De meeste gemeenten faciliteren geïndiceerde cliënten (nog) op basis van een vast tarief per dagdeel. Eén van de gemeenten geeft geïndiceerde cliënten een maatwerkvoorziening mee (op basis van klantprofielen). Met dat budget kan de cliënt dan zelf de gewenste dagbesteding inkopen.

Meer weten?

Lisette van Druenen, productontwikkelaar dagbesteding
lisette.van.druenen@archipelzorggroep.nl

Dagbesteding Beesel voor mensen met een indicatie

Activiteitscentrum door bewoners opgezet

Aanbieder dagbestedingsproject: Ouderenvereniging Beesel

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Kern Beesel van de gemeente Beesel

Voor wie is dit project?

Dit project in Beesel is voor inwoners met en zonder indicatie voor dagbesteding. De doelgroep betreft vooral senioren, maar het is een algemene voorziening. Het aantal ouderen boven de 75 jaar ligt hier tien procent hoger dan het landelijk gemiddelde. Nadrukkelijke (ontwikkel)wens is dat de laagdrempelige voorzieningen breder worden: inzet van mensen met een arbeidsbeperking, werkervaringsplaatsen voor nieuwkomers en stagiaires van de Gilde-opleidingen. Uitbreiding – het ‘omklappen’ van professionele dagbestedingslocaties naar laagdrempelige voorzieningen – is gaande in de andere kernen van de gemeente (Reuver en Offenbeek).

Project in het kort

Doel van de dagbesteding is mensen zo lang mogelijk actief houden en reactiveren door een wijkgerichte aanpak. Er is geen blauwdruk. De werkwijze is deels ‘per ongeluk’ ontstaan nadat een professionele aanbieder wilde stoppen en de inwoners zelf het heft in handen namen. Dat dit mogelijk was, heeft de gemeente gesterkt in het vertrouwen dat ‘omklappen’ mogelijk is, mits de gemeenschap achter een initiatief staat. Het aantal deelnemers en vrijwilligers van het activiteitscentrum voor ouderen is flink gestegen en de waardering van de deelnemers is goed. Verschillende deelnemers zitten volgens professionals tegen opname in een zorginstelling aan, maar de herkenbaarheid en geborgenheid van het initiatief maken dat zij nog zelfstandig kunnen wonen. Er is voor 18 uur een coördinator aangesteld met werkervaring op het gebied van dementie. De coördinator is tevens aanspreekpunt voor het wijkteam en de huisarts. Ook zorgt de coördinator voor borging van het initiatief. De professional is aangesteld door de ouderenvereniging. Functie en opleidingsniveau was niet het primaire criterium, maar vertrouwen en samenwerking.

De dagbesteding in kerkdorp Beesel is drie dagen per week open, er komen circa vijftien mensen per dag, in totaal ongeveer 25 unieke bezoekers. Afhankelijk van de zorgzwaarte van de bezoekers wordt gekeken of een verhoging van het aantal deelnemers mogelijk is. De dagbesteding is een combinatie van inloop, ontmoeting, recreatie (o.a. sport) en activiteiten. In de toekomst vindt mogelijk verbinding plaats richting arbeid (inwoners met verstandelijke beperking en/of psychiatrische stoornis) en richting opleiding (inzet stagiaires).

Grootste succes is het draagvlak van onderop. De gemeente Beesel heeft aangegeven niet meer de volledige verantwoordelijkheid op zich te nemen. Dit initiatief is daarop een antwoord. De verantwoording is minimaal: geen dikke pakken papier, maar elkaar informeren en op tijd met elkaar om de tafel zitten om de zaken door te spreken. Het professionele stempel is er grotendeels vanaf. Door de inzet van inwoners zelf, het sociale netwerk en vrijwilligers uit het dorp wordt een positieve sfeer gemaakt waarin deelnemers graag verblijven. Meer welzijn verlaagt de behoefte aan zorg. Mocht verpleegkundige hulp nodig zijn tijdens de dagbesteding, dan wordt deze door een professionele zorgaanbieder op afroep geleverd. Zodra een inwoner door gezondheidsklach-

- » ten niet langer kan verblijven op een laagdrempelige voorziening vindt in onderling overleg met alle betrokken partijen doorverwijzing plaats naar een dagbestedingsvorm van een professionele zorgaanbieder elders in het dorp.

Betrokken partijen

De gemeente is de belangrijkste samenwerkingspartner bij vragen of problemen, zoals verbinding krijgen met professionals, huisvesting en promoten van het initiatief. Er wordt gezocht naar samenwerking met (sport)verenigingen en de Zonnebloem, woningbouwcorporaties en scholen (ontmoeting met jeugd).

Waarom is dit vernieuwend?

Het feit dat het voortouw niet meer ligt bij professionals maar bij mensen uit de gemeenschap, maakt het initiatief houdbaar en betaalbaar (Wmo-budget daalt met dertig procent, uit nader onderzoek vanuit AEF blijkt de oorzaak met name te zitten in het relatief hoge aantal indicaties voor dagbesteding aan ouderen). Het geeft bovendien uitdrukking aan de wens om de zorg en ondersteuning aan inwoners anders vorm te geven. Vernieuwend is ook dat de gemeente niet bepalend is maar juist volgend, wat inherent is aan de werkwijze.

Ervaringen

Na een jaar werken met vrijwilligers (onder professionele coördinator) is het project door de bezoekers (24 personen) gewaardeerd met een gemiddeld cijfer van 9,1. Uitvoerders zitten periodiek met de gemeente om de tafel. Vanwege de kleinschaligheid is er direct contact en worden signalen snel opgepikt. Bovendien werkt het initiatief nauw samen met andere professionals en het wijkteam. Standaard monitoringsprocessen zijn nog niet ingericht, omdat daarmee de administratieve last op vrijwilligers te hoog wordt.

Er is inspraakmogelijkheid voor deelnemers over de activiteiten die plaatsvinden en de maaltijden die ze samen bereiden. Om rekening te kunnen houden met alle wensen wordt gekeken naar aansluiting op bestaande activiteiten van andere verenigingen. Een deel van het bestuur van de ouderenvereniging is verantwoordelijk voor de dagbestedingslocatie in Beesel en werkt er zelf ook als vrijwilliger. Zij leggen – samen met de coördinator –periodiek verantwoording af bij de gemeente. Regionaal is de gemeente Beesel met andere gemeenten in gesprek over kwaliteit en monitoring op langere termijn.

Financiën

De gemeente subsidieert het initiatief in Beesel met een bedrag tussen de € 30.000 en € 35.000 per jaar. Hoe het bedrag besteed wordt, is aan de initiatiefnemers. Grootste kostenposten zijn de professionele medewerkster (18 uur per week), de huur van de locatie en reiskostenvergoedingen: vrijwilligers regelen het vervoer en brengen inwoners met de eigen auto tegen een vergoeding van € 0.19 per kilometer. Het initiatief is sinds 1 september 2015 gevestigd in de leeggekomen basisschool van Beesel waarvan de gemeente de verbouwing financierde. Tussen het bestuur van de basisschool en de ouderenvereniging is een contract opgesteld. De ouderenvereniging is hoofdhuurder. Onderhuur vindt plaats door een kookgroep van de welzijnsaanbieder, het ouderenkoor, de Welfare van het Rode Kruis en de prikdienst van twee ziekenhuizen. Inkomsten bestaan naast de subsidie van de gemeente uit de eigen bijdragen: die inwoners betalen voor het eten (€ 7.50 per dag voor drie gangen). De inboedel is gesubsidieerd door de gemeente en sponsoring door derden.

Meer weten?

Frans Simons, Voorzitter ouderenvereniging Beesel: frsimons@home.nl

Moniek Hebben, Coördinator dagbesteding: moniek@saamdagbesteding.nl

Dagbesteding op natuurpark Mak-Blokweer

Dementerenden zijn actief in de natuur

Aanbieder dagbestedingsproject: Omring

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Blokker, gemeente Hoorn

Voor wie is dit project?

De dagbesteding van zorgorganisatie Omring in het natuurpark Mak-Blokweer richt zich op mensen met dementie die thuis wonen. Het gaat dan vooral om mensen die nog mobiel zijn. Mensen met een rollator of vergelijkbare ondersteuning zijn welkom, echter de dagbesteding heeft een actief karakter en mobiliteit is daarom prettig. Twee dagen per week is de dagbesteding op het natuurpark Mak-Blokweer open, waarbij acht personen kunnen komen. Over het algemeen zijn er zeven of acht personen.

Project in het kort

Door het bieden van een recreatieve en educatieve dagbesteding in een natuurpark wordt er op een actieve manier gewerkt en worden de mantelzorgers ontlast in de tijd dat de cliënt bij de dagbesteding is. Mak Blokweer is een natuurpark dat met behulp van omwonenden tot stand is gekomen. Hun weerstand tegen oprukkende woningbouw zorgde ervoor dat voormalige weilanden konden worden omgetoverd tot een natuurpark en kinderboerderij dat openbaar toegankelijk is. Met behulp van Nederlandse landgeiten en mergellandschappen wordt het natuurpark ecologisch beheerd.

De mensen komen zelf naar het park en worden persoonlijk ontvangen. Er is vervolgens ruimte voor een divers programma. Meestal brengt de groep de dag samen door. Een individuele dag is ook mogelijk, bijvoorbeeld helpen op de kinderboerderij. Verder is er ruimte voor een natuurwandeling, worden er boodschappen gedaan en de lunch wordt zelf bereid. Er is veel ruimte voor dieren- en plantverzorging. Om 16:00 uur gaan de mensen weer naar huis.

De dagbesteding heeft als succesfactoren dat de deelnemers de werkzaamheden uitvoeren in de rol van vrijwilliger en dat ze gewoon meedoen in de samenleving. Dit houdt ze maatschappelijk actief.

Het project is in september 2014 gestart en het wordt goed gewaardeerd. Het project lijkt toekomstbestendig, er zijn genoeg deelnemers. De enige onzekere factor is het huren van de ruimte op het natuurpark, dit zorgt voor onzekerheid door de afhankelijkheid van subsidie en giften. Niet alleen dit dagbestedingsproject maar ook het natuurpark zelf is daar afhankelijk van.

»

Betrokken partijen

De deelnemers aan de dagbesteding worden ondersteund door een medewerker van Omring en door minstens één vrijwilliger per dag. De medewerker van Omring heeft een zorgopleiding gecombineerd met mbo-dagbesteding. Verder wordt er plaatselijk samengewerkt met het park Mak-Blokweer, met de daar aanwezige kinderboerderij en kinderopvang. Er zijn geen vaste afspraken met deze laatste twee over deze samenwerking maar dit gaat zeer goed in samenspraak wanneer de samenwerking gewenst is.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat het heel duidelijk een andere dagbesteding is dan de 'normale' dagbesteding in een instelling. Het actieve karakter en het participeren in echte werkzaamheden zorgt voor een andere insteek. Omdat het park ook bezocht wordt door andere mensen (scholen, kinderen met hun (groot)ouders), is er veel contact met andere generaties.

De dagbesteding is niet opgezet vanuit kostenbesparing maar wel vanuit het idee dat een betere manier van dagbesteding mogelijk is. Omring heeft gekeken wat hierin een goede manier kan zijn en dit project is daar het resultaat van. De decentralisaties hebben hier niet direct invloed op gehad. De motivatie kwam voort uit een toekomstvisie.

Ervaringen

De dagbesteding wordt door deelnemers goed gewaardeerd. 'De mensen zijn zeer blij en voelen zich deel van het park, ze noemen het hun werk', geeft Tanja den Bak van Omring aan. Een specifiek voordeel is dat men zich prettig voelt in het park. Door de unieke ligging, de bezigheden en de openheid (niets is op slot) is er geen sprake van wegloupedrag, in tegenstelling tot in de zorglocatie.

Het project draagt dan ook bij aan de kwaliteit door de invloed van de groep en door de activiteiten (groentetuin, verzorging dieren, wandelingen en verkoop jam en ijs).

De deelnemers en de mantelzorgers wordt gevraagd naar hun ervaringen. Op een persoonlijke manier en op maat wordt zo de tevredenheid gemeten. Er zijn verder geen gestructureerde metingen of onderzoeken.

Financiën

De dagbesteding wordt deels bekostigd vanuit het gemeentelijk Wmo-budget, deels vanuit de Wlz, afhankelijk van het type indicatie. Dit zal op termijn meer gaan verschuiven naar de gemeente. Vanuit de Wmo is er € 57,- per dagdeel inclusief warme maaltijd/lunch en drinken beschikbaar. Dit bedrag is inclusief vervoer. Indien men rolstoelvervoer nodig heeft, krijgt Omring daar € 20,- per dag voor. Vanuit de Wlz is er € 61,91 per dagdeel beschikbaar en € 6,82 voor vervoer.

De bekostiging is geen drijfveer geweest in het opzetten van deze dagbesteding. Er worden echter kosten bespaard doordat de dagbesteding een activerend karakter heeft. Het gevolg hiervan is dat er minder behandelaars nodig zijn in aparte sessies.

Meer weten?

Omring

Tanja den Bak, Manager welzijn

Tanja.denbak@omring.nl

<http://www.omring.nl/Omring/Woonzorglocaties/Dagbesteding/>

<http://www.mak-blokweer.nl/bezoekerscentrum/>

Dagbesteding Uit en Thuis

Uitbureau organiseert scala aan activiteiten

Aanbieder dagbestedingsproject: ViVa! Zorggroep

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Beverwijk en Heemskerk

Voor wie is dit project?

Dit project is voor ouderen die nog zelfstandig wonen en gebruik maken van de dagbesteding en voor ouderen die in het woonzorgcentrum van Viva! Zorggroep verblijven. Op de locatie Elsanta nemen circa 150 personen deel aan de wekelijkse activiteiten (lees verenigingen), op Huis ter Wijk gemiddeld honderd personen.

Project in het kort

Doel van dit project is dat ouderen en andere klanten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Viva! Zorggroep is een organisatie voor zorg- en dienstverlening op 26 locaties in Noord- en Midden-Kennemerland. De activiteiten zijn gericht op activering op mentaal, fysiek en sociaal vlak. Het is recreatieve (activerende) dagbesteding, niet arbeidsgericht. De activiteiten worden aangeboden vanuit het Uitbureau op elke locatie en begeleid door dagbestedingscoaches en Uitbureau medewerkers. Mogelijke activiteiten zijn:

- * Fitness onder begeleiding van een fysiotherapeut, passend bij de behoefte van cliënten, zoals fietsen, trappen en andere oefeningen.
- * Beweegactiviteiten met ondersteuning van de ergo-coach.
- * Sociale activiteiten: spelletjes, samen de krant lezen, samen koffie drinken.
- * Groepsactiviteiten: tai chi, sjoelen, zingen, wandelen.
- * Meehelpen met ontbijt maken, koken, samen eten.
- * Samen uitjes bedenken en uitvoeren.

De belangrijkste succesfactoren zijn:

- * Een zeer breed scala aan welzijnsactiviteiten zowel thuis (op de afdeling/huiskamer) als via het Uitbureau. Begeleiding op maat per cliënt, niet alleen op groepsniveau. Via het Uitbureau kunnen bewoners met een ZZP-indicatie een gratis basispakket samenstellen waarmee ze mee kunnen doen aan één gratis vereniging per week (40x per jaar) en aan vele andere evenementen, soms tegen betaling.
- * Samenwerking tussen de (in)formele zorg: bewoners, naasten van bewoners, vrijwilligers en medewerkers.
- * Bewustzijn: binnen elk team heeft een contactverzorgende (verzorgende IG) de cursus dagbestedingscoach gevolgd. Deze persoon is tevens aandachtfunctionaris dagbesteding/welzijn in het basisteam en stimuleert collega's om te investeren in het welzijn van de cliënt. Deze bewustwording en toepassing in de praktijk is nog volop in ontwikkeling.

- » Naast de basisteams zijn er gespecialiseerde teams en serviceteams. Het gespecialiseerde team biedt specifieke ondersteuning op onderdelen aan de basis- en serviceteams (o.a. voor muziekactiviteiten). Een serviceteam van een locatie bestaat uit het Uitbureau en het Horeca & Service-team.

Betrokken partijen

Viva! Zorggroep werkt samen met:

- * Gemeente Beverwijk: personen met een Wajong-uitkering worden ingezet als vrijwilliger.
- * Kennemer College: leerlingen lopen maatschappelijke stages en bieden ondersteuning bij activiteiten.
- * Dansschool La Passe: verzorgt het rolstoeldansen in Huis ter Wijck en heeft meegewerkt en hun dansschool ter beschikking gesteld tijdens een evenement.
- * Winkelcentrum Wijckerbaan: sponsoring van verschillende winkeliers voor feestdagen, evenementen en bijvoorbeeld prijzen voor bingo/kien.
- * REA College: gezamenlijk organiseren van activiteiten, bijvoorbeeld de revalidatieafdeling van REA heeft een groentetuin en komt met groenten gezamenlijk koken en eten op een afdeling bij ViVa!

Door de samenwerking wordt de maatschappelijke betrokkenheid vergroot en kunnen activiteiten tegen een zo laag mogelijke prijs voor de cliënten worden georganiseerd. De samenwerking stimuleert ook het 'kijkje in elkaars keuken'.

Waarom is dit vernieuwend?

Elementen van innovatie zijn:

- * Invoering van kleinschalige zelfsturende teams.
- * Versterking welzijn met een Uitbureau en dagbestedingsprogramma op de afdeling.
- * Implementatie van cultuuromslag en nieuwe kernwaarden binnen de organisatie.

ViVa! Zorggroep is nog volop in transitie met de invoering van zelfsturende teams en de doorontwikkeling naar integrale dienstverlening van wonen-welzijn-zorg.

Ervaringen

De ervaringen van cliënten/mantelzorgers over dagbesteding/welzijnsactiviteiten worden gemeten en vastgelegd. Meetinstrumenten zijn: de CQ meting, familieavonden, enquêtes, spiegelgesprekken en interne audits. Afspraken tussen verzorgende, bewoner en mantelzorger worden gezamenlijk besproken en vastgelegd in een zorgleefplan. Dit plan wordt regelmatig besproken en geëvalueerd. Het belangrijkste is het persoonlijke contact met de betrokkenen over de ervaringen. Uit een enquête begin 2015 onder cliënten werden activiteiten gemiddeld met een 8 beoordeeld en zou een ruime meerderheid de activiteiten aanbevelen aan medebewoners of kennissen. Viva! Zorggroep monitort de kwaliteit door o.a. een TNO-onderzoek: 'Meer participeren, minder consumeren'. Hiervoor is in Beverwijk een nulmeting gedaan. In het najaar zal een name-ting plaatsvinden. Resultaten van de CQ meting, enquêtes en uitkomsten van familieavonden en spiegelgesprekken worden besproken tijdens werkoverleggen in de teams, waarna actie- en aandachtspunten worden geformuleerd.

Financiën

Een welzijnspakket wordt voor een deel vergoed voor intramurale cliënten met een ZZP-indicatie: het basis welzijnspakket. Voor (wijk)bewoners zonder ZZP-indicatie geldt dat deze activiteiten niet kunnen worden gefinancierd vanuit de Wlz en door de (wijk)bewoner zelf betaald dienen te worden.

Het tarief dat de aanbieder rekent voor dagbesteding is verschillend. De prijzen van activiteiten en verenigingen zijn berekend volgens een kostprijsmodel.

De inzet van vrijwilligers maakt de activiteiten goedkoper. Echter, voor de verpleeghuizen geldt dat de ZZP zwaarder is en dat voor alle verenigingen een professional nodig is. Sponsoring kan een activiteit gratis of goedkoper maken. Ook de samenwerking met Stichting Welzijn/Welschap is kostenbesparend. Op alle locaties worden ook gratis activiteiten aangeboden (naast verenigingen), mits er inzet is van (wijk)bewoners en mantelzorgers.

Meer weten?

Viva! Zorggroep

Marijke Tamis, teammanager Zorg

Locatie Huis ter Wijck, Marloes van der Zeijden

info@vivazorggroep.nl

<https://www.vivazorggroep.nl/>

Dagbesteding Wings of Change

Ggz-cliënten dragen steentje bij

Aanbieder dagbestedingsproject: Wings of Change

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Medemblik

Voor wie is dit project?

De dagbesteding is gericht op diverse doelgroepen. Per deelnemer wordt gekeken welke vorm van activiteit aansluit bij zijn wensen en ontwikkeling. De deelnemers zijn cliënt bij een ggz-instelling, RIBW of instelling voor gehandicaptenzorg. Ook gemeenten melden cliënten aan in het kader van de Wmo (dagbesteding, activering, re-integratie). Wings of Change is gevestigd in Medemblik. De meeste cliënten komen uit Medemblik en omliggende gemeenten: Enkhuizen, Hoorn, Den Helder en Hollands Kroon. Per week komen gemiddeld zo'n honderd mensen, die gedurende een of meerdere dagdelen deelnemen aan de dagbestedingsactiviteiten. Per dag vijftien tot twintig deelnemers.

Project in het kort

De dagbestedingsactiviteiten zijn te typeren als een combinatie van niet-arbeidsmatig en arbeidsmatige activiteiten. Doelstelling van de dagbesteding van Wings of Change:

- * Doorbreken isolement, opbouwen en onderhouden van sociale contacten.
- * Actief en zinvol bezig zijn met andere mensen, met dieren (vogels), de natuur en dienstverlening bij bedrijven in Medemblik.

De activiteiten, begeleiding en doelstellingen zijn zoveel mogelijk afgestemd op het individu. Doelen moeten haalbaar zijn voor de cliënt. Na aanmelding of verwijzing volgt eerst een intake wat kan uitmonden in een dagbestedingsplan, als onderdeel van iemands zorgplan. Iedere deelnemer krijgt de gelegenheid zich te ontwikkelen om te kunnen doorstromen naar werk. De dagbesteding leert hen structuur te brengen in hun leven en bezigheden. Wanneer een deelnemer een terugval heeft, kan hij/zij na een periode van arbeidsmatige dagbesteding terug naar niet-arbeidsmatige dagbesteding. De begeleiding wordt zowel individueel als groepsmatig gegeven. Bij de uitvoering van activiteiten werken vrijwilligers mee.

Elk dagdeel begint met koffie en thee waarna besproken wordt welke activiteiten de cliënten willen gaan doen, hoe en door wie dat georganiseerd en begeleid wordt. Vervolgens gaat iedereen aan de slag. Vervolgens let de begeleider erop dat de deelnemer goed begeleid en gecontroleerd wordt, om de ontwikkeling weer op de rit te krijgen. Wings of Change wil voorkomen dat deze kwetsbare groep geïsoleerd en ongecontroleerd thuis is of op straat loopt. Als iemand niet komt opdagen een aantal keren, gaat de begeleider van Wings of Change in gesprek met de deelnemer om na te gaan wat er aan de hand is en wat de deelnemer nodig heeft om weer te kunnen meedoen.

Enkele voorbeelden van activiteiten:

- * Meehelpen aan de verzorging van dieren (vogels) of werken in de groentetuin.
- * Vrijwilligerswerk in zorgcentra (klusjes, koffie-inloop).
- * Vrijwilligerswerk in bedrijven: onderhoud en schoonmaak, meehelpen op een tankstation in Medemblik.

De dagbesteding is gericht op de persoonlijke en sociale ontwikkeling zodat de deelnemers kunnen participeren in de samenleving en minder hulp nodig hebben. Het levert de maatschappij een besparing op, omdat cliënten hun steentje bijdragen in verpleeg- en verzorgingshuizen en klussen opknappen bij verschillende ondernemers. Stichting Wings of Change heeft bijvoorbeeld een project gestart samen met een plaatselijk tankstation waar onderhoudswerkzaamheden worden gepleegd door deelnemers en waar in de nabije toekomst meer diensten worden verleend. De omzet van het bedrijf kan hierdoor stijgen waardoor de ondernemer een vergoeding kan betalen aan de vrijwilligers.

Succesfactoren zijn:

- * Zinnvolle, leerzame dagbesteding in contact met anderen. Deelnemers worden op een positieve manier betrokken bij de samenleving, de natuur, mens en dier.
- * Veel aandacht voor persoonlijke, sociale en educatieve ontwikkeling.
- * Veel aandacht voor de kwaliteit.

Betrokken partijen

Bij de uitvoering zijn de volgende partijen betrokken:

- * Begeleiders dagbesteding van Wings of Change.
- * Vrijwilligers van Wings of Change: deze assisteren bij de begeleiding en helpen mee bij het uitvoeren van klussen.
- * Instellingen ggz, gehandicaptenzorg waar cliënten in behandeling zijn, in verband met de afstemming over de activiteiten en voortgang.
- * Gemeenten in West-Friesland, met name de stichting Werksaam West-Friesland, waarin de West-Friese gemeenten taken op het gebied van participatie gebundeld hebben.

Waarom is dit vernieuwend?

De stichting Wings of Change brengt 'werken naar vermogen' creatief en zo goed mogelijk en op verschillende manieren in de praktijk. Er is veel aandacht voor de persoon en wat deze aankan.

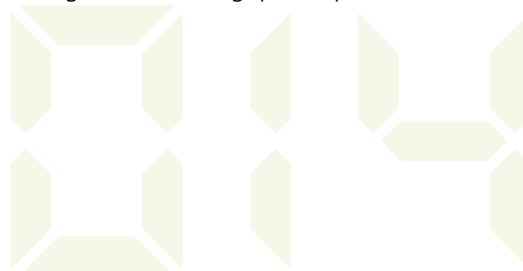
Deelnemers hebben een dagbestedingsplan, maar per dagdeel wordt besproken wat deelnemers kunnen en willen en wie wat gaat doen. De deelnemer krijgt in het centrum de gelegenheid zichzelf te ontwikkelen naar eigen behoefte en in eigen tempo. Sociale vaardigheden en natuureducatie (o.a. omgaan met roofvogels, uilen) zijn vaste onderdelen van de dagbesteding.

Ervaringen

Cliënten geven aan de begeleider feedback over de dagbesteding, vaak tijdens de uitvoering. Twee keer per kwartaal hebben cliënten een gesprek met een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Daarnaast houden de deelnemers een eigen dagboek bij waarin ze dagelijks hun ervaringen en meningen opschrijven. Degene die moeite heeft met schrijven, krijgt hulp van anderen. Bovendien rapporteert de organisatie aan de instellingen en de gemeenten (bij Werksaam West-Friesland).

Wings of Change legt de focus op de ontwikkeling van de cliënt, aard van de dagbesteding en het tempo. Waar nodig wordt de dagbesteding anders ingevuld of aangepast op basis van de evaluaties.

»

Financiën

De bekostiging van de dagbesteding is afhankelijk van de indicatie (Wlz of Wmo). Het tarief varieert van 35 tot 58 euro per dagdeel en is mede bepaald door het arbeidsvermogen en de begeleidingsbehoefte van de desbetreffende cliënt. Een cliënt kan per week maximaal negen dagdelen dagbesteding afnemen, maar sommige cliënten komen alle dagen.

Meer weten?

Leon Arends, coördinator en begeleider dagbesteding

leon@wingsofchange.nl

info@wingsofchange.nl

www.wingsofchange.nl

De Inloop Driebergen

Inloop voor en door bewoners

Aanbieder dagbestedingsproject: Kwintes

In welke gemeente(n) wordt het project aangeboden: Driebergen (Utrechtse Heuvelrug)

Voor wie is dit project?

De Inloop Driebergen richt zich op alle inwoners van Driebergen, met speciale aandacht voor mensen die kwetsbaar in het leven staan. De bezoekers zijn heel divers. Er komen bijvoorbeeld mensen die:

- * een ondersteuningsvraag hebben
- * in een isolement verkeren
- * psychiatrische of psychische problematiek ervaren
- * taalvaardiger willen worden (laaggeletterden/nieuwe Nederlanders)
- * financieel moeilijk rond kunnen komen en daardoor moeilijk kunnen participeren.

De Inloop koppelt mensen die iets bieden en mensen die iets nodig hebben aan elkaar. Het is voor en door bezoekers. Het aantal bezoekers hangt af van het type en het aantal activiteiten. Per middag zijn er gemiddeld twintig tot dertig mensen, bij een maaltijd zijn er ongeveer achttien mensen.

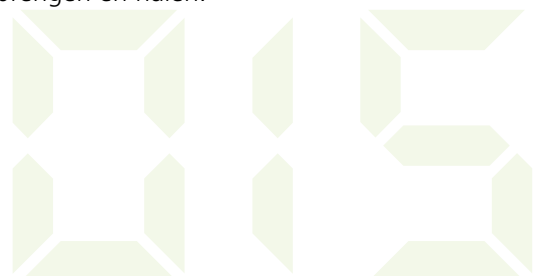
Project in het kort

De doelstelling van De Inloop Driebergen is het bieden van gelegenheid tot sociale contacten in een laagdrempelige omgeving. De activiteiten richten zich zowel op educatie (taalles of computerles) als recreatie (creatieve workshops). Voorbeelden zijn: taalles, computerles, schilderen, repair café, samen koken en eten en mindfulness. Naast een vast activiteitenaanbod is er een inloopmogelijkheid waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en thee/koffie kunnen drinken. Daarnaast worden mensen gestimuleerd zich vrijwillig in te zetten in De Inloop, waardoor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werken aan hun re-integratie. Bijvoorbeeld door als vrijwilliger een cursus te geven of gastheer/gastvrouw te zijn.

De Inloop Driebergen is opgezet in navolging van De Inloop in Doorn die sinds januari 2013 bestaat. De Inloop Driebergen is 1 januari 2015 gestart in het pand van Stichting Vluchtelingkinderen. De inloop is drie dagdelen per week geopend. In het pand zitten verschillende organisaties, zoals het Taalcoachproject Utrechtse Heuvelrug, de Eurowinkel (winkel met tweedehands kleding en boeken, alles voor één euro per stuk) en het project de Verleiding.

Succesfactoren van De Inloop Driebergen zijn:

- * De samenwerking met de verschillende partijen in het pand.
- * De Inloop wordt gerund door de vrijwilligers. Bezoekers kunnen zelf vrijwilliger worden. Door hun ervaringsdeskundigheid begrijpen zij goed wat anderen nodig hebben en voelen bezoekers zich snel op hun gemak.
- * De Inloop is open voor alle inwoners: iedereen kan brengen en halen.
- * De steun en financiering door de gemeente.

»

Betrokken partijen

De Inloop Driebergen is een voorziening voor en door inwoners van Driebergen. Alle activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers, waaronder mensen met een kwetsbaarheid. Door hun ervaringsdeskundigheid herkennen zij vaak goed de behoeften van bezoekers. De Inloop wordt gecoördineerd door één professionele coördinator die activeringsmedewerker bij Kwintes is. De coördinator werft en biedt ondersteuning aan de vrijwilligers, signaleert en speelt in op de behoefte van de bezoekers en is contactpersoon voor professionele organisaties/netwerkbijeenkomsten. Als een bezoeker extra ondersteuning nodig heeft, leidt de coördinator deze bezoeker naar andere professionele organisaties. De coördinator van De Inloop werkt samen met het sociale dorpssteam wanneer er professionele hulpverlening nodig is. Dit werkt prettig: er is één aanspreekpunt omdat alle disciplines in het dorpssteam vertegenwoordigd zijn. De samenwerking verloopt goed. Daarnaast zit de coördinator in verschillende netwerkoeverleggen. Ook de partijen die aanwezig zijn in het pand vormen belangrijke samenwerkingspartners. Bijvoorbeeld het project 'de Verleiding' van de regionale sociale dienst – gericht op mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt – is een belangrijke samenwerkingspartner.

Waarom is dit vernieuwend?

De Inloop is vernieuwend omdat het voor iedereen toegankelijk is: kwetsbaar en niet kwetsbaar. Verschillende mensen kunnen met elkaar in contact komen. Daarnaast wordt ingezet op de kwaliteiten van mensen waardoor het gevoel van eigenwaarde omhoog gaat. Bezoekers die eerst denken iets te komen halen, blijken ook iets te kunnen brengen. De interculturele ontmoeting die plaatsvindt in De Inloop is ook vernieuwend. De decentralisaties zijn van invloed geweest op de ontwikkeling van De Inloop. In De Inloop wordt de kracht van mensen aangesproken, er wordt een actieve rol van hen gevraagd en mensen worden niet als patiënt of cliënt gezien.

Ervaringen

De Inloop in Driebergen bestaat ruim een half jaar en zit nog in de opstartfase. De Inloop is sterk in ontwikkeling: het aantal vrijwilligers, bezoekers en aanbod groeit. Daarom wordt onderzocht of de openingstijden kunnen worden verruimd. De kwaliteit wordt op dit moment voornamelijk op kwalitatieve wijze gemonitord door het ophalen van ervaringen van bezoekers in gesprekken. Bezoekers die ook cliënt zijn bij Kwintes of Altrecht bijvoorbeeld geven aan in gesprekken op De Inloop dat zij zich thuis voelen in een omgeving waar zij niet als cliënt gezien worden. Gewoon meedoen met andere buurtbewoners geeft hen positieve prikkels waardoor er bij hen meer welzijn ontstaat.

De Inloop Driebergen biedt alle inwoners van Driebergen een plek voor participatie en integratie. De Inloop draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van dienstverlening binnen de gemeente omdat met dit project kwetsbare mensen worden bereikt.

Financiën

De uren voor de coördinatie van Kwintes worden gefinancierd door de gemeente. Het pand van De Inloop wordt ter beschikking gesteld door Stichting Vluchtelingkinderen. Doel is de kosten zo laag mogelijk te houden. Er zijn geen cursuskosten, alleen eventuele materiaalkosten worden door de deelnemers betaald. De deelnemers kunnen een vrijwillige bijdrage leveren voor koffie/thee. De maaltijd kost € 3,-.

Meer weten?

Janneke Stoevelaar: coördinator De Inloop

J.Stoevelaar@kwintes.nl

www.kwintes.nl

De Kroon

Verstandelijk beperkten draaien mee op een mbo-school

Aanbieder dagbestedingsproject: Cello in samenwerking met het ROC Koning Willem 1 College
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Den Bosch

Voor wie is dit project?

Op het ROC Koning Willem I College lopen sinds een tijd niet alleen mbo-studenten rond maar ook vijftien mensen met een verstandelijke beperking met als indicatieniveau VG 4,5, of 6. Het enige selectie criterium is dat ze in staat zijn ontmoetingen aan te gaan.

Project in het kort

De doelstelling van deze nieuwe werkwijze is allereerst: de ontplooiing van cliënten via de ontmoeting met ROC-studenten. Het tweede doel is: praktijkkennis van ROC-studenten bevorderen via ontmoeting en observatie van mensen met een verstandelijke beperking.

De werkwijze is als volgt. Cliënten van Cello zijn aanwezig op het schoolterrein en tijdens de lessen. Zij maken gebruik van een leslokaal. De ontmoeting zorgt ervoor dat er vanaf de eerste dag met nieuwe studenten én cliënten iets gebeurt. Cliënten stellen vragen, er komen open reacties hierop en er ontwikkelen zich relaties tussen studenten en cliënten, waarin ook aandacht is voor zorg en ondersteuning. Ook in didactisch opzicht zijn er nieuwe werkvormen ontwikkeld. Studenten van de SMS-opleiding en cliënten van Cello volgen bijvoorbeeld samen een creatieve les. Naar aanleiding daarvan bespreekt de docent of supervisor het ontwikkelingsniveau van de cliënt. Leerlingen van de theateropleiding krijgen bijvoorbeeld de opdracht om een theaterstuk te maken dat aansluit bij het niveau van de cliënten. Studenten van de kappersopleiding gebruiken cliënten met het syndroom van Down als model bij lessen over haarstijl, ze leren cliënten hun haren wassen en kammen. Bij de verpleegopleiding spelen cliënten patiënt, bij de koksopleiding mogen cliënten gerechten proeven. Er zijn twee begeleiders van Cello aanwezig voor de cliënten. De praktijkdocenten en supervisor ondersteunen de studenten. Het dagbestedingsproject is een combinatie van educatief (studenten beroepsopleiding en cliënten) en activerend (mensen met een verstandelijke beperking).

De succesfactoren van deze vernieuwende aanpak zijn dat student en cliënt elkaar ontmoeten in een andere, meer gelijkwaardige context. Daardoor verlopen de ontmoetingen veel spontaner en zijn ze niet bedreigend voor cliënten. Daarnaast leren de studenten meer vanuit de praktijk en hun contacten met mensen met een verstandelijke beperking in plaats van louter vanuit de theorie.

Betrokken partijen

Cello begeleidt en coacht cliënten met een verstandelijke beperking. Het ROC Koning Willem I College begeleidt de studenten. Als een begeleider van Cello een keer niet kan, is dit relatief eenvoudig op te vangen door studenten. Begeleiders van Cello zijn mbo- en hbo-opgeleide professionals, de docenten van het ROC zijn hbo-opgeleid.

» **Waarom is dit vernieuwend?**

Deelname van cliënten aan het onderwijs is een van de vernieuwende aspecten in het ROC-onderwijs. Voor cliënten is dit eveneens vernieuwend.

Door de druk van de decentralisaties is Cello meer gaan nadenken over mogelijkheden voor andere vormen van begeleiding. Deze vorm van participatie in het beroepsonderwijs is het eerste experiment. Cello denkt erover om het ook in te zetten op andere scholen of locaties (bijvoorbeeld in een kantoorgebouw).

 Ervaringen

Het project loopt nu een jaar. Op dit moment zijn er alleen indrukken op basis van observaties van ouders, familieleden, begeleiders en docenten. Het valt ouders, familieleden en begeleiders op dat cliënten veel meer te vertellen hebben. Verder valt het iedereen op dat cliënten alerter zijn en actiever.

Er wordt gemonitord hoe vaak en hoeveel cliënten betrokken worden in de samenwerking met studenten.

Elke drie maanden komen ROC en Cello bij elkaar om verbeterpunten vast te stellen. Daaruit zijn bijvoorbeeld de volgende punten naar voren gekomen:

- * Voor het komend schooljaar zal een aantal doelen worden vastgesteld voor de reguliere samenwerking met andere opleidingen dan SMD.
- * Er wordt via het project meer verbinding gemaakt tussen theorie en praktijk door meer rekening te houden met ontwikkelingsleeftijden van cliënten.
- * Komend collegejaar zal er een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd worden. Er is al een oriënterend contact geweest met de Avans Hogeschool voor dit evaluatieonderzoek.

 Financiën

De dagbesteding wordt afhankelijk van het type indicatie bekostigd door het Zorgkantoor of de gemeente. Het ROC van het Koning Willem I College stelt een ruimte ter beschikking. Het reguliere NZA-tarief per dagdeel voor de cliënten met een Wlz-indicatie VG4 €26,95, VG5 en 6 €37,25. Het Wmo-tarief is per gemeente verschillend. Cello heeft contacten met dertien gemeenten. Het tarief voor persoonsgebonden budget voor een dagdeel dagbesteding is bij Cello € 37,90. Verder kan een beroep gedaan worden op studenten als een professionele begeleider ziek is. Cello probeert kosteneffectief te werken door te zoeken naar meer kleine locaties in de directe omgeving van cliënten. Dit bespaart vervoerskosten.

 Meer weten?

Wim van Veelen, manager dagbesteding en werk Cello
wvanveelen@cello-zorg.nl
www.cello-zorg.nl

De Stadsbrug, Administratiebedrijf Figaro

Mensen met psychiatrische problemen verzorgen financiële administratie

Aanbieder dagbestedingsproject: Lister, Utrecht

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Utrecht

Voor wie is dit project?

Lister biedt begeleiding en ondersteuning aan mensen met psychiatrische problemen en/of verslavingsproblemen die moeite hebben met een actieve deelname aan de samenleving. De begeleiding is gericht op herstel en integratie. In Figaro volgen vijf deelnemers het leerwerktraject. Lister wil dit uitbreiden naar acht deelnemers. De Stadsbrug heeft iedere week 150 actieve deelnemers, op jaarbasis telt de Stadsbrug 450 unieke deelnemers.

Project in het kort

De Stadsbrug (gestart in 2009) is een bedrijfsverzamelgebouw in de stad Utrecht, met een aantal werkbedrijven die deels al jaren bestaan en deels nieuw zijn. Het gaat om arbeidsgerichte activering voor kwetsbare mensen in de gemeente Utrecht. De sociale werkbedrijven worden aangeboden door Lister en Wij 3.0. Naast Figaro zijn in de Stadsbrug gevestigd:

- * Computer Repair (Wij 3.0)
- * Helpdesk IT (Wij 3.0)
- * Stadskapper (Lister)
- * Stadskleding tweedehandskleding (Lister)
- * Fietsenmakerij (Wij 3.0)
- * Vergadercentrum
- * Utrecht Underground (dak- en thuislozen als stadsgidsen).

We beschrijven hier alleen Figaro, leerwerkbedrijf financiële administratie, aangeboden door Lister (RIBW). Het Administratiebedrijf Figaro verzorgt de financiële administratie van een aantal kleine maatschappelijke organisaties en stichtingen en daarnaast een aantal interne projecten van Lister. Het doel is om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werk- en leerervaring op te laten doen om uiteindelijk door te stromen naar een (betaalde) baan buiten de Stadsbrug. Alle projecten zijn gericht op doorstroming naar betaald werk.

De deelnemers aan Figaro moeten voldoen aan drie voorwaarden: afstand tot de arbeidsmarkt, motivatie en affiniteit met financiële boekhouding en een zorg- of Wmo-indicatie. Zij worden begeleid door twee professionals: een inhoudelijk deskundige voor 12 uur. Naast Figaro heeft hij zijn eigen administratiekantoor. Vanuit Lister is er een medewerker/begeleider die persoonlijke begeleiding geeft aan de deelnemers.

De leerwerktrajecten zijn gekoppeld aan een cursus of opleiding op maat. De deelnemers maken zelf hun opleidingsprogramma op maat. Afhankelijk van de ontwikkeling en zelfstandigheid van de deelnemer stroomt deze door naar een externe (betaalde) werkplek.

- » Succesfactoren:
- * Gemotiveerde deelnemers met een boekhoudkundige affiniteit.
  - * Professionele training en ondersteuning van een inhoudelijk financieel deskundige. Hij leidt de bedrijfsvoering en uitvoering van opdrachten.
  - * Persoonlijke herstelgerichte begeleiding van de deelnemers vanuit Lister.

Figaro hanteert een verdienmodel. Opdrachtgevers en klanten besteden hun financiële administratie uit aan Figaro. Dat levert een win-winsituatie op: enerzijds tevreden klanten en anderzijds deelnemers die een kans krijgen om door te stromen naar (betaald) werk.

Betrokken partijen

- * Lister, Wij 3.0 en de in de Stadsbrug gevestigde werkbedrijven.
- * Gemeente Utrecht.
- * Klanten: (kleine) bedrijven en stichtingen in de gemeente Utrecht en omgeving.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwend is vooral de concentratie van leerwerkbedrijven in één verzamelgebouw. Er wordt voortdurend geëxperimenteerd met nieuwe initiatieven. Wat loopt, gaat tot het reguliere aanbod behoren. Wat niet loopt, wordt gestopt.

Ervaringen

De kwaliteit wordt op organisatie-, project- en deelnemersniveau geëvalueerd. Over Figaro zijn de deelnemers erg enthousiast over hun werk en hetgeen ze leren: 'We doen ECHT werk!', meldt een deelnemer vol trots. Lister voert periodiek begeleidingsgesprekken met de cliënt, ook over de voortgang van deelname aan Figaro. Hierover stemmen de coördinator dagbesteding en de persoonlijk begeleiders op locaties van Lister regelmatig met elkaar af. Op projectniveau evalueren de opleider en begeleider de werkwijze, de voortgang van de deelnemers en de resultaten van het werkbedrijf. Lister bepaalt welke werkbedrijven worden voortgezet of beëindigd, afhankelijk van de resultaten. Figaro is een erkend ECABO-leerbedrijf, mbo-niveau 2 en 3 financiële administratie.

Financiën

De gemeente Utrecht financiert de Stadsbrug (een stichting) uit de middelen voor Wmo, dagbesteding en participatie. Deelnemers van Lister hebben soms een zorgindicatie. Deelnemers dragen zelf ook bij. Voor hun werk binnen Figaro, voor de betaalde opdrachten, ontvangen zij een vrijwilligersvergoeding van twee euro per uur.

Meer weten?

Cris Bergmans, coördinator Werk en Dagbesteding Lister, bestuurslid de Stadsbrug
crisbergmans@lister.nl
<http://www.destadsbrug.nl/bedrijven>
www.lister.nl

De Vereeniging

Daginvulling voor ouderen

Aanbieder dagbestedingsproject: Samenwerking tussen Vitis Welzijn, Pieter van Foreest en Careyn

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Westland

Voor wie is dit project?

Dit project is voor Westlandse ouderen die geen indicatie hebben, die nog thuis wonen, die geen of lichte verzorging nodig hebben, die een sociale achtergrond hebben voor deelname (bijvoorbeeld vereenzaming), die graag andere mensen willen ontmoeten om samen activiteiten te doen. Anno augustus 2015 zijn er ruim zestig deelnemers verdeeld over zeven locaties. Veel deelnemers zijn ouder dan 75 jaar.

Project in het kort

Doelstelling van het project De Vereeniging is participatie en zelfredzaamheid van senioren vergroten en ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen worden. Bij De Vereeniging kunnen ouderen (die nog thuis wonen) in een klein gezelschap meedoen aan activiteiten. Ontmoeting staat voorop. Het programma staat niet vast, maar sluit zoveel mogelijk aan bij de wensen en mogelijkheden van de deelnemers. Het gaat om recreatieve en educatieve activiteiten die in groepsverband gevolgd kunnen worden. Bij De Vereeniging wordt overigens niet de term 'dagbesteding', maar 'daginvulling' gebruikt, omdat het gaat om ouderen zonder indicatie. Deze vorm van dagbesteding wordt aangeboden sinds april 2014 op drie locaties (Vitis, Pieter van Foreest en Careyn), Inmiddels – augustus 2015 - zijn dit er nu zeven en in september 2015 wordt met een achtste locatie gestart.

Betrokken partijen

Deze vorm van dagbesteding komt voort uit een samenwerking tussen verschillende maatschappelijke organisaties in het Westland. In de stuurgroep zitten managers van Vitis Welzijn, Careyn (zorginstelling) en Pieter van Foreest (zorginstelling), een beleidsmedewerker van de gemeente Westland en iemand van de Senior Adviesraad Westland. Per locatie ligt de coördinatie in handen van een professional. De begeleiding gebeurt door vrijwilligers.

Waarom is dit vernieuwend?

»

Er wordt gewerkt vanuit de visie dat senioren zo lang mogelijk zelfredzaam zijn, gebruik maken van hun eigen kracht, mogelijkheden, talenten en interesses en zo lang mogelijk actief en in beweging blijven. Hierbij is er ook aandacht voor de mantelzorgers en de situatie thuis en is er aandacht voor het netwerk om de mensen heen. Daarnaast zit de innovatie in de samenwerking tussen zorg en welzijnsinstellingen, waarbij welzijn voorop staat. De samenwerking is ook ontstaan als gevolg van de decentralisatie van de extramurale Awbz -begeleiding van overheid naar gemeenten. De Vereniging speelt in op mensen die langer thuis moeten blijven wonen en niet meer terecht kunnen in verzorgingshuizen. Een mooi praktisch voorbeeld is dat de bewegingsdeskundige die werkt voor de zorginstelling andere vrijwilligers coacht of traint hoe je bewegingslessen kunt geven.

Innovatief is ook dat de actieve begeleiding van de deelnemers zoveel mogelijk door lokale vrijwilligers wordt gedaan, de professionals (coördinatoren dagbesteding) werken ondersteunend.

Ervaringen

Door middel van enquêtes worden de deelnemers én vrijwilligers gevraagd naar hun ervaringen. Samengevat: de ouderen ervaren de daginvulling als heel prettig, zij vinden het fijn dat ze niks hoeven en dat er veel kan. Zij ervaren het als verbetering van hun kwaliteit van leven. Indirect ontlast het ook de mantelzorgers. Voor veel deelnemers is de behoefte aan contact de voornaamste reden om deel te nemen. De vrijwilligers doen het werk graag, het is ook voor hen een prettige en nuttige levensinvulling. De kwaliteit van de activiteiten wordt gemonitord door de locatie coördinatoren. Dit zijn bijvoorbeeld professionele activiteitenbegeleiders. Ook zijn er uitsluitingscriteria opgesteld die aangeven wanneer deelname aan deze vorm van dagbesteding (gedeeltelijk) niet meer verantwoord is.

Financiën

De basisfinanciering komt uit het gemeentelijk Wmo-budget. Daarnaast zijn er bescheiden inkomsten van de deelnemers. Het project is begonnen met een startsubsidie. Omdat de groepen door vrijwilligers worden begeleid, zijn de kosten lager dan bijvoorbeeld bij de reguliere dagbesteding. De deelnemers betalen € 5,- per maand als zij één keer in de week komen. (€ 7,50 per maand bij twee keer in de week en € 10,- per maand bij drie keer in de week). Mede door de inzet van vrijwilligers zijn de kosten laag.

Meer weten?

De Vereniging, Vitis Welzijn

Katy Bennett

info@deverenigingwestland.nl

www.vitiswelzijn.nl/site/nl/welzijnsdiensten/devereniging

De Voedseltuin Rotterdam

Samen verse groente kweken voor de Voedselbank

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Voedseltuin Rotterdam

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Rotterdam

Voor wie is dit project?

Het project richt zich op minder zelfredzame Rotterdammers. Het staat open voor iedereen maar in de praktijk bestaat twee derde van de groep uit mensen die voor langere tijd een uitkering ontvangen en een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Een derde van de groep bestaat uit studenten, mensen die tussen twee banen zitten of die dit naast hun baan doen. Hierdoor ontstaat een mix van mensen in verschillende situaties. Momenteel zijn er veertig mensen actief bij de Voedseltuin, per dag zijn er gemiddeld vijftien mensen. De meeste mensen komen één of meerdere vaste dagen in de week, maar het kan ook flexibel ingedeeld worden.

Project in het kort

De Voedseltuin heeft drie doelstellingen:

- * Het produceren van duurzaam geteelde seizoensgroenten voor de Voedselbank.
- * Het bieden van mogelijkheden aan minder zelfredzame Rotterdammers tot een gezonde dagbesteding en/of activering, gericht op re-integratie in de maatschappij.
- * Het mobiliseren en stimuleren van Rotterdammers om een bijdrage te leveren aan een gezonde stad.

Doordat deze drie doelen met elkaar verbonden zijn, ontstaat een sociaal systeem. Het uitgangspunt is dat iedere Rotterdammer beschikt over kansen en krachten om bij te dragen aan een gezonde stad. Gezonde voeding, voldoende beweging en je nuttig voelen zijn randvoorwaarden voor een gezonde economie en voor een gezonde en goed functionerende Rotterdamse samenleving.

Op de Voedseltuin is plek voor vrijwilligerswerk en dagbesteding, gericht op arbeid of recreatie. Naast sociale contacten, werkritme en structuur biedt het project een kader met zingeving en persoonlijke aandacht. De werkzaamheden op de tuin bestaan uit tuinieren, houtbewerking, het maken van constructies of werkzaamheden op het gebied van marketing en communicatie. De filosofie van permacultuur versterkt niet alleen de duurzame kwaliteit van de tuin, maar ook de ontwikkeling van de vrijwilligers. Er zijn drie soorten functies: coördinator (betaalde functie), assistent-coördinator (vrijwilligersfunctie) en vrijwilligers.

Er is met opzet weinig sturing vanuit de coördinatoren, vrijwilligers helpen elkaar zoveel mogelijk onderling. Wel is er uitleg over de noodzakelijke taken op de tuin. Hiervoor is iedere ochtend een werkoverleg. De juiste sfeer en de aanwezige structuur zorgen ervoor dat vrijwilligers zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen. Door het oppakken van eigen initiatieven kunnen zij zich ontwikkelen en krijgen ze meer zelfvertrouwen. Op de tuin wordt daadwerkelijk iets geproduceerd waardoor mensen in een actieve rol komen en ze iets wezenlijks kunnen bijdragen. Dit is een belangrijke succesfactor van het project. Voorwaarde daarbij is dat de coördinatoren de juiste sfeer kunnen scheppen. Het grote terrein waar de voedseltuin gevestigd is, zorgt er daarnaast voor dat er veel mensen actief kunnen zijn zonder dat ze elkaar teveel in de weg lopen.

»

Betrokken partijen

De belangrijkste samenwerkingspartner van de stichting Voedseltuin Rotterdam is de Voedselbank, waar de geogste groenten naartoe gaan. De grond van de tuin is van de gemeente en fondsen zoals het Oranje Fonds financieren de Voedseltuin. Daarnaast is er met veel verschillende organisaties en personen contact. Bijvoorbeeld organisaties die tweedehands materialen doneren in ruil voor inzet van de stichting of een kunstenaar die exposeert in de tuin. Ook is er contact met Pluspunt, een organisatie die dak- en thuislozen activeert en mensen doorverwijst naar de Voedseltuin.

Betrokken professionals zijn drie coördinatoren waarvan twee zzp-ers en één in loondienst. Zij hebben allen een achtergrond in eetbaar groen en sociaal.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat er zowel wordt gewerkt aan duurzame voedselvoorziening voor de voedselbank als aan ontwikkeling van de mensen die bij de voedseltuin betrokken zijn. Dat zorgt voor een inspirerende en stimulerende omgeving voor de mensen die er actief zijn en voor de buurt. De tuin is zoveel mogelijk zelfvoorzienend. Het zelf kunnen verbouwen van voedsel is een vaardigheid die mensen in staat stelt om een grotere autonomie op te bouwen en minder afhankelijk te zijn van voorzieningen. De open werkwijze waarin vrijwilligers niet intensief begeleid worden, levert meer op omdat er ruimte is voor eigen initiatief. Doordat de aandacht vooral uitgaat naar de tuin zelf, leren mensen dat ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Het sluit daarmee aan bij de ontwikkeling naar meer eigen regie van cliënten.

Ervaringen

Coördinatoren merken in persoonlijk contact met cliënten dat het werken op de tuin mensen veel op kan leveren. Ze kunnen hun leven weer oppakken en ervaren structuur. Mensen willen graag naar de tuin komen, sommigen zien het echt als hun baan. De werkwijze vinden vrijwilligers prettig, want ze worden serieus genomen en de verantwoordelijkheid voor succes ligt bij henzelf. Daardoor is het niet voor iedereen geschikt, je moet zelf initiatief kunnen nemen. Maar in de meeste gevallen gaat dat heel goed.

Financiën

Voor het bekostigen van het salaris van de coördinatoren en materiële kosten (koffie/thee, materialen voor de tuin) stellen fondsen zoals het Oranje Fonds geld beschikbaar. Dit wordt jaarlijks aangevraagd. Een indicatie van de financiële bijdrage op jaarbasis is € 100.000,-. Daarnaast is er een kosteneffectieve manier van werken doordat er samenwerkingspartners worden gezocht waarin tijd en materialen worden uitgewisseld.

Meer weten?

Stichting Voedseltuin Rotterdam

Max de Corte

info@voedseltuin.nl

www.voedseltuin.com

De Wilg

Modulair aanbod voor mensen met beperkingen

Aanbieder dagbestedingsproject: De Wilg

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Utrecht

Voor wie is dit project?

De Wilg is een algemene voorziening die al vijftig jaar bestaat en zich richt op alle burgers, in het bijzonder mensen met een lichamelijke, verstandelijke en psychische/psychiatrische beperking. Het bereik van De Wilg bedraagt in totaal twaalfhonderd mensen. Omdat het om verschillende 'activiteiten' gaat, is het aantal mensen per week moeilijk aan te geven.

Project in het kort

Het doel van De Wilg is meedoen naar vermogen en volwaardig burgerschap. Dit probeert De Wilg te bereiken in de vorm van een divers aanbod voor mensen met een beperking. Dit aanbod is erop gericht om mensen de mogelijkheid te bieden mee te doen in de samenleving, te komen tot volwaardig burgerschap en te ondersteunen bij het opbouwen of versterken van een sociaal netwerk. Het aanbod is modulair opgebouwd en kent een opbouw van zeer laagdrempelige inloop en ontmoeting (sociaal netwerkvorming), via deelname aan allerhande activiteiten en opleiding tot toeleiding naar (al of niet ondersteund) vrijwilligerswerk en betaald werk. Als iemand het op een bepaald niveau niet (meer) volhoudt, is het aanbod eronder het 'vangnet'.

Dit activiteitenaanbod valt uiteen in vier categorieën:

- * Vrije tijd (sport, creatieve activiteiten).
- * Buitengewoon vrijwillig (bijvoorbeeld een kinderboerderij waarbij De Wilg ondersteuning biedt).
- * Een aanbod voor jongeren vanaf 18 jaar (o.a. Wajongers) die in een programma van drie dagen per week kennismaken met beroepen en cursusachtige elementen, zoals solliciteren. Ze kunnen zo lang als ze zelf willen meedoen en doorlopend in- en uitstromen.
- * Licht verstandelijk beperkte jongeren van 12 tot 18 jaar voorlichting geven over vrije tijd en sport. De eerste twee worden door vrijwilligers uitgevoerd, de derde en vierde door professionals. Ook begeleiding naar werk wordt gedaan door professionals. Het aanbod van De Wilg is daarmee een combinatie van arbeidsmatige en educatieve dagbesteding.

Bij alle eerste contacten wordt gekeken naar iemands interesses en wensen, capaciteiten en kwaliteiten. Bovendien wordt er een inschatting gemaakt van die terreinen waar snel successen kunnen worden geboekt, om zo overvragen/falen te voorkomen. Wat zijn de competenties van een cliënt/bezoeker en hoe kan De Wilg helpen die verder te ontwikkelen?

Wat De Wilg tot een succes maakt, is de toewijding van het personeel aan hun werk. Ze werken goed samen en zijn deskundig. Daarbij heeft iedereen een taak en een bijbehorend target en is er geen onnodige administratie of bureaucratie.

» **Betrokken partijen**

De Wilg werkt sinds vorig jaar nauw samen met Wij 3.0, een fusieorganisatie van Stichting Gids, Altrecht Talent en Wijkbedrijf Utrecht. Zodra betaald werk in beeld komt in de vorm van een reguliere baan, houdt de bemoeienis van De Wilg op en neemt Wij 3.0 het over. Deze organisatie levert specifieke kennis op dat terrein. Samen gaan medewerkers de wijken in om kwetsbaren burgers te activeren. Zo kan een bredere groep worden bereikt.

Verder werkt De Wilg met alle buurt- en wijkteams samen, met verschillende zorgorganisaties, met speciaal onderwijs en heel veel andere organisaties waar mensen begeleid vrijwilligerswerk doen (van kinderboerderij tot kapperszaak tot speluitleen).

Voor Reinaerde doet De Wilg de dagbesteding voor mensen met een indicatie. Het is een vruchtbare samenwerking omdat dit ook de diversiteit weer vergroot en de doorstroming vergemakkelijkt. Bij De Wilg werken activiteitencoördinatoren (mbo en hbo-opgeleid) en gedragsdeskundigen (universitair opgeleid).

Waarom is dit vernieuwend?

Wat De Wilg in de huidige vorm vernieuwend maakt, is dat het een algemene voorziening is voor een veelheid aan doelgroepen die elkaar ook daadwerkelijk tegenkomen. Dat komt omdat De Wilg uitgaat van interesses, niet van beperkingen. De Wilg geeft aan dat het de decentralisaties al voor was en dat de organisatie daarom geen last heeft gehad van bezuinigingen. De Wilg werkte al met bodemprijzen en gaat ervan uit dat, als niemand een aanbod financieel wil ondersteunen, het geen goed aanbod is.

Ervaringen

Elke twee jaar voert De Wilg een klanttevredenheidsonderzoek uit via het LFB-panel. Dit heeft de organisatie nu één keer gedaan. Verder is er een denktank met klanten ingesteld. En is er een keer per zes weken een 'Zeg nou zelf'-bijeenkomst, waarin klanten het woord krijgen. Dit laatste biedt vinger aan de pols.

Uit het onderzoek, de denktank en bijeenkomsten blijkt een grote tevredenheid onder klanten en vrijwilligers. Verbeterpunten die cliënten noemen zijn op microniveau, op de grote lijnen zijn klanten tevreden. De Wilg is een gecertificeerde vrijwilligersorganisatie. Met regelmaat beoordeelt de organisatie hun kwaliteitssystemen en waar nodig passen ze die aan.

Financiën

Er is subsidie van de gemeente Utrecht. De Wilg doet aan maatschappelijk verantwoord ondernemen, waardoor de organisatie korting krijgt bij bepaalde aankopen en sponsoring werft. Verder zijn er bijdragen van fondsen. Van Reinaerde is onderaannemer van De Wilg. Verder zijn er inkomsten in de vorm van verhuur van ruimtes in het pand. Voor de subsidie rekent De Wilg met aantallen mensen die worden bereikt. Aan de hand daarvan wordt de benodigde personele inzet berekend. Met Reinaerde worden vaste kosten afgesproken op basis van prijsafspraken.

Iemand die geen dagbestedingsindicatie heeft betaalt € 4,- per dagdeel. Jongeren betalen nagenoeg niet voor het dagprogramma en soms € 2,50 voor een extra activiteit. De inloop is gratis (gesubsidieerd) en activiteiten wisselen tussen de € 3,- en 5,- per keer.

Meer weten?

Nicole de Jonge, directeur
n.dejonge@dewilg.nl
www.dewilg.nl

Dutch Career Cup

Via sporten weer aan de slag

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Life Goals

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Leiden

Voor wie is dit project?

De doelgroep bestaat uit jongeren van 16 tot 35 jaar met een Wwb- en/of Wajong-uitkering. In de pilot namen ongeveer 500 jongeren per week deel, voor de duur van negen maanden (een sportseizoen). Ruim 300 jongeren zijn toen via het sport/arbeidsre-integratie programma Dutch Career Cup aan een baan geholpen.

Project in het kort

Momenteel is de Dutch Career Cup in uitvoering in Leiden, maar het wordt aan alle gemeenten aangeboden. Doel van het project is om jongeren met een uitkering en (grote) afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen, de fysieke en mentale conditie te verbeteren en tegelijk sociale cohesie te ervaren. Sportclub, gemeente, re-integratiepartner en Stichting Life Goals gaan gedurende negen maanden een samenwerkingsverband aan. Ongeveer veertig tot vijftig uitkeringsgerechtigde jongeren doen mee aan het programma. Het is te typeren als een arbeidsgerichte vorm van dagbesteding met sportbeoefening als belangrijk element. De deelnemers worden geselecteerd door de gemeente/UWV. Onder leiding van een maatschappelijke sportcoach gaan zij een sportseizoen lang sporten bij hun favoriete sportclub.

De jobcoach van de re-integratiepartner brengt hen, parallel aan de sportieve activiteiten, vaardigheden en kwaliteiten bij die ze nodig hebben om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Hij introduceert hen bij het werkgeversnetwerk van de sportclub en begeleidt hen bij het vinden van een baan. Naast de concrete activiteiten voor sport- en arbeids(re-)integratie is er veel aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers op het gebied van werken, wonen en vrijetijdsbesteding.

De begeleiding wordt gegeven door maatschappelijke sportcoaches die door Stichting Life Goals zijn opgeleid. Ze beschikken over kennis en vaardigheden om via sportbeoefening kwetsbare mensen zowel sportief als maatschappelijk vooruit te helpen. Daarnaast helpt de sportpsycholoog van Life Goals de deelnemers om hun persoonlijke leerdoelen te formuleren op de leefgebieden: werken, wonen en vrijetijdsbesteding. Hij begeleidt de jongeren bij de realisatie van deze doelen.

Aan de door Stichting Life Goals aangeboden sport/participatieprogramma's ligt de veel gehanteerde participatieladder ten grondslag, waarbij zes participatieniveaus worden onderscheiden:

* Trede 1 en 2: Dutch Street Cup; een activeringsprogramma voor de meest kwetsbare personen, dat bestaat uit sporten/bewegen en verbetering van fysieke en mentale conditie waarmee de eerste stappen richting volwaardige deelname aan de samenleving worden gezet.

- »
- * Trede 3 en 4: Dutch Trainee Cup; een participatieprogramma dat bestaat uit sporten, verbetering van fysieke en mentale conditie en het uitvoeren van vrijwilligersactiviteiten bij de sportclub waarmee de deelnemer werkervaring en sociale cohesie opdoet.
  - * Trede 5 en 6: Dutch Career Cup; het hier beschreven sport/arbeidsre-integratieprogramma, sportbeoefening, verrichten van vrijwilligerswerk bij de sportclub, arbeidsre-integratie activiteiten en het vinden van een baan via het werkgeversnetwerk van de sportclub.

Betrokken partijen

Bij de uitvoering van Dutch Career Cup werken lokale partijen onder de regie van Stichting Life Goals intensief samen om draagvlak te creëren in de lokale gemeenschap. Betrokken partijen zijn:

- * Gemeenten: selecteren de deelnemers.
- * Sportclub(s): zorgen voor de sportieve ontwikkeling van de deelnemers.
- * Re-integratiepartner: zorgt voor de arbeidsre-integratie van de deelnemers.
- * Werkgeversnetwerk van de sportclub: helpt deelnemers aan een baan.
- * Stichting Life Goals: brengt partijen samen en coördineert het project.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwende aspecten:

- * De maatschappelijke potentie van sport wordt optimaal benut.
- * Samenwerking tussen gemeente, sportclub, re-integratiepartner en Stichting Life Goals met als doel: aanpak van jeugdwerkloosheid.
- * Het project toont aan dat sportclubs en maatschappelijk engagement goed samengaan.
- * Het project draagt bij aan de samenwerking tussen zorg en sport.

De decentralisaties hebben de stichting ertoe gebracht om, vooruitlopend op de in 2015 van kracht geworden Participatiewet, de samenwerking met gemeenten te zoeken voor de (arbeids) integratie van jongeren met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt.

Ervaringen

De deelnemers maken een sterke ontwikkeling door. De unieke combinatie van sport en arbeidsre-integratie stimuleert hen om op beide fronten het beste uit zichzelf te halen. Het versterkt het zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, teamgeest, respect, doorzettingsvermogen, de wil om te winnen, verlies te incasseren, structuur en dagritme. Het project wordt gemonitord en geëvalueerd aan de hand van:

1. Een halfjaarlijkse evaluatie waaraan alle Life Goals-projecten deelnemen. Dit in samenspraak met de deelnemers zodat er niet over hen maar ook met hen wordt gesproken. Maatschappelijke sportcoaches die de projecten begeleiden, de sportpsycholoog van Stichting Life Goals en eventuele andere partners.
2. Per kwartaal een persoonlijk bezoek aan het lokale Dutch Career Cup-project, waarbij de organisatorische voortgang in kaart wordt gebracht aan de hand van de volgende punten:
  - * Samenstelling lokale coalitie/samenwerkingspartners en verantwoordelijkheden per partner.
  - * Status van het programma op basis van de doelstellingen.
  - * Progressie van deelnemers op sportief en maatschappelijk gebied.
  - * Analyse van de kracht van het specifieke project.
  - * Succesverhalen van het specifieke programma.

3. Een online monitorsysteem waarbij de individuele ontwikkeling van de deelnemers in kaart wordt gebracht op het gebied van zeven sociale hoofddomeinen: woonsituatie, sport/educatie, gezondheid, realistisch zelfbeeld, emotionele stabiliteit, sociale vaardigheden, zelfredzaamheid. Verder worden persoonlijke gedragingen van deelnemers in kaart gebracht: aanwezigheid, fysieke conditie/gezondheid, mentale gesteldheid, teamgeest, communicatie, motivatie. Dutch Career Cup is vanwege de kwaliteit en de innovatieve en grensverleggende impact van het project in 2012 bekroond met de Participatieprijs van Movisie.

Financiën

Het project wordt in verschillende modaliteiten tegen een vaste kostprijs aangeboden. De deelnemende gemeente bekostigt het programma. De richtprijs per deelnemer bedraagt € 4.500,-. Als de gemeente zelf een ruimte of een sportcoach beschikbaar stelt, zijn de kosten lager.

Meer weten?

Stichting Life Goals

Johan Kelders, coördinator

info@stichtinglifegoals.nl

<http://stichtinglifegoals.nl/dutch-career-cup>

FIER

Dagbesteding op locatie voor kwetsbare ouderen

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA)

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Arnhem

Voor wie is dit project?

FIER is een project voor kwetsbare ouderen in Arnhem. Op dit moment hebben tien ouderen met beginnende dementie een plek voor dagbesteding gekregen via het project FIER. Uiteindelijk is het doel om zoveel mogelijk kwetsbare ouderen via FIER een geschikte – afgestemd op de individuele wensen van de oudere - plek voor dagbesteding te bieden.

Project in het kort

De doelstelling van FIER is om kwetsbare ouderen dagbesteding te bieden die past bij hun individuele wensen, talenten en mogelijkheden. Ouderen die bijvoorbeeld anders thuis zouden blijven zitten, omdat ze zich niet thuis voelen bij de huidige vormen van dagbesteding, krijgen zo een kans om dagbesteding te doen die bij hen past.

FIER koppelt kwetsbare ouderen als vrijwilliger aan mensen en organisaties. Denk aan een voorleesoma op een basisschool of een helpende hand voor de conciërge, een timmerman voor een timmerklus of een tuinman voor het snoeiwerk. In het project FIER wordt gekeken naar de mogelijkheden van kwetsbare ouderen zodat zij betrokken blijven bij hun omgeving, kunnen doen wat zij leuk vinden en waar zij voldoening uit halen.

Het project werkt zo: een oudere meldt zich bij het project FIER. Meestal verloopt de aanmelding via een mantelzorg, een familielid of via het wijkteam. Dan volgt een kennismakingsgesprek waarin besproken wordt waar de oudere naar op zoek is. Wat hij/ zij graag doet, graag op wil pakken de komende tijd en welke talenten en mogelijkheden de oudere heeft. Bij de intake is vaak een mantelzorg, familielid of kennis van de oudere aanwezig. Vervolgens gaat de contactpersoon van FIER gericht op zoek naar een plek voor dagbesteding voor deze oudere die aansluit bij de vraag van de oudere. Het wijkteam in Arnhem bepaalt of een oudere een indicatie krijgt voor het project FIER. Wanneer een oudere geen toewijzing krijgt, mag de oudere toch gebruik maken van het project FIER, maar dan zijn de kosten voor eigen rekening.

In het najaar van 2014 is in Arnhem Zuid gestart met een pilot van het project FIER. Sinds februari 2015 draait het project nu op twee locaties in Arnhem. De dagbesteding betreft arbeidsmatige dagbesteding gericht op het maken van producten of leveren van diensten, waarbij de wens van de deelnemer leidend is. Producten zijn niet op afgesproken momenten klaar.

De begeleiding bestaat uit een contactpersoon van FIER die de intake met de oudere houdt, op zoek gaat naar een geschikte plek voor dagbesteding en contact onderhoudt met de oudere tijdens de uitvoering van de dagbesteding. Op de plek waar de oudere iets gaat ondernemen, wordt ondersteuning geboden vanuit FIER. De vorm en frequentie worden per persoon bekeken. De contactpersoon heeft de functie van 'makelaar dagbesteding'. Op de plek voor dagbesteding kan de oudere in principe zelfstandig aan de slag. Mocht dat niet kunnen of op den duur niet meer kunnen dan wordt gezocht naar een vrijwilliger of maatje voor de oudere om samen de werkzaamheden op te kunnen pakken.

Succesfactoren van het project zijn dat kwetsbare ouderen dagbesteding doen die ze leuk vinden en als zinvol ervaren. Dat de dagbesteding op verschillende plekken plaatsvindt en je als oudere niet afhankelijk bent van een plek waar dagbesteding wordt geboden. Gezocht wordt naar dagbesteding in de eigen directe omgeving, waardoor het voor de oudere makkelijk bereikbaar is en/of de vervoerskosten beperkt kunnen blijven. Doordat de kwetsbare oudere dagbesteding heeft die bij hem/haar past, heeft de mantelzorger veelal meer tijd voor zichzelf. Voor de mantelzorger kan dit minder belasting tot gevolg hebben. Succesfactor is eveneens dat de kosten voor het beheer van gebouwen minder wordt, doordat voor de dagbesteding gebruik wordt gemaakt van bestaande locaties, zoals de basisschool, het theater en de bibliotheek.

Betrokken partijen

Betrokken partijen zijn de deelnemers zelf, beroepskrachten van SWOA, het gemeentelijk wijkteam en de organisaties waar de deelnemers dagbesteding doen. De uitvoering van het project wordt gedaan door hbo-geschoolde sociale professionals van SWOA. De samenwerking tussen de verschillende partijen en organisaties is goed. Door alle veranderingen in het sociale domein is het zoeken naar nieuwe mogelijkheden en goede oplossingen. De ervaring is dat dit de verschillende organisaties hier steeds vaker samen naar zoeken en dat de samenwerking constructief is.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat er afgestapt wordt van de reguliere dagbesteding. De vraag van de individuele kwetsbare oudere is leidend om vervolgens op zoek te gaan naar een plek voor dagbesteding. De decentralisaties hebben invloed gehad op deze vernieuwing. In het project wordt ingezet op de kracht van kwetsbare ouderen. Ouderen worden gestimuleerd om mee te blijven doen en 'achter de geraniums' vandaan te komen. De insteek van het project is wijkgericht. Dit wil zeggen dat gezocht wordt naar een plek voor dagbesteding in de buurt van de oudere. Het project is eveneens gericht op het besparen van kosten door de inzet van minder beroepskrachten en minder huurkosten omdat de dagbesteding bij externe organisaties plaatsvindt.

Ervaringen

De ervaringen van de ouderen zijn positief. Zij ervaren de dagbesteding als zinvol en zij voelen zich nuttig omdat de extra handen zeer gewaardeerd worden bij de betreffende maatschappelijke organisaties waar zij werken. Daarbij is het gevoel dat je nog meetelt ook van essentieel belang. De ervaringen van de kwetsbare ouderen komen naar voren in de contacten die de professional (makelaar dagbesteding) heeft met de ouderen en de mantelzorgers van de ouderen. Het project draagt bij aan verbetering van kwaliteit doordat de vraag van de individuele oudere leidend is voor het zoeken naar geschikte dagbesteding. De kwaliteit wordt op dit moment gemonitord door de verhalen van de ouderen en door de ervaring van de mantelzorger, die ervaart dat zijn/haar partner thuiskomt na een fijne dag met collega's of van zijn werk.

Financiën

»

Bij een toewijzing vanuit het gemeentelijk wijkteam betalen deelnemers € 43,- (Dagbesteding pgb-tarief) per dagdeel. Wanneer men geen toewijzing krijgt, kan men op eigen kosten deelnemen en betaalt men € 13,- per uur. Een dagdeel is drie uur. Voor dit tarief biedt Stichting Welzijn Ouderen Arnhem ondersteuning aan zowel de deelnemer als de organisatie/onderneming waar de deelnemer ingezet is. Er wordt een kostenbesparing gerealiseerd op verschillende terreinen. Als mensen hierdoor langer thuis kunnen blijven wonen, worden de zorgkosten relatief laag gehouden. Er is geen inzet nodig van reguliere dagopvang op dure locaties. Mantelzorgers ervaren ontlasting wat ook voor hen gezondheidswinst oplevert.

Meer weten?

Mirjam van Buuren: mvanbuuren@swoa.nl

Carla Knol: cknol@swoa.nl

www.swoa.nl

GGZ Noord-Holland Noord aan het werk

Werk creëren door een coöperatie op te richten

Aanbieder dagbestedingsproject: GGZ Noord-Holland Noord

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: diverse gemeenten in Noord Kennemerland en Kop van Noord-Holland, met name Heiloo en Den Helder

Voor wie is dit project?

Het project richt zich op mensen met een ernstig psychische aandoening en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Gemiddeld maken twintig cliënten per dag gebruik van het dagbestedingsproject. Zij werken tussen de 24 en 32 uur per week. Twee cliënten zijn inmiddels in loondienst bij het bedrijf Zuivels.

Project in het kort

Doelstelling van het project is om betaalde arbeidsplaatsen te creëren voor mensen met een ernstig psychische aandoening die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Het hebben van werk is voor deze cliënten een belangrijke factor in het herstelproces. Cliënten krijgen de kans om zelfvertrouwen op te bouwen, vaardigheden verder te ontwikkelen en te werken aan hun zelfstandigheid. Tevens is de doelstelling van het project om bij te dragen aan het verminderen van het stigma over mensen met een ernstig psychische aandoening. Zij zullen geen of minder een beroep doen op een sociale uitkering.

De voorbereiding van het project is medio 2014 gestart en is gericht op arbeidsmatige dagbesteding met het oogmerk om tot een eigen onderneming te komen met (deels) betaald werk. Als werkwijze is gekozen om bedrijfjes op te richten en vervolgens een coöperatie te vormen. Een coöperatie is een besloten samenwerkingsvorm, een vereniging en een onderneming met een achterban. Deelname aan de coöperatie kan alleen door lid te worden. De leden zijn lid in verenigingsrechtelijke zin en eveneens leverancier of afnemer van de coöperatie, vaak zijn ze ook medefinancier. Op dit moment zijn er drie bedrijven die over enige tijd lid zullen worden van de coöperatieve vereniging.

De opgerichte bedrijven zijn:

- * MindZ: designwinkel/werkplaats: upcycling van oude materialen tot designproducten, geopend 1 april 2015.
- * I-connect: dienstverlening ICT.
- * Zuivels/Bergensekaas bv: samenwerking met Bergense Blonde kaasmakerij, GGZ Noord-Holland Noord heeft een meerderheid van aandelen gekocht per 1 juli 2015.

- » Door het oprichten van de bedrijven wordt verder gewerkt aan het opbouwen van een netwerk van organisaties en lokale ondernemers. Er zijn contacten gelegd met financiers, toeleveranciers, klanten. Dit netwerk levert meer mogelijkheden en er wordt gekeken waar nog meer kansen liggen voor het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen met een ernstig psychische aandoening.

De deelnemers van het project werken in een van de opgerichte bedrijven. Ze worden begeleid door een hbo-opgeleide IPS/jobcoach. Deze coach maakt gebruik van de 'Individuele Plaatsing en Support Methodiek IPS'. Deze methodiek houdt in dat de coach de deelnemer begeleidt en dat de coach ook de omgeving waar de deelnemer werkt, begeleidt. De insteek is dat arbeidstoeleiding van cliënten niet wordt 'weg gedelegeerd' naar specialisten in aparte voorzieningen maar een opgave is van het hele team.

Naast de IPS-jobcoach is er begeleiding op de werkplek door de ondernemer/collega's op de werkvloer. Daarnaast hebben de deelnemers een behandelaar, psychiater, psycholoog of sociaalpsychiatrisch verpleegkundige voor ondersteuning en/of behandeling.

Succesfactoren van het project zijn:

- * Het geeft deelnemers/cliënten veel energie. Ze kunnen werken aan het verder ontwikkelen van vaardigheden en het opdoen van meer zelfvertrouwen.
- * In het project wordt waarde toegekend aan wat mensen kunnen, het biedt mogelijkheden voor maatwerk en meer variatie in verschillende werkzaamheden.
- * Het biedt perspectief op een betere financiële en maatschappelijke positie.

Betrokken partijen

Betrokken partijen zijn de cliënten/deelnemers en de ondernemers met de professionals op het gebied van design, ICT, zuivel, catering, de medewerkers die werkzaam zijn in de betreffende bedrijven, de IPS/jobcoaches, de directeur van GGZ Noord-Holland Noord die betrokken is bij de oprichting van de bedrijven en de coöperatie en het UWV. De gemeente is nog mondjesmaat betrokken bij het project.

De samenwerkende partijen versterken elkaar door de sterke gemeenschappelijke focus op participatie op de arbeidsmarkt en ondernemerschap.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat en coöperatie de mogelijkheid biedt om werkgelegenheid te creëren, inclusief zeggenschap en perspectief voor cliënten. Cliënten zijn door hun lidmaatschap van de coöperatie mede-eigenaar en doen mee in het ondernemerschap. De decentralisaties hebben ertoe geleid dat er 'versneld denken' heeft plaatsgevonden. De overstap van Awbz naar Wmo, de opdracht voor participatie en krimpende budgetten, hebben ertoe geleid dat de keuze is gemaakt om voor arbeid te gaan en om het project te richten op het creëren van arbeidsplaatsen.

Ervaringen

De ervaring van cliënten is positief. Zij geven aan dat zij zich verbonden voelen met het product waaraan zij werken. Het betrokken zijn en uitvoeren van de werkzaamheden dragen voor de cliënt bij aan herstel. Ervaringen van cliënten zijn bekend door de gesprekken die onder meer de jobcoach heeft met de deelnemers en de kwalitatieve interviews die gedaan worden binnen GGZ Noord-Holland Noord. Het project stimuleert verbetering van de kwaliteit doordat de coöperatie bijdraagt aan het participatie-beginsel en cliënten helpt om weer een positie te verwerven binnen de buurt, wijk of maatschappij.

Financiën

De aanbieder zet in op het leveren van een goed product (bijvoorbeeld het leveren van kwalitatief goede kaas). Daarnaast wordt ingezet op het leveren van voldoende volume en het draaien van een goede omzet. De aanbieder bekostigt de dagbesteding vanuit verschillende financieringsbronnen. Er zijn opbrengsten van het product. Daarnaast ontvangt men geld vanuit het gemeentelijk Wmo-budget of participatiebudget. Dit is afhankelijk vanuit welke regeling men in de dagbesteding actief is.

In het project wordt eigenlijk niet gedacht in tarieven maar in opbrengsten door omzet van het geproduceerde product. Er wordt gedacht vanuit het bedrijfsperspectief in formatie en of de loonwaarde in het bedrijf vergoed kan worden. Voor cliënten in loondienst zijn uiteraard geen dagbestedingsmiddelen beschikbaar. Zij ontvangen loon uit de onderneming.

Meer weten?

Lucretia d’Fonseca

l.dfonseca@ggz-nhn.nl

www.zuivels.nl

www.iconnect-heiloo.nl

Het Kweekplein

Mensen met een beperking werken in een kwekerij

Aanbieder dagbestedingsproject: RIBW Nijmegen en Rivierenland samen met Kwekerij De Heeren van Nederasselt

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen

Voor wie is dit project?

Dit project is in eerste instantie voor mensen met een ernstige psychische aandoening. Daarnaast kunnen mensen met een lichte verstandelijke beperking of kandidaten aangemeld door Justitie geplaatst worden. Gemiddeld maken achttien mensen gebruik van de dagbesteding.

Project in het kort

De doelstelling van het project is dat deelnemers de kans krijgen om van trede 4 naar 5 te groeien op de participatieladder. Deelnemers doen kennis, vaardigheden en ervaring op waardoor ze na één of twee jaar kunnen uitstromen naar betaald werk. In de praktijk blijkt dat niet altijd haalbaar. De doelstelling is dan om gedurende één tot twee jaar te werken aan een maximaal mogelijke ontwikkeling van de deelnemer, zodat de deelnemer beter kan functioneren in de samenleving en er mogelijkheden zijn om vrijwilligerswerk op te pakken.

De werkwijze van het project bestaat uit een intake met de deelnemer. In het intakegesprek wordt besproken waar de deelnemer zich op wil richten en aan welke doelen hij of zij wil gaan werken. De achtergronden van de deelnemer komen aan bod. Daarna wordt gekeken welke werkzaamheden het beste door de deelnemer opgepakt kunnen worden. Vervolgens gaat de deelnemer aan de slag in de kwekerij. Om de twee tot drie maanden heeft de deelnemer een gesprek met de trajectbegeleider. Aan het einde van het jaar volgt een tussenevaluatie – als het traject nog doorloopt - of een eindevaluatie als het traject na een jaar wordt afgesloten.

Het project is gestart in 2013 en gericht op arbeidsmatige dagbesteding. Deelnemers krijgen begeleiding van collega's in de kwekerij. Daarnaast krijgen zij begeleiding van activiteitenbegeleiders van het RIBW. Deze begeleiders zijn op de werkvloer of op afroep beschikbaar. De insteek van de begeleiders van het RIBW is om samen met de deelnemer te kijken hoe hij of zij de werkzaamheden in de kwekerij kan oppakken en daarin kan samenwerken met andere collega's in de kwekerij. Samen wordt gekeken hoe de deelnemer vooral op de werkvloer gebruik kan maken van zijn netwerk van collega's. De deelnemer zelf kan bijdragen aan het ondersteunen van collega's.

De succesfactoren van het project zijn:

- * Deelnemers krijgen de ruimte om verschillende werkzaamheden op te pakken en daarmee een rol te vervullen die ze graag willen vervullen.
- * Deelnemers krijgen de kans om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen, evenals zelfvertrouwen en eigenwaarde.
- * De werkzaamheden kunnen ze uitoefenen in een rustige omgeving, zonder dat er druk op staat.
- * Deelnemer krijgen de kans om in contact te komen met collega's en klanten die de kwekerij bezoeken.

Betrokken partijen

Het gemeentelijk WerkBedrijf meldt deelnemers aan voor de kwekerij De Heeren van Nederasselt. Het gemeentelijk WerkBedrijf is een samenwerkingsverband tussen verschillende regionale partijen: de gemeenten Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen, het Regionaal Jongerenloket Nijmegen en Breed. Het Werkbedrijf verleent in het kader van de Wmo de beschikking voor de arbeidsmatige dagbesteding. Kwekerij De Heeren van Nederasselt is een commerciële organisatie die - naast de deelnemers voor arbeidsmatige dagbesteding - nog vijf medewerkers in dienst heeft en twee vrijwilligers. Het vakbekwame personeel van de kwekerij en de activiteitenbegeleiders van het RIBW Nijmegen en Rivierenland ondersteunen de deelnemers in hun werkzaamheden. De activiteitenbegeleiders hebben een hbo-opleidingsniveau. Naast de samenwerking tussen gemeente, kwekerij en het RIBW wordt er samengewerkt met organisaties voor mensen met een verstandelijke beperking in de regio. Sinds de start in 2013 verloopt de samenwerking tussen de betrokken partijen goed. Tussen de organisaties vindt overleg plaats en er is sprake van bereidwilligheid.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwend aan het project is dat de werkzaamheden van de deelnemers plaatsvinden in een commerciële omgeving. De deelnemers zijn werkzaam bij een kwekerij waar goede dienstverlening van belang is en productie gedraaid moet worden. De deelnemers passen in deze omgeving door de intensieve samenwerking tussen de kwekerij en de zorginstelling, het RIBW Nijmegen en Rivierenland.

De decentralisaties hebben invloed gehad op deze vernieuwing. Het RIBW had te maken met een korting op hun budget, waardoor men op zoek is gegaan naar alternatieve mogelijkheden voor dagbesteding. Door de dagbesteding meer buiten het RIBW te plaatsen, kan uiteindelijk een van de gebouwen van het RIBW worden afgestoten.

Ervaringen

Deelnemers van het project geven aan dat zij de kwekerij een prettig werkomgeving vinden. Ze ervaren de heilzame werking van het bezig zijn in de kwekerij en in de tuinen buiten en zijn hierdoor in staat om te werken aan het vergroten van hun arbeidscompetenties. De deelnemers ervaren hun werkzaamheden als volwaardig werk waar zij een duidelijke rol van betekenis vervullen. Zij werken er met collega's, klanten en bezoekers die allen een passie voor groen hebben, wat een band scheidt. Door de gedeelde passie vallen vaak andere verschillen naar de achtergrond. Het Kweekplein biedt bezoekers van de kwekerij de gelegenheid om in contact te komen met de deelnemers. De ervaring is dat hierdoor het stigma dat rust op psychiatrische aandoeningen verkleint. De ervaring van de deelnemers worden weergegeven in de werkoverleggen met de deelnemers. Het RIBW doet jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek. Uit dit onderzoek is echter geen specifieke informatie over de dagbesteding bij het Kweekplein te herleiden. Uit de kwantitatieve gegevens van de dagbesteding van het Kweekplein blijkt dat uitval van deelnemers beperkt is. Het aantal plaatsen voor dagbesteding groeit bij het Kweekplein. Het streven is naar maximaal 24 deelnemers in 2016.

»

Financiën

Door het RIBW wordt ingezet op een kosteneffectieve manier van werken. Er wordt geen geld uit de Wmo meer gestoken in infrastructuur door alleen gebruik te maken van voorzieningen van de kwekerij. Een significant lager budget wordt besteed aan professionele begeleiding doordat kwekerijmedewerkers de vakinhoudelijke begeleiding doen van de kandidaten. De activiteitenbegeleider is op de werkvloer aanwezig voor specifieke vragen van deelnemers of vakkrachten. Daardoor kunnen tussen de veertien en achttien deelnemers per activiteitenbegeleider deelnemen waar dat in andere projecten slechts zeven tot acht is. De kosten zijn per deelnemende kandidaat € 31,- per dagdeel. Financiering vindt plaats door een mix van door de gemeente beschikbare Wmo-gelden en budgetten voor participatie. Deelnemers ontvangen € 1,25 per uur van de kwekerij.

Meer weten?

John Schipstal

j.v.schipstal@ribw-nr.nl

Het Trefpunt

Stapje hoger op de participatieladder

Aanbieder dagbestedingsproject: Rivierduinen

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Alphen aan den Rijn

Voor wie is dit project?

Het dagbestedingsproject Het Trefpunt is voor mensen met een bepaalde vorm van kwetsbaarheid, waaronder mensen met ggz-problematiek. Als men aan de activiteiten wil meedoen dan dient men bekend te zijn bij een ggz-instelling, omdat het doel van de activiteiten is om hulpbehoevende/kwetsbare mensen te helpen. De vrije inloop wordt door diverse mensen gebruikt, voor een praatje, een spel of samenkomst. Er zijn ongeveer veertig deelnemers die dagelijks gebruikmaken van de dagbesteding, daarnaast komen negentig mensen één tot drie keer per week langs.

Project in het kort

Het doel van Het Trefpunt is om dagbesteding te bieden die past bij de wensen en keuzes van de cliënt en bij de positie van de cliënt op de participatieladder. Voor sommige mensen is een drempel tot activiteit erg hoog en dan is een kopje koffie een goed begin, voor anderen is het mogelijk om te kijken naar een werkplek in de samenleving. Alles tussen deze twee groepen is mogelijk bij Het Trefpunt.

Er is ook een mogelijkheid tot het volgen van cursussen, zoals computercursus, sociale vaardigheden of een cursus hygiëne in de keuken. Door begeleiding en ondersteuning wordt getracht de cliënt een stap hoger te brengen op de participatieladder, om ze uiteindelijk misschien te laten uitstromen naar betaald werk of vrijwilligerswerk.

De activiteiten bestaan uit recreatieve, arbeidsgerichte, educatieve en sociale activiteiten. Zo wordt er sport, spel, muziek en handvaardigheid gedaan. Daarnaast is er ruimte voor participatie in de vorm van buurtonderhoud of werken in de professionele keuken.

De begeleiding wordt gedaan door activiteitenbegeleiders en door vrijwilligers. In totaal zijn er zeven medewerkers, samen 4,7 fte, vanuit Rivierduinen (daarnaast ook nog drie personen vanuit Tom in de Buurt). Het idee is dat deze professionals samen met de deelnemers Het Trefpunt draaiende houden. De begeleiding heeft voor zestig procent een mbo-achtergrond en voor veertig procent een hbo-achtergrond.

Deze begeleiding zal ook in de toekomst nodig zijn. Zelfvoorziening lijkt niet mogelijk door de zware ggz-doelgroep die woont in de woonzorgwijk. Deze groep heeft 24-uurs zorg nodig.

Betrokken partijen

Een belangrijke samenwerkingspartner binnen Het Trefpunt is Tom in de Buurt die ook in Het Trefpunt dagbesteding aanbiedt. Tom in de Buurt heeft hiervoor de opdracht gekregen vanuit de gemeente, zij zijn verantwoordelijk voor de grootste doelgroep. Rivierduinen werkt samen om ook de ggz een goede vorm van dagbesteding te geven. Deze samenwerking is een uitvloeisel van de decentralisatie.

- » Verder wordt er samengewerkt met de woningbouwvereniging die in de wijk belangrijk is voor huisvesting van bezoekers. Daarnaast wordt samengewerkt met partijen die activiteiten kunnen aanbieden of die vrijwilligers willen ontvangen. Over dit laatste zijn geen vaste afspraken met de partijen.

Waarom is dit vernieuwend?

Nieuw voor Rivierduinen is om te kijken naar wat mensen echt nodig hebben en wat ze kunnen en daar de activiteiten op baseren. De omslag van verzorgen naar participeren is mede gekomen door de veranderende wet- en regelgeving. Het was altijd al zo dat mensen wel iets konden doen, maar nu ligt de focus daar veel meer op, om de deelnemers te laten bijdragen. Dit gebeurt door bijvoorbeeld een tuingroep die de tuinen op orde maakt. Een ander voorbeeld is het koken voor de zorgbehoevenden in de wijk. Door de nieuwe locatie kon er gebruik worden gemaakt van een professionele keuken. Het feit dat er nu meerdere doelgroepen worden betrokken is ook nieuw voor Rivierduinen binnen dit project. De decentralisaties hebben ervoor gezorgd dat er een samenwerking is ontstaan met Tom in de Buurt.

Ervaringen

Clënten zijn dankbaar voor de ervaringen die ze opdoen in het activiteitencentrum. Ze vinden de veranderingen de afgelopen jaren in het centrum soms wel moeilijk. De mensen met ggz-problematiek hebben soms verlies- of teleurstellingservaringen opgedaan, waardoor zij het zelfvertrouwen missen en angst voelen voor veranderingen. Ook de komst van andere doelgroepen zorgde voor terughoudendheid. De omgang gaat steeds beter. De cliënten krijgen zelfvertrouwen en beleven succeservaringen. Uit ervaring blijkt dat contact met zwaardere vormen van zorg gedeeltelijk voorkomen kan worden door dagbesteding.

Ieder jaar wordt er een cliënttevredenheidsonderzoek gedaan. Hieruit volgen drie verbeteropdrachten. Uit die verbeteropdrachten volgen acties door bijvoorbeeld nieuwe gewenste activiteiten te bieden of de begeleiding beter in te richten. Er wordt gewerkt aan de aandachtspunten. Ook wordt er steeds een kwantitatieve inschatting gemaakt van het aantal instromingen en gebruikers, indien nodig wordt ook daarna bijgestuurd.

Financiën

De dagbesteding wordt betaald door de zorgverzekeraar vanuit de Zorgverzekeringswet als het onderdeel is van de behandeling. Het gaat dan om een zesde deel van een uur DBC-tijd, wat neerkomt op ongeveer € 15,- per uur. Dit bedrag is variabel per zorgverzekeraar en verschilt per jaar. Ook wordt een deel betaald door het Zorgkantoor voor de mensen die een persoonsgebonden budget hebben voor verblijf en voor dagbesteding. Daarnaast komt een klein deel binnen via verkoop van eigen producten, zoals houtbewerkingsproducten.

Uit ervaring blijkt dat door de participatie van de deelnemers minder personeel nodig is. Het werk wordt gedaan door de deelnemers. Daarnaast doen deelnemers minder beroep op vormen van zorg. De verwachting is dat dit komt doordat de cliënten zich beter voelen, zich gewaardeerd voelen en regelmaat hebben. Het afgelopen jaar heeft Rivierduinen minder personeel in hoeven zetten.

Meer weten?

Marleen de Jong, Manager Algemene Zaken, Rivierduinen
trefpunt@ggzrijnstreek.nl

<http://www.rivierduinen.nl/uw-hulpvraag-ons-zorgaanbod/dagbesteding-en-werk/mogelijkheden-voor-dagbesteding-en-werk/dagbesteding>

Huiskamer van de Wijk

Minder professionele dagbesteding door actieve huiskamers

Aanbieder dagbestedingsproject: AxionContinu, Careyn, De Wilg, Doenja Dienstverlening en U Centraal

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Utrecht

Voor wie is dit project?

Het dagbestedingsproject Huiskamer van de wijk richt zich op alle volwassen buurtbewoners. Zowel gezonde als minder gezonde buurtbewoners zijn welkom. Er wordt niet gekeken naar wat iemand niet kan of tot welke groep iemand behoort, maar naar wat iemand kan bijdragen. Het zijn mensen met een verschillende culturele achtergrond en ook een verschillende mate van afhankelijkheid. Het project is 1 april 2015 gestart en de initiatieven tot nu toe zijn erg verschillend, qua inhoud en ook qua aantal bezoekers. Het aantal bezoekers is ook afhankelijk van het type initiatief.

Project in het kort

Het doel is dat er 'huiskamers' gecreëerd worden in verschillende wijken waar de buurtbewoners samen kunnen komen en waar de behoeftes van alle buurtbewoners centraal staan. Het tweede doel is om de professionele dagbesteding te minimaliseren. Dit door de inzet daarvan te vertragen of te voorkomen.

Op zes locaties in Utrecht zijn huiskamers waar buurtbewoners langs kunnen komen en initiatieven kunnen opzetten. Vooral dit organiseren van eigen activiteiten is een belangrijk onderdeel van het project. Deze huiskamers worden ingericht in een bestaande instelling die dus ook meewerkt aan het project.

Binnen deze dagbesteding, gericht op recreatie en educatie, worden zeer diverse activiteiten georganiseerd. Van een vrouwenmiddag tot een kaartbijeenkomst of het verkopen van producten. Bij elk initiatief is het idee dat het een open bijeenkomst moet zijn waar men welkom is. Het initiatief ligt bij de wijkbewoners.

In een enkele huiskamer is men vooral gericht op de zelfstandige bewoners van de woonlocatie, omdat die woonlocatie de dagbesteding anders moet inrichten. En ook omdat er vanuit een vertrekende zorginstelling direct al veel initiatieven komen omdat zij ook de zelfstandige wonende mensen betrekken.

Per huiskamer is er een huiskamerondersteuner die meekijkt. Deze ondersteuner is niet leidend maar kijkt of het verloopt zoals bedoeld aan de hand van de voorwaarden - en of er eventueel toch ondersteuning nodig is. De begeleiding van de ondersteuner is maximaal tien uur per week. Het is de bedoeling dat dit aantal uren in de loop van de tijd minder wordt. Overkoepelend zijn er nog twee procescoaches die de coördinatie van het project in handen hebben. Zowel de ondersteuners als de coaches hebben een hbo-achtergrond.

»

Betrokken partijen

In dit project wordt samengewerkt tussen de verschillende locaties en de procescoaches. Dit zijn de samenwerkingspartners:

- * AxionContinu: koppeling met gemeente Utrecht, levering procescoach, twee gastlocaties Huiskamer.
- * Doenja Dienstverlening: mede-initiatiefnemer, levering procescoach, huiskamerondersteuner, een gastlocatie Huiskamer.
- * Careyn: mede-initiatiefnemer, levering huiskamerondersteuner, drie gastlocaties Huiskamer.
- * U Centraal: mede-initiatiefnemer, levering huiskamerondersteuner.
- * De Wilg: mede-initiatiefnemer, ondersteuning eigen cliënten t.a.v. deelname aan huiskamer.
- * Wijkorganisaties die de buurtbewoners attenderen op de huiskamers.
- * Buurtbewoners: als initiatiefnemers, gebruikers en deelnemers van de Huiskamer in de eigen wijk.

Waarom is dit vernieuwend?

Het dagbestedingsproject is nieuw in Utrecht en verspreid over de wijken. De verscheidenheid blijkt uit het feit dat elke locatie anders is. Nieuw is ook dat de buurtbewoners worden uitgedaagd om zelf initiatieven te ontplooien voor de buurt. Het uitgangspunt is dat iedereen welkom is, ook diegene met ogenschijnlijk beperkte kwaliteiten. De benadering dat de hele wijk wordt betrokken, is anders door voorheen, participatie is belangrijk.

De decentralisaties hebben invloed gehad op de ontwikkeling van dit project. Door een vermindering van budget en doordat de gemeente verantwoordelijk werd, moest het anders. AxionContinu is gestart met dit gedachtegoed en later is het met de huidige partners uitgewerkt en opgestart, mede omdat de gemeente Utrecht een budget beschikbaar kon stellen.

Ervaringen

Het project wordt positief gewaardeerd door de gebruikers. Het is een startend project maar ook groeiend door het enthousiasme bij deelnemers en organisatoren. Er wordt een podium geboden voor wijkinitiatieven, daardoor kan de zelfstandigheid worden vergroot. Dit wordt ook gemeten met de Zelfredzaamheidsmatrix. Deze matrix heeft ten eerste als doel om de voortgang te kunnen verantwoorden aan de gemeente. Ten tweede worden de initiatieven op basis van de uitslag ook beter ondersteund op het gebied waar de pijnpunten liggen.

Ook is er een gastenboek en een logboek om de beleving te peilen. De huiskamerondersteuners houden een logboek bij waar op teruggekeken wordt om zo te kunnen verbeteren. Deze ervaringen worden tussen huiskamers gedeeld om van elkaar te leren en kennis te delen. De ondersteuner is niet aanwezig bij alle activiteiten maar maakt wel afspraken met de initiatiefnemers om vragen te bespreken. Ook is er een evaluatiemoment. De ondersteuner grijpt alleen in als de visie in het gedrang komt.

Financiën

De inkomsten komen vanuit het gemeentelijk Wmo-budget en andere besteding van de geldstromen van de deelnemende organisaties. Er wordt per initiatief gekeken of er ook gebruik kan worden gemaakt van fondsen en van tweedehands materialen voor de inrichting van de huiskamers. Het is niet te zeggen wat de kosten per deelnemer zijn, omdat elk initiatief verschillend is en ook het aantal bezoekers per activiteit divers is.

Door de vergrote participatie kan de inzet van professionele zorg worden verminderd. Deze zorg wordt vertraagd of gestopt. De initiatieven zelf kosten weinig tot geen geld doordat het georganiseerd wordt door de bewoners zelf. De kosten van de huiskamers zijn dus laag.

De voornaamste kosten zitten in de ondersteuning:

- * Zes huiskamerondersteuners (hbo-niveau) tien uur per week.
- * Twee procescoaches (hbo-niveau) samen 0,5fte.

Meer weten?

Ingrid Bulsink , Procescoach Huiskamer van de Wijk

ibulsink@axioncontinu.nl

<http://axioncontinu.nl/Huiskamer-van-de-Wijk>

<http://www.careyn.nl/diensten/huiskamer-van-de-wijk/>

<http://www.u-centraal.nl/sociale-contacten/huiskamer-van-de-wijk/>

<http://www.doenjadienstverlening.nl/projecten/2015/6/10/huiskamer-van-de-wijk/>

<http://www.dewilg.nl/activiteiten/huiskamer-van-de-wijk/>

Kansen&Zo

Activiteiten voor mensen met een beperking in de wijk

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Welzijn Velsen

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Velsen

Voor wie is dit project?

Kansen&Zo richt zich op kwetsbare burgers, bijvoorbeeld mensen met ggz-problematiek of een verstandelijke beperking. Kansen&Zo heeft vijftig deelnemers. Onderdeel van Kansen&Zo is een open inloop voor iedereen uit de buurt. Bij deze open inloop komen gemiddeld tien tot vijftien bezoekers per keer.

Project in het kort

Doelstelling van Kansen&Zo is het organiseren van activiteiten voor kwetsbare burgers, bij voorkeur in een wijkcentrum, zodat zij en andere burgers – ongeacht hun achtergrond – elkaar kunnen ontmoeten, versterken en zich kunnen ontwikkelen. De dagactiviteiten zijn gericht op talentontwikkeling en dagstructuur voor mensen met een verstandelijk beperking of psychische problematiek.

Het project is in januari 2013 gestart vanuit een pilot, in het najaar 2014 is de pilot afgesloten met een evalueatie. Daarna is de werkwijze door de samenwerkingspartners voortgezet. Kansen&Zo biedt een open inloop en een aanbod van groepsgewijze activiteiten. Het aanbod van de groepsgewijze activiteiten is divers: van creatief aanbod tot een zwerfvuilproject, van sportieve activiteiten tot een groep die kookt voor de buurt. Er is ook een project waarbij deelnemers onder begeleiding leren om vrijwilligerswerk bij een zorgorganisatie te doen. De dagactiviteiten van Kansen&Zo kunnen worden vertaald naar maatschappelijke, arbeidsmatige en creatieve dagbesteding. Er is veel aandacht voor gedrag: hoe verhoud je je tot elkaar en hoe ga je met elkaar om? Voor elke deelnemer wordt een plan gemaakt en elke deelnemer heeft een vaste begeleider. Kansen&Zo is erop gericht deelnemers te stimuleren zich te ontwikkelen en men gaat uit van een benadering vanuit het individu en niet vanuit de doelgroep. Het succes van het project zit in de verbinding met de buurt en de samenwerking tussen verschillende partijen binnen zorg en welzijn.

Betrokken partijen

Kansen&Zo is onderdeel van Stichting Welzijn Velsen. In Kansen&Zo werken de volgende partijen samen: Stichting Welzijn Velsen, de zorgpartners Philadelphia, Stichting de Linde, de SIG, De Waerden en de RIWB in Velsen. Stichting Welzijn Velsen heeft de regierol in de samenwerking. De partijen zijn verenigd in een instellingenplatform waar zij met elkaar afstemmen en de samenwerking organiseren.

Kansen&Zo wordt uitgevoerd door professionals en vrijwilligers. De vrijwilligers zijn gescreend om hun werkzaamheden binnen Kansen&Zo uit te voeren. De vrijwilligers worden geschoold in het begeleiden van kwetsbare mensen via trainingen groepsbegeleiding en ondersteunende begeleiding. Belangrijk onderdeel van het project is dat de vrijwilligers begeleid worden door professionals en dat er tijdens de uitvoering van activiteiten altijd een professional aanwezig is waar de vrijwilliger op terug kan vallen. De professionals zijn welzijnswerkers of medewerkers vanuit de andere deelnemende organisaties (mbo/hbo-niveau).

Naast het samenwerkingsverband van de zeven organisaties werkt Kansen&Zo – al naar gelang de vraag - samen met verschillende partijen zoals de woningbouwcorporatie, ondernemers, praktijk-ondersteuners van de huisarts, het sociale wijkteam, maatschappelijk werk.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwend is dat binnen Kansen&Zo de ondersteuning van mensen met een beperking een plek krijgt in de wijk. Hierdoor ontstaan ontmoetingen tussen deelnemers aan Kansen&Zo en buurtbewoners en verandert de beeldvorming over mensen met een beperking. Vernieuwend is ook dat de activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers die begeleid worden door professionals. Het project is in 2013 als pilot gestart. De decentralisaties hebben er verder aan bijgedragen dat de betrokken organisaties uit zorg en welzijn gestimuleerd zijn om met elkaar samen te werken.

Ervaringen

Klanttevredenheidsonderzoek laat zien dat de bezoekers positief en enthousiast zijn over Kansen&Zo. In het klanttevredenheidsonderzoek komen verschillende facetten aan de orde, zoals: mate van tevredenheid met het aanbod, de begeleiding, de locatie, de bejegening etc. Daarnaast worden in gesprekken ervaringen van deelnemers opgehaald. Ook wordt de voortgang van de deelnemer op zijn of haar plan gevolgd. Kansen&Zo draagt bij aan een verbetering van de kwaliteit doordat de dagactiviteiten laagdrempelig zijn en plaatsvinden in de buurt.

Financiën

Kansen&Zo is aanvankelijk opgezet als een pilot en tijdens deze periode kwam financiering vanuit verschillende bronnen, waaronder fondsen en subsidie. Kansen&Zo heeft zich ontwikkeld tot een regulier project. Kansen&Zo vindt plaats op een locatie waar geen extra kosten voor gerekend worden. Een aanzienlijk deel van de gemaakte kosten betreft personeelskosten. Stichting Welzijn Velsen ontvangt voor 2015 voor Kansen&Zo een welzijnssubsidie van de gemeente Velsen. De totale kosten zijn nog niet gedekt. Er wordt gezocht naar een mogelijkheid om individuele indiciegelden te innen binnen Kansen&Zo, dat is op dit moment (nog) niet mogelijk. Met een aantal zorgpartijen heeft Stichting Welzijn Velsen een afspraak waarbij per deelnemer een tarief gerekend wordt van € 22,- à € 25,- per dagdeel.

Aan de deelnemers van Kansen&Zo wordt – indien van toepassing - een bijdrage voor materiële kosten gevraagd (€ 1,-). Een maaltijd kost € 4,- voor buurtbewoners en € 1,- voor de mensen die de maaltijd koken. Kansen&Zo zet in op een kosteneffectieve manier van werken door te werken vanuit een al bestaand centrum, met geschoolde vrijwilligers die professioneel begeleid worden.

Meer weten?

Ans Keet, projectleider Kansen&Zo

anskeet@welzijnvelsen.nl

<http://www.welzijnvelsen.nl/>

Krachtbedrijf

Vrouwen in de opvang starten een eigen bedrijf

Aanbieder dagbestedingsproject: Krachtbedrijf

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Rotterdam en Eindhoven

Voor wie is dit project?

Krachtbedrijf richt zich op vrouwen in de opvang (slachtoffers van huiselijk geweld). Per programma kunnen, afhankelijk van de financiering, acht tot vijftien deelnemers meedoen. Het traject kan ook voor andere doelgroepen worden ingezet, zoals vluchtelingen, zwerfjongeren en dak- en thuislozen.

Project in het kort

Doel van dit programma is deelnemers toeleiden naar economische zelfstandigheid middels een eigen bedrijf. Het is een vorm van dagbesteding gericht op (betaalde) arbeid. Krachtbedrijf is een initiatief van Josette Dijkhuizen en is in samenwerking met de Federatie Opvang en enkele instellingen voor vrouwenopvang beproefd (2013-2014). Anno 2015 wordt het programma aangeboden aan centrumgemeenten en instellingen voor maatschappelijke opvang, ook voor andere doelgroepen dan alleen vrouwen in de opvang. Wanneer er voldoende belangstelling is en de financiële middelen rond zijn, kan het programma worden gestart.

Het traject doorloopt de volgende fasen:

- * Screening deelnemers door de instelling (vrouwenopvang, of andere instelling voor maatschappelijke opvang).
- * Voorlichtingsbijeenkomst waarbij het programma wordt toegelicht. Vrouwen die interesse hebben in het programma kunnen zich aanmelden voor een intakegesprek.
- * Individueel intakegesprek waarin het idee (of droom) voor een eigen onderneming aan de orde komt. Tevens moet de aspirant-deelnemer blijk geven van intrinsieke motivatie om aan de slag te gaan in het traject.
- * Begeleidingstraject. Dit bestaat uit groepsbijeenkomsten, bedrijfsexcursies intervisie en coaching. Iedere deelnemer krijgt een ondernemerscoach en neemt (verplicht) deel aan workshops van experts over onderwerpen voor het starten van een eigen onderneming, zoals het voeren van een bedrijfsadministratie en het gebruik van communicatiemiddelen voor promotie van het bedrijf.
- * Het ondernemingsplan. Dit plan komt tijdens het traject tot stand. De deelnemer bespreekt het ondernemingsplan met de ambtenaar van de sociale dienst van de gemeente om de verdere stappen richting een eigen onderneming – fulltime dan wel parttime – te bespreken.
- * Evaluatie: het traject wordt individueel geëvalueerd. Daarna volgt een afsluiting in de groep.

Succesfactoren zijn:

- * Versterking economische zelfstandigheid van vrouwen met een geschiedenis van geweld. Hun eigen kracht wordt versterkt, evenals het zelfvertrouwen. Zij zijn na het traject in staat om een onderneming te starten, door te stromen naar betaald werk of zinvol vrijwilligerswerk te doen (met uitzicht op betaald werk). Resultaat kan ook zijn dat zij een betaalde baan vinden of een (andere) opleiding beginnen.
- * Uitbreiding van het zakelijke en sociale netwerk van vrouwen, die eerder in isolement verkeerden vanwege het huiselijk geweld.

Betrokken partijen

In Amsterdam, Eindhoven en Tilburg heeft in 2013-2014 een pilot gedraaid in samenwerking met instellingen voor vrouwenopvang. Momenteel starten trajecten in de gemeenten Eindhoven en Rotterdam in samenwerking met maatschappelijke opvang en wijkteams.

Het project werd tot nu toe vooral gefinancierd door gemeenten. De meeste deelnemers ontvangen namelijk een bijstandsuitkering. Krachtbedrijf kan gaan draaien als de gemeente het project financiert.

In 2013, bij de start van Krachtbedrijf, is samengewerkt met de Federatie Opvang. Zij geven hun morele steun aan het programma. Nu wordt de samenwerking gezocht met andere partijen die de landelijke uitrol kunnen financieren.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is gericht op vrouwen die slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld. Niet vaak komt het voor dat het aanbod zo (gender)specifiek gericht is. De vrouwen worden aangesproken op hun kracht, hun talent en hun ondernemingszin. Het project biedt hen ondersteuning bij het versterken van de eigen kracht bij het verwezenlijken van dromen in concrete vorm: een eigen bedrijf, baan of vrijwilligerswerk.

De decentralisaties hebben een ontwikkelproces op gang gebracht voor de vrouwenopvang en centrumgemeenten. Krachtbedrijf tracht met gemeenten en maatschappelijke opvang/vrouwenopvang financiering te vinden voor de uitvoering van het project.

Ervaringen

Naast de metingen vinden regelmatig besprekingen plaats met de deelnemers, maar ook met de ondernemerscoaches en opdrachtgever. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met alle partijen.

Bij de start van het traject wordt per deelnemster een nulmeting uitgevoerd. In het meetinstrument wordt gekeken naar bijvoorbeeld gevoel van eigenwaarde, zelfvertrouwen en ontwikkeling op ondernemerscompetenties. Na afloop van het traject toont een eindmeting de individuele ontwikkeling aan. De metingen en de individuele evaluatiegesprekken leveren ook verbeterpunten op voor het traject en de uitvoering van de coaching. De deelnemers die het traject hebben doorlopen, zijn positief en enthousiast. Ze hebben de nodige kennis verworven en meer zelfvertrouwen gekregen. Meer dan de helft van hen is in staat gebleken om een eigen onderneming te beginnen met een goed ondernemingsplan.

Krachtbedrijf stimuleert deelnemers hun talenten in te zetten voor economische zelfstandigheid en werkt aan 'empowerment'. De gedachte is dat het ontbreken van diploma's en werkervaring in de weg zitten bij het vinden van een baan. Niet noodzakelijkerwijs hoeft dat een belemmering te zijn voor de start van een bedrijf.

Het project is als praktijkvoorbeeld beschreven in 'Davelaar, M., F. Hermans (2014): Wat ga jij doen?, pg.49 e.v.' De kwaliteit en resultaten van Krachtbedrijf zijn onderzocht door Atria (Zanden, R van de, (2014), Onderzoek resultaten Krachtbedrijf, Amsterdam).

»

Financiën

Het project kan op termijn kostenbesparend zijn, als vrouwen uit de bijstand komen. Het traject is er juist op gericht om met name vrouwen te stimuleren een inkomen uit werk of bedrijf te verwerven.

Per deelnemer kost het traject € 2750,-, exclusief btw. De projectleiding, coaches en workshopbegeleiders krijgen in heel Nederland hetzelfde tarief uitbetaald.

Meer weten?

Krachtbedrijf

Josette Dijkhuizen

josette@krachtbedrijf.nl

<http://www.krachtbedrijf.nl/>

Meedoen in Zeist

De hele wijk activeren!

Aanbieder dagbestedingsproject: Vitras, Abrona, Kwintes en MeanderOmnium

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Zeist

Voor wie is dit project?

In dit dagbestedingsproject wordt geprobeerd om de hele wijk te betrekken in het project. Iedereen is welkom, inclusief cliënten met een lichamelijk, verstandelijke, geriatrische en/of psychiatrische beperking. Daarbij wordt gekeken naar wat iemand nog wel kan en hoe die persoon kan bijdragen aan de locatie of wijk. De achtergrond van de bezoekers is divers. Sommigen komen met individuele begeleiding naar het servicepunt, anderen hebben een herindicatie en gaan gefaseerd van de oude naar de nieuwe manier van behandelen. Bij de nieuwe toestroom wordt er gekeken wat er nodig is voor de bezoeker. Op dit moment maken dagelijks ongeveer dertig personen gebruik van de dagbesteding.

Het project is zes jaar geleden opgericht door vier organisaties die samen de krachten bundelden, drie zorgorganisaties en een welzijnsorganisatie. Op deze manier zijn kennis en kosten gedeeld.

Project in het kort

In dit project is eerst gewerkt met een pilot voor in de wijk wonende cliënten met een indicatie. Nu wordt het breder ingezet en worden ook andere wijkbewoners (niet-clieënten) betrokken bij het project. Er is sprake van een combinatie van niet-arbeidsmatige, arbeidsmatige en ook sociale en maatschappelijke participatie. Het idee is dat cliënten normale bewoners zijn die toevallig een beperking hebben, maar ook zeker nog een bijdrage kunnen leveren aan het maatschappelijke leven.

De wijk (alle bewoners en lokale ondernemers) wordt ondertussen ook betrokken bij het project maar dit is een inspannender proces doordat bij de wijkbewoners de noodzaak van het participeren niet vanzelfsprekend is.

In eerste instantie is het voor bezoekers in het Wijkservicepunt mogelijk om op allerlei gebieden informatie en advies in te winnen. Er worden ook activiteiten voor en door bezoekers georganiseerd. Op deze manier ontstaat participatie en helpen wijkbewoners elkaar. Zo wordt de catering bijvoorbeeld gedaan door mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische beperking en kan een vrouw met een visuele beperking gastvrouw zijn. Ook wordt er aandacht besteed aan arbeidsparticipatie. Zo was er bij een vrouw eerst sprake van een vorm van dagbesteding binnen een traditionele dagvoorziening, maar kan ze nu ondersteunende werkzaamheden doen in een kapsalon. Zo heeft iedereen zijn rol en is men niet afhankelijk maar draagt men bij. Er ontstaat wederkerigheid omdat de deelnemers iets bijdragen aan de wijk en de deelnemende organisaties.

Het doel is dan ook om uiteindelijk alle bewoners in de wijk te laten participeren, dat daarin geen onderscheid wordt gemaakt wie je bent en welke achtergrond je hebt. Het is bijzaak dat je een beperking hebt. Met behulp van de methodiek 'geluksgericht werken en INVRA' wordt bekeken wat de cliënt kan.

- » In het Wijkservicepunt en in de wijk zijn professionals aanwezig die een vangnet zijn bij calamiteiten. Wanneer een deelnemer arbeidsmatige activiteiten uitvoert bij een externe organisatie dan krijgt de deelnemer vanuit die organisatie begeleiding. Wanneer nodig bieden de professionals ondersteuning en opleiding voor dergelijke organisaties of begeleiders. De ondersteuning vanuit de aanbieders is op hbo-niveau en de achtergrond is meestal SPH/hbo-v.

Betrokken partijen

Er zijn verschillende partijen betrokken bij dit project. Ten eerste de professionals die een vertrouwd gezicht moeten zijn en een vangnet vormen. Dan zijn er de wijkbewoners die ambassadeurs moeten zijn en die het fundament verzorgen in de wijk. De ondernemers bieden werkplekken en een fundament. Aan de ondernemers wordt gevraagd om op een andere manier te werken en om open te staan voor minder systeemwerken, zodat participatie mogelijk is. De bedrijven staan hiervoor open, dus de eerste plekken zijn gevuld. Verder wordt er samengewerkt met Invoorzorg, waarvan steun wordt ontvangen zodat het project mogelijk is en vooruitgang kan boeken.

Waarom is dit vernieuwend?

De samenwerking tussen verschillende welzijns- en zorgorganisaties is anders dan voorheen. Er wordt gericht op een veelzijdige doelgroep om de hele wijk te activeren. Zo wordt er getracht effectiever te werken. Dit ondersteunt de beweging van de verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. De decentralisaties hebben ervoor gezorgd dat er meer focus komt op de informele zorg. Mede omdat dezelfde mensen met minder geld moeten worden geholpen. De wijkgerichte insteek is daar ondersteunend aan.

Ervaringen

Clënten geven aan dat ze zelfstandiger worden en dat ze een gevoel hebben dat ze bijdragen en erbij horen. Dit wordt gemeten met de Zelfredzaamheidsmatrix en de Menselijke Maat. Er wordt gekeken naar vier aspecten bij de bezoekers:

- * Zelfredzaamheid.
- * Samenredzaamheid en sociale cohesie.
- * Welbevinden van de cliënt.
- * Substitutie (andere vormen van zorg).

Op deze manier wordt de eigen kracht en de samenkracht gemeten en dat zijn de twee voornaamste aspecten voor de participatie van de bewoners van de wijk.

Financiën

Het project wordt onder andere gefinancierd door de gemeente Zeist, door innovatiegelden van de betrokken aanbieders (gekoppeld aan de indicaties van cliënten) en door subsidie van Invoorzorg.

Deze bijdragen zijn deels standaard en deels gebaseerd op het aantal (fluctuerende) bezoekers. De kosten worden bespaard door het verbinden van de verschillende verzorgende 'lijnen' (0,1 en 2). Versterking van de algemeen toegankelijke voorzieningen maakt afschalen van professionele zorg/ondersteuning mogelijk. Daarbij zorgt een combinatie van de doelgroepen voor vermindering van het aantal benodigde professionals.

De pilot heeft een bezuiniging van 20 tot 30 procent laten zien. Dat kwam voort uit:

- * Individuele afschaling en door groepsbegeleiding.
- * Koppeling doelgroepen, schaalvergroting en efficiëntie.
- * Focus op cliënt: van beperking naar inzet mogelijkheden.

De kosten voor een deelnemer zijn niet eenduidig weer te geven, omdat er niet gebruik wordt gemaakt van de oude financieringsmethodes en werkwijzen. Op dit moment wordt er een kostprijsmodel ontwikkeld dat aan kan sluiten bij deze vorm van participatie. Er bestaan nu nog schotten tussen de financiering welzijn en zorg en onvoldoende tools om de effecten van zelfredzaamheid, samenredzaamheid, welbevinden en substitutie van zorg te vertalen in financieel rendement.

Meer weten?

Jannie Smit, Stafmedewerker Strategie en Beleid: j.smit@meanderomnium.nl

Corien Besamusca, Projectleider Transitie: corien.besamusca@abrona.nl

www.wijkservicepuntnoord.nl

www.meedoeninzeist.nl

ONS Coöperatief

Buurtbewoners maken coöperatie van het buurthuis

Aanbieder dagbestedingsproject: Allee Wonen

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: gemeente Breda

Voor wie is dit project?

Het project is bedoeld voor buurtbewoners die een uitkering hebben, mensen die een slecht vooruitzicht hebben om op eigen kracht aan een baan te komen of een zinvolle dagbesteding nodig hebben. Op dit moment zijn er vijftien leden (drie mannen en twaalf vrouwen), twee stagiaires en zes vrijwilligers actief binnen ONS Coöperatief. Drie leden worden betaald van de omzet.

Project in het kort

ONS Coöperatief is in het leven geroepen om het buurthuis in stand te kunnen houden doordat buurtbewoners het zelf actief onderhouden en daarmee tegelijkertijd aan hun eigen toekomst werken. Hiervoor is een coöperatie opgericht waar mensen vrijwillig lid van kunnen worden. Doel voor deelnemers aan het project is stappen zetten in hun ontwikkeling met als einddoel: financiële zelfredzaamheid. Door deel te nemen in de coöperatie kunnen mensen werkervaring opdoen en leren ze een eigen onderneming runnen. De coöperatie runt het wijkrestaurant en het gebouw van het buurthuis, inclusief de zalenverhuur en schoonmaak. In de coöperatie ondernemen de leden in een collectief zodat zij samen sterk staan en de onderneming mogelijk kunnen maken. Uitgangspunten zijn: eigen kracht van mensen en bewoners die elkaar helpen. Doordat in het buurthuis meerdere organisaties gevestigd zijn en leden daarmee in contact komen, breiden zij hun netwerk uit dat hen kan helpen om een baan te vinden. Leden van de coöperatie kunnen sparen voor hun eigen opleidingstraject als zij minimaal 16 uur werken. Maximaal tien procent van de omzet wordt hiervoor gereserveerd.

De begeleiding gebeurt in eerste instantie doordat deelnemers elkaar coachen, maar er is ook professionele begeleiding vanuit AlleeWonen voor twee tot vier uur per week. Deze begeleiding bestaat uit financiële coaching, teambuilding, het organiseren van opleidingen, helpen om besluiten te nemen en knopen door te hakken (bijvoorbeeld over nieuwe aankopen). Daarnaast is er een boekhouder die de financiën bijhoudt.

Er is een tweede coöperatie opgericht die eenzelfde werkwijze heeft, maar gericht is op stadslandbouw in de buurt. Deze coöperatie wordt begeleid door een ondernemer en heeft tien deelnemers. Een derde en vierde coöperatie zijn in ontwikkeling, deze zijn gericht op een werkatelier (kleding en persoonlijke verzorging) en huishoudelijke hulp. Deze laatste betreft 'Mevrouw de Wit', waar de coöperatie nog een stap verder gaat en als een werknemerscoöperatie fungeert met meer zeggenschap voor de leden en deling in de winst. Hier zijn de leden in dienst van de coöperatie en worden ze betaald voor hun werk.

Succesfactoren:

- * Collectief ondernemen. Alleen zou het mensen niet lukken een onderneming op te zetten, samen wel.
- * Volledige focus op de eigen ontwikkeling. Het project vindt plaats in een regelarme zone van de gemeente waardoor deelnemers vrijgesteld zijn van sollicitatieplicht en alle aandacht aan hun ontwikkeling kunnen besteden.

- * Deelnemers doen alles zelf en zetten grote stappen doordat ze veel verantwoordelijkheid hebben.
- * Deelnemers (en hun omgeving) zijn trots op zichzelf en krijgen daardoor meer zelfvertrouwen.
- * Door de gezamenlijke aanpak kunnen deelnemers met elkaar uitwisselen over persoonlijke zaken zoals de opvoeding van kinderen. De lijnen naar hulp zijn klein doordat hulpverleningsorganisaties in het pand zitten of regelmatig langskomen.
- * Het project zorgt dat het wijkrestaurant in stand gehouden wordt met betaalbare maaltijden voor buurtbewoners. Het is een trefpunt waar bijvoorbeeld ouderen in contact komen met anderen.

Betrokken partijen

Allee Wonen is als woningcorporatie betrokken en heeft het gebouw van het buurthuis opgekocht. Ook leveren zij de begeleiding in de vorm van een professional (post hbo-opleiding). De gemeente Breda heeft door het instellen van de regelarme zone het project mogelijk gemaakt en heeft het opzetten van de coöperatie mede gesubsidieerd. Er wordt samengewerkt met ATEA, het werkbedrijf van de gemeente, om mogelijk te maken dat mensen met een uitkering actief kunnen zijn in het project. The Colour Kitchen heeft bij de opstart geholpen om het horecagedeelte in te richten. De organisatie Werken aan werk levert financiële boekhoudondersteuning. Het ROC Vitalis College biedt in het buurthuis een opleiding en stages voor jongeren. Cordaid heeft bij de opstart geholpen met statuten en juridische dienstverlening en voert een evaluatie uit. Wonen Breeburg, een collega-woningcorporatie, heeft de grond voor stadslandbouw ter beschikking gesteld en een financiële bijdrage aan het buurthuis geleverd. Verder hebben Stichting Doen, het VSBfonds, Oranjefonds en de Provincie Noord-Brabant een financiële bijdrage geleverd voor het opzetten van het project.

Waarom is dit vernieuwend?

Innovatief aan dit project is de manier van werken in een coöperatie waardoor het kosteneffectief is. Het collectief ondernemen en de regelarme zone, het zelf sparen aan opleidingsbudget, zijn vernieuwende aspecten. Daardoor is het laagdrempelig en staan mensen zelf aan het roer van hun ontwikkeling. Het project sluit aan op de decentralisaties omdat het een plek biedt in de buurt waar mensen ondersteuning bieden aan elkaar. Met de nieuwe coöperatie 'Mevrouw de Wit' is aanvullende hulp in huis mogelijk en betaalbaar. Het buurthuis is een ontmoetingspunt waar organisaties samenkomen waardoor het lokale netwerk verstevigd wordt en er meer samengewerkt wordt.

Ervaringen

Cliënten ervaren dat zij kunnen focussen op hun eigen ontwikkeling en bezig zijn met werk. De collectieve aanpak vinden ze heel prettig. Ook geven ze aan dat er behoefte is om terug te kunnen vallen op begeleiding. De ervaring van cliënten wordt gemeten door een nulmeting van Cordaid. Binnenkort voeren zij ook een vervolgmeting uit. Dit is op individueel niveau en er is aandacht voor tevredenheid, de meerwaarde voor cliënten, verbetermogelijkheden en opbrengsten. Daarnaast heeft iedere deelnemer een persoonlijk ontwikkelplan en dossier waarin staat wat de deelnemer bereikt en behaald heeft.

»

Financiën

De coöperatie is als eigen bedrijf zelfvoorzienend en daarmee kosteneffectief. Voor de opstart van het project en het moderniseren van het gebouw zijn subsidie en fondsen ingezet. De winst die in het bedrijf gemaakt wordt, komt in plaats van de uitkering van deelnemers. De subsidie van de gemeente voor de ontwikkeling van het buurthuis en het opzetten van de coöperatie was ongeveer €180.000,-.

Meer weten?

Allee Wonen

Monique van Winkel

m.vanwinkel@alleewonen.nl

moniquevanwinkel@stock5.nl

<http://www.onsingeeren-zuid.nl/werken/>

http://www.alleewonen.nl/In_de_wijk/Breda/Geeren_Zuid/ONS_in_Geeren_Zuid/ONS_Cooperatief

Ontmoetingsplein

Meedoen aan activiteiten op het Ontmoetingsplein

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Elisabeth
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Breda

Voor wie is dit project?

Ontmoetingsplein is bedoeld voor oudere wijkbewoners. Het heeft op dit moment vijf locaties, gericht op de ouderenzorg in de wijk. De deelnemers zijn zelfstandig wonende ouderen, maar ook verpleeghuiscliënten, revalidanten en aanleunbewoners. In totaal maken ongeveer 750 mensen gebruik van de dagbesteding, verspreid over vijf locaties.

Project in het kort

Het doel van het Ontmoetingsplein is om van ieder individu in zijn eigen kracht aan te spreken en de eigen regie mogelijk te maken. Dit gebeurt ten eerste doordat men elkaar ontmoet, het sociale netwerk wordt verbreed. De deelnemers kunnen bij elkaar terecht. Daarnaast zijn er per dagdeel minimaal twee activiteiten en kunnen de deelnemers zelf bepalen waar ze aan meedoen. Het project is begonnen in juni 2014 en per juli 2015 in de huidige vorm ingezet.

Op het Ontmoetingsplein worden door vrijwilligers, onder begeleiding van welzijnswerkers, activiteiten georganiseerd. Deze activiteiten hebben een recreatief of educatief karakter. De deelnemers schrijven zich in op de activiteiten op basis van interesse. De professionals zorgen voor een basis qua structuur en vorm zodat alles in het Ontmoetingsplein geregeld is en doorloopt. De tweehonderd vrijwilligers zorgen voor de uitvoering. De professionals (niveau 4 of 5) en de vrijwilligers hebben samen oog voor de klant en de professionals hebben een coachende rol richting de vrijwilligers.

De vijf locaties hebben samen ongeveer vier fte aan professionele begeleiding beschikbaar. Er is een dagbestedingsmakelaar die bij een beschikkingstelling bekijkt wat er aan de hand is en vooral wat het beste past. Dat wordt opgenomen in het cliëntdossier.

Betrokken partijen

Er wordt samengewerkt met organisaties die activiteiten organiseren op het Ontmoetingsplein, zoals de Zonnebloem, maar ook met de wijkverpleging en met mantelzorgondersteuning. Op het moment dat de cliënt een activiteit bijwoont, wordt een mantelzorger ontlast.

Waarom is dit vernieuwend?

De deelnemers worden geactiveerd om zelf iets te ondernemen in plaats van dat ze een standaard activiteit aangeboden krijgen. Dat zit in kleine dingen als koffie inschenken, maar ook in het inrichten van de dag. Deze actieve houding van deelnemers zorgt ervoor dat zij zich meer zelfredzaam voelen en makkelijker sociale contacten opdoen.

- » De decentralisaties hebben invloed gehad op deze omslag. In dit project is gekeken hoe de dagbesteding van de cliënt goedkoper kan worden aangeboden en hoe tegelijkertijd hun zelfredzaamheid meer kan worden aangesproken. Er is gekozen om de huidige dagbesteding te laten bestaan en om te vormen. Ten eerste om geen gat in de dienstverleningsketen te veroorzaken en ten tweede omdat een inloopfunctie in de wijk ook uit de inventarisatie van wensen naar voren kwam.

Ervaringen

De cliënten ervaren het Ontmoetingsplein als iets positiefs, het bevordert sociaal contact en het ontlast de mantelzorger. De oude deelnemers moesten erg wennen aan de nieuwe manier van dagbesteding. Dat gaat nu steeds beter. De nieuwe deelnemers vinden de mate van activiteit en het netwerk erg prettig. De ervaringen van cliënten worden gemeten door een maandelijks evaluatiemoment met de cliënt en de professional. Dit wordt vastgelegd in het elektronisch klantendossier. Daarnaast is er twee keer per jaar een evaluatie met de wijkverpleegkundige en met de dagbestedingsmakelaar. Deze rapportage wordt ook ter verantwoording gestuurd aan de gemeente.

Financiën

De Ontmoetingsplaatsen worden bekostigd door de gemeente in het kader van de Wmo. De mensen met een beschikking krijgen daartoe een budget waarvan ze hun activiteiten kunnen betalen. Mensen zonder beschikking betalen de dagbesteding zelf. Mensen vanuit een zorgafdeling betalen het ook uit het eigen budget maar krijgen korting. Er is niet per persoon een vast bedrag aan te geven wat de dagbesteding kost, aangezien het type activiteiten zeer kan verschillen.

Middels één-op-één-gesprekken, groepsgesprekken en een activerende in plaats van verzorgde werkwijze is het project kostenbesparend. Het aantal professionele medewerkers is afgenomen. Waar er eerst sprake was van een dag begeleiding van een groep van acht mensen, kan nu een groep van twintig door een parttime welzijnswerker worden begeleid.

Meer weten?

Stichting Elisabeth

Cor Overduin, Teammanager Welzijn

c.overduin@elisabethbreda.nl

www.elisabethbreda.nl/ontmoetingsplein

Ontmoetingsgroep 'Bij Rembrandt'

Een groep voor mensen met beginnende dementie

Aanbieder dagbestedingsproject: Welzijn Woerden

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Woerden

Voor wie is dit project?

Dit dagbestedingsproject richt zich op kwetsbare ouderen, oudere mensen met geheugenproblematiek en/of beginnende dementie en hun mantelzorgers. Na een voorbereidende fase is dit project in april 2015 gestart met gemiddeld vijf bezoekers voor één dagdeel in de week. Anno september 2015 wordt de voorziening drie dagdelen per week aangeboden met gemiddeld vijftien bezoekers, verdeeld over drie dagdelen (er is plek voor tien deelnemers per dagdeel en de verwachting is dat eind 2015 het vierde dagdeel gestart is). Het gaat in eerste instantie om ouderen zonder indicatie maar de voorziening is ook toegankelijk voor ouderen met een indicatie, die een dagbesteding buiten de zorg in een reguliere wijkvoorziening prefereren (al dan niet naast een dagopvang in de zorg). Als zorg nodig is, wordt bekeken of deze met behulp van de thuiszorg of mantelzorger 'Bij Rembrandt' geboden kan worden. Per bezoeker wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn.

Project in het kort

Doelstelling van dit project is dat kwetsbare ouderen uit Woerden zolang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en participeren in de lokale samenleving. Daarnaast is het ontlasten van de mantelzorgers een doel. Deelnemers komen binnen via de mantelzorger, via een doorverwijzer (zoals gemeente, dementieconsulent of thuiszorgmedewerker) of via zelfaanmelding. Geheel vrijblijvend kunnen potentiële bezoekers een keer meedraaien bij de ontmoetingsgroep Bij Rembrandt in een regulier wijkcentrum. In kennismakingsgesprekken worden door een professional de wensen en mogelijkheden van de potentiële deelnemers en eventuele mantelzorgers geïnventariseerd. Vervolgens kunnen zij deelnemen aan de ontmoetingsgroep, waar de begeleidende vrijwilligers hen betrekken bij de recreatieve en educatieve activiteiten die aansluiten bij hun wensen, interesses en ondersteuningsbehoeftes. Bewegen, sociaal contact en geheugentraining zijn hierin vaste onderdelen, aangevuld met wisselende activiteiten, aansluitend bij de behoeften van deelnemers. Afhankelijk van de behoeften en mogelijkheden kan de bezoeker naast of in plaats van de ontmoetingsgroep ook aan reguliere groepsactiviteiten binnen of buiten het wijkcentrum deelnemen, eventueel ondersteund door een vrijwilliger of mede-deelnemer. Zo maakt een deel van de bezoekers samen met andere wijkbewoners gebruik van de reguliere lunch in het wijkcentrum. Ook een-op-een activiteiten zijn mogelijk (maatjescontact).

Betrokken partijen

Betrokken partijen zijn Welzijn Woerden, wijkbewoners, mantelzorgers, relevante maatschappelijke en zorgorganisaties in Woerden en de gemeente. Bij de uitvoering van het project zijn drie professionals betrokken (een projectleider, een uitvoerend coördinator en een activiteitencoach). Zij ondersteunen de elf vrijwilligers die één of meerdere dagdelen per week Bij Rembrandt de bezoekers begeleiden.

» **Waarom is dit vernieuwend?**

Het innovatieve is dat het om een algemene voorziening voor dagbesteding voor kwetsbare ouderen gaat waarbij de focus ligt op zo lang mogelijk gewoon meedoen, buiten de zorg. Zowel in ontwikkeling als uitvoering is het een samenlevingsconcept waarin mantelzorgers en vrijwilligers meedenken en samen met de bezoekers invulling geven aan het programma, ondersteund door de welzijnsorganisatie. De vraag en eigen kracht van de ouderen staan centraal. Zorg wordt alleen als dat nodig is ingezet. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande voorzieningen.

 Ervaringen

Deelnemers, mantelzorgers, vrijwilligers en degenen die deelnemers naar de ontmoetingsgroep hebben doorverwezen, zijn sinds de start van het project (april 2015) overwegend positief en enthousiast. Dat blijkt uit de periodieke tevredenheidsonderzoeken.

Een deelnemer, alleenstaand en geen netwerk: 'Ik kijk de hele week uit naar de maandagochtend wanneer ik weer Bij Rembrandt mag komen.'

Een mantelzorger: 'Bij Rembrandt is een vertrouwde plek voor mensen met beginnende dementie die nog niet toe zijn aan opvang in de zorg. Ik vind het een superidee! Mijn man gaat er een keer per week naartoe en ik ben er regelmatig als vrijwilliger.'

Vrijwilligers: 'Ik vind het fijn dat ik de kans krijg hier mijn talenten te ontwikkelen, het geeft mij echt voldoening.' En: 'Ik had een paar maanden geleden nooit gedacht dat ik nu beweeglessen zou geven aan een groep!'

De kwaliteit van het aanbod wordt gemonitord door een klankbordgroep van mantelzorgers, vrijwilligers, wijkbewoners en enkele doorverwijzers, die vier keer per jaar bij elkaar komt. Deze klankbordgroep volgt de voortgang en adviseert het projectteam op inhoud en organisatie. De klankbordgroep zorgt ervoor dat het concept blijft aansluiten bij de behoefte van de doelgroep. Daarnaast vinden er tussentijdse evaluaties plaats tussen de welzijnsprofessional, deelnemer en/of mantelzorger.

 Financiën

De voorziening wordt gefinancierd door de gemeentelijke Wmo-gelden. Daarnaast levert ook een lokaal fonds een financiële bijdrage (voor de inrichting van de dagvoorziening). Een deel van de kosten worden betaald door de eigen bijdragen van de deelnemers, € 5,- per dagdeel. Kosteneffectiviteit wordt behaald door de focus op welzijn. Deelnemers met en zonder beschikking op basis van de Wmo 2015 kunnen langer in een algemene voorziening participeren, met een lichte vorm van ondersteuning, waardoor doorstroom naar duurdere zorg kan worden uitgesteld.

 Meer weten?

Welzijn Woerden
Eva Berkeley
info@welzijnwoerden.nl
www.welzijnwoerden.nl

PrachtDag

Dagprogramma door vrijwilligers en gasten uit de wijk

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting De Pracht Ekenrooi, activiteiten- en ontmoetingscentrum De Pracht, Gemeente Waalre

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Waalre

Voor wie is dit project?

De algemene voorziening PrachtDag is een vorm van dagbesteding voor ouderen zonder indicatie maar met een lichte tot matige ondersteuningsvraag. Het gaat om ouderen die vanwege hun lichte beperking niet (meer) in staat zijn om zelfstandig deel te nemen aan bestaande ontmoetingsactiviteiten. In de praktijk gaat het om mensen met een lichamelijke beperking, een lichte tot matige dementie, Parkinson. Er is plaats voor maximaal twaalf gasten, op dit moment zijn het er tien.

Project in het kort

Doelstelling van het dagbestedingsproject PrachtDag:

- * Het voorkomen en tegengaan van eenzaamheidsproblematiek.
- * Het ondersteunen en ontlasten van mantelzorgers.
- * Het signaleren van problemen bij de doelgroep die mogelijk vragen om aanvullende vormen van ondersteuning (doorverwijzing).

Het betreft een niet-arbeidsmatige vorm van dagbesteding in groepsverband, één vaste dag in de week. Het activiteitenprogramma wordt per week bekeken, in samenspraak met de gasten. Een belangrijk onderdeel van de dag vormt de gezamenlijke lunch die door begeleiders (vrijwilligers) én gasten bereid wordt. Mensen komen op eigen gelegenheid (gebracht door de mantelzorger) naar de PrachtDag, er is geen structureel vervoer geregeld. Wanneer dit problemen oplevert, wordt in individuele situaties bekeken hoe dit opgelost kan worden (buurtbus, regiotaxi). De begeleiders (vrijwilligers) worden gecoacht door een professionele ondersteuner die opgeleid is als activiteitenbegeleider. Er is een pool van twaalf vrijwilligers beschikbaar voor de begeleiding.

Betrokken partijen

Om draagvlak voor dit dagbestedingsproject te creëren, is in de aanloop afstemming gezocht met zorg en welzijnssamenwerkingspartners in de Waalrese samenleving en andere relevante organisaties (o.a. Seniorenraad en Participatieraad Wmo). Verder heeft er voortdurend afstemming met de gemeente plaatsgevonden. De professionele begeleiding van de vrijwilligers is in handen van een opgeleide activiteitenbegeleider. Daarnaast is er een bestuurlijke commissie Zorg en Welzijn, bestaande uit vrijwilligers. Deze commissie draagt zorg voor alle regelzaken, zoals het werven van gasten en vrijwilligers, bewaking budget, contact met de gemeente. Ook is er een samenwerking tot stand gekomen met een aanbieder van arbeidsmatige dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking. Een aantal cliënten van hen gaat mogelijk als vrijwilliger bij PrachtDag meedraaien of bij andere activiteiten in het wijkcentrum.

Waarom is dit vernieuwend?

Het innoverende is dat de activiteiten uitgevoerd worden door vrijwilligers en de gasten uit de wijk, ondersteund door een professionele activiteitenbegeleider die door het wijkcentrum wordt

- » ingehuurd. Het dagprogramma wordt bepaald door de gasten en de vrijwilligers, de ingehuurde zorgprofessional (activiteitenbegeleider) werkt ondersteunend.

PrachtDag is voortgekomen uit de wens van de gemeente om lichte zorgtaken die op de gemeente afkwamen onder te brengen in wijkcentra. Deze wens sloot naadloos aan bij de ambitie van PrachtDag om een centrale ontmoetingsplaats te zijn voor álle mensen in de wijk en vorm te geven aan de veranderingen in de samenleving. In die zin speelt PrachtDag in op de gevolgen van de decentralisaties. Uitgangspunt van PrachtDag is dan ook 'voor en door de mensen zelf'. Eigen kracht, eigen wensen en zelf doen, begeleid door vrijwilligers, staan voorop. Professionele ondersteuning waar nodig, doorverwijzing naar zwaardere zorg waar noodzakelijk. Deze vorm van dagbesteding wordt in pilotvorm aangeboden sinds september 2014.

Ervaringen

Het project draait sinds een jaar (gestart september 2014) en de reacties van de gasten en hun mantelzorgers zijn unaniem positief. Dat geldt ook voor de vrijwilligers. Deze vorm van dagbesteding staat toe dat 'klanttevredenheid' niet formeel geëvalueerd hoeft te worden. Dat past ook niet bij de wens om zo min mogelijk te werken met protocollen en procedures. In plaats daarvan wordt aan het einde van de dag gevraagd naar hoe de gasten de dag hebben beleefd. Zij betalen er ten slotte ook een eigen bijdrage voor en willen 'waar' voor hun geld. Evalueren wordt gedaan door te kijken, te luisteren en met elkaar te praten. Met de gasten, met hun mantelzorgers en met de vrijwilligers: heb je een fijne dag gehad, heb je het naar je zin en kom je graag, wat ging er goed en wat kan er beter? Dat is een terugkerend ritueel. Wanneer zaken niet helemaal soepel verlopen, wordt er een gesprek gepland. Denkbaar is dat iemands zorgvraag toeneemt en dat PrachtDag niet meer de voorziening is die aan die zorgvraag kan voldoen. Dan wordt er een andere oplossing gezocht. In de praktijk heeft deze situatie zich nog niet voorgedaan.

Het feit dat het project is ondergebracht in het wijkcentrum maakt dat de drempel om deel te nemen laag is. Dat wordt door de gasten en mantelzorgers ook aangegeven. Het maakt het bovendien makkelijk om dwarsverbanden te leggen naar de reguliere activiteiten die tóch al plaatshebben in en om het wijkcentrum. Zo nemen de mensen van de wandelclub regelmatig een aantal gasten mee voor een flinke tocht. En zo komt de verhalenverteller voor de kleutergroep - met een aangepast repertoire - voor de oudere gasten.

Financiën

Voor de dagbesteding betalen de gasten een eigen bijdrage (€ 12,- hele dag, € 8,- halve dag). Daarnaast wordt deze algemene voorziening door de gemeente Waalre gesubsidieerd. In de huidige pilotfase wordt gewerkt met een open begroting. Vanaf 2016 subsidieert de gemeente Waalre € 25.000,- voor één dag in de week en € 50.000,- als deze algemene voorziening voor twee dagen wordt aangeboden. Gezamenlijk (subsidies en eigen bijdrage gasten) is dit voldoende voor de kosten van de professionele begeleiding, de kosten om de dag te draaien (zoals materialen, activiteiten en lunches) en de huur van de ruimte.

Meer weten?

Stichting De Pracht Ekenrooi
Activiteiten en ontmoetingscentrum de Pracht
Saskia van den Broek
depracht@depracht.nl
www.depracht.nl

Rebel TV

Mensen met psychiatrische achtergrond maken tv

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Zeeuwse Gronden, voor wonen en psychiatrie
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Terneuzen

Voor wie is dit project?

Het project is bedoeld voor mensen met chronische ernstige psychiatrische stoornissen. Per week nemen gemiddeld vijf cliënten actief deel. Via de inloop komen ook andere cliënten kijken.

Project in het kort

Het project wordt aangeboden in de gemeente Terneuzen. Er zijn plannen voor uitbreiding naar andere gemeenten. Het is een vorm van dagbesteding die het beste te typeren is als sociale activering en participatie. Voor sommige cliënten zit er een arbeidsmatige component in. Ze vergroten hun sociale vaardigheden, leren zich te verbinden en leren werkafspraken na te komen.

Het project is gericht op versterken van de stem van cliënten met ernstige chronische psychiatrische stoornissen, via de media. Hierdoor kan iedereen kennis maken met hun wereld. Aan de andere kant biedt het project cliënten de mogelijkheid hun ideeën in beeld te brengen via het medium tv. Ze presenteren zich niet als mensen met een psychiatrische ziekte maar als tv-makers. Doel is ook het bevorderen van het zelfvertrouwen van cliënten die anders in het verdomhoekje zitten en gestigmatiseerd worden. Deelnemers leren nieuwe vaardigheden aan en doen nieuwe sociale contacten op.

Rebel TV Terneuzen wordt gemaakt door mensen met chronische, ernstige psychiatrische stoornissen, samen met drie tot vier vrijwilligers. De vrijwilligers hebben professionele ervaring in het maken van tv of film. Onder hun supervisie maken de cliënten per item een draaiboek en komen beelditems tot stand over actuele onderwerpen die betrekking hebben op hun eigen buurt of leefomgeving. Activiteitenbegeleiders van de Zeeuwse Gronden begeleiden de groep. Een draaidag begint met een redactievergadering waarin de onderwerpen en taakverdeling worden afgesproken. Vervolgens gaat iedereen aan de slag met het toebedeelde item. Er worden interviews opgenomen, bijvoorbeeld met gemeenteraadsleden of een wethouder, of ze maken opnamen die het onderwerp op een andere manier verduidelijken. De items worden gepubliceerd op diverse openbare kanalen: zeelandnet.nl, Facebook en zeeuwsegronden.nl.

Eén activiteitenbegeleider zorgt voor de evaluatie en borging van de activiteit in het dagbestedingsplan van de cliënt/deelnemer. Het afdelingshoofd bewaakt de naleving van voorwaarden waardoor het dagbestedingsproject kan draaien.

Succesfactoren van dit project:

- * De betrokkenheid en groei van cliënten is groot. De deelnemers voelen zich zelfverzekerd, ze doen nieuwe sociale contacten op, leren nieuwe vaardigheden en ervaren hun ziekte daardoor minder als een belemmering.
- * Positieve beeldvorming over psychiatrisch patiënten, niet alleen op individueel niveau (Rebel TV-deelnemers), maar ook qua doelgroep.

- » * Het bereik is groter dan alleen de deelnemende cliënten. Andere cliënten die bij Zeeuwse Gronden de inloopfunctie gebruiken (ongeveer twintig per dag) versterken het effect. Zij reageren en denken mee over onderwerpen van Rebel TV. De items die gemaakt worden, zijn interessant voor iedereen en worden goed bekeken.

Betrokken partijen

Zeeuwse Gronden, de gemeente Terneuzen, vrijwilligers en burgers van Terneuzen.

Waarom is dit vernieuwend?

- * Het gebruik van het medium tv, het maken en uitzenden van nieuwsitems als middel voor sociale activering en participatie.
- * Het activeren en versterken van mensen met ernstige chronische psychiatrische stoornissen. Zij leren wat het betekent om via openbare media hun stem te laten horen en hun ideeën over hun omgeving vorm te geven.
- * Deelnemers met weinig mogelijkheden worden geactiveerd, participeren in hun omgeving. Zij ervaren dat ze gehoord en gezien worden. Het vergroot hun weerbaarheid.
- * Het project genereert een positieve beeldvorming bij de bevolking van Terneuzen over mensen met een ernstige psychiatrische stoornis.

Ervaringen

Op cliëntniveau evalueert de begeleider het zorgplan en de resultaten van de dagbesteding, op basis van de doelen van het persoonlijk dagbestedingsplan. Het project is een proef, waarvan de resultaten nauwgezet worden gevolgd. Regelmatig worden met de cliënten de ervaringen met dit project besproken. Daarbij tonen de kijkcijfers de belangstelling en waardering aan. Deze bepalen voor een deel het succes van het project. Kijkers reageren op de inhoud.

Een belangrijk effect van het project is dat cliënten beter met hun ziekte om kunnen gaan en stabiel worden. Hierdoor doen ze minder een beroep op de hulpverlening. Ook door het opbouwen van een eigen sociaal netwerk hebben deze cliënten minder vaak de hulp van een begeleider nodig, omdat ze ook bij anderen terecht kunnen.

Financiën

De bekostiging van de cliëntdeelname aan Rebel TV is afhankelijk van de indicatie van de cliënt. Is de deelnemende cliënt ambulant dan valt hij onder de Wmo. Ontvangt de cliënt een of andere vorm van verblijf als indicatie, dan is dagbesteding een component van de vergoeding die het Zorgkantoor biedt. Zeeuwse Gronden ontvangt het gemeentelijk dagtarief voor dagbesteding. Zeeuwse Gronden probeert de kosten zo laag mogelijk te houden. Het project wordt uitgevoerd door eigen medewerkers in samenwerking met (professionele) vrijwilligers. Rebel TV maakt gebruik van een werkruimte en apparatuur van Zeeuwse Gronden. Er was weinig investering nodig om met dit project van start te gaan.

Meer weten?

Zeeuwse Gronden
Miranda Dieleman, afdelingshoofd dagbesteding
m.dieleman@zeeuwsegronden.nl
www.zeeuwsegronden.nl

Stadskamer

Sociale bedrijvigheid als dagbesteding

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Stadskamer

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Doetinchem

Voor wie is dit project?

De Stadskamer is er voor iedereen die aan de slag wil op het gebied van activering en participatie. Mensen die de Stadskamer bezoeken, zijn veelal afkomstig van de ggz/verslavingszorg. Het kunnen ook mensen zijn die een sociale uitkering hebben, een financiële rugzak, of een zorggerelateerde indicatie. Wijkcoaches verwijzen ook mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar de Stadskamer. Op dit moment maken ongeveer vierhonderd mensen gebruik van de Stadskamer.

Project in het kort

Stichting Stadskamer is in 2014 opgericht. De missie en werkwijze worden sterk bepaald door het maken van verbindingen: participeren doe je met elkaar. Mensen met een individuele of gezamenlijke wens verbinden zich met elkaar en met aanbieders van ondersteuning en begeleiding op participatie en welzijn. De eigen kracht en de eigen regie van mensen staan voorop.

Uitgangspunten en doelstellingen zijn⁷:

- * Het bieden van een innovatieve voorziening voor (arbeidsmatige) dagbesteding voor verschillende doelgroepen.
- * Gezamenlijk vormgeven van sociale bedrijvigheid; samenwerken met andere voorzieningen voor (arbeidsmatige) dagbesteding.
- * Het vormen van een platform van verbanden van verschillende doelgroepen, medewerkers en voorzieningen voor (arbeidsmatige) dagbesteding.

Onderdelen van de Stadskamer zijn:

- * Stadskamer Portaal, de voordeurfunctie.
- * Stadskamer Winkel met verkoopfunctie van producten, voorkomend uit sociale bedrijvigheid.
- * Stadskamer Bedrijf, de werkplaatsen waar producten worden gemaakt. Op dit moment zijn de werkplaatsen verbonden met achterliggende voorzieningen.

Het Portaal van de Stadskamer is virtueel en fysiek bereikbaar voor burgers met vragen op het gebied van Wmo en participatie. De Stadskamer is gevestigd in een groot winkelpand in het centrum van Doetinchem. Alle typen dagbesteding zijn mogelijk, zowel werkgerelateerd als recreatief, of een combinatie van beide. De bezoekers worden gestimuleerd om zelf aan de slag te gaan. Dat begint met de vraag (van het Portaal) aan de bezoeker/klant: Wat wil je doen? Wie of wat heb je hierbij nodig? Hoe denk je dat te realiseren? Wat wil je als resultaat? Vervolgens maken de bezoekers zelf een plan, eventueel samen met anderen en met hulp van de begeleiding.

- » Begeleiding en ondersteuning worden gegeven door bezoekers, vrijwilligers, activiteitenbegeleiders, sociaal-cultureel werkers en andere medewerkers van de Stadskamer. Ook andere organisaties buiten de Stadskamer kunnen ondersteuning bieden, evenals bedrijven.

Naast productie en verkoop van eigengemaakte producten in de Stadskamer-winkel draaien er diverse groepen, variërend van taal en lezen tot cursussen 'Herstellen doe je zelf' en computerles. Ook is er een kledingbank, een catering voor de koffie-inloop. Ter plekke worden er uitjes georganiseerd. Alle deelnemers zijn betrokken bij en helpen mee met het bewerken van de gezamenlijke volkstuin/pluktuin.

Met ondernemers zijn contacten over werkervaringsplaatsen met het doel dat ondernemers werkzoekenden of starters van eigen bedrijven ondersteunen.

De Stadskamer is sterk in ontwikkeling. Het is een transformatie waarbij het klassieke aanbod Wsw en dagbesteding ggz, wordt losgelaten. Om die ontwikkeling te ondersteunen, past de Stadskamer een discussievorm toe waarbij problemen besproken worden vanuit verschillende perspectieven. Op basis van consensus komt de betreffende groep tot oplossing van het probleem.

Successen die tot nu toe zijn geboekt, betreffen vooral het verhelderen van het concept, steun van de gemeente. Cliënten zijn daadwerkelijk met eigen initiatieven bezig in de Stadskamer of -winkel. Iedereen is enthousiast over de andere manier van werken die daadwerkelijk mensen met elkaar verbindt én die resultaten oplevert.

Betrokken partijen

Bij de uitvoering van de missie en doelstellingen van Stichting Stadskamer zijn veel partijen betrokken:

- * Initiatiefnemers: Eigen Bedreivigheid, Cliënten Initiatieven Achterhoek (CIA), GNet. Zij dragen ideeën aan voor projecten en programmaonderdelen binnen de Stadskamer en dragen bij aan de realisering van het plan en nieuwe voorstellen.
- * Vanuit de gemeente Doetinchem zijn betrokken: de afdelingen het Werkplein en Zorgplein.
- * Zorg en Welzijn, WSW, Werk- en integratiebedrijven, instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking, sociale bedrijven (kringloop).

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwende elementen van de Stadskamer zijn:

- * Loslaten van doelgroepenbeleid. Iedereen met een reële vraag kan terecht bij de Stadskamer. Iedereen die een zinvolle dagbesteding wil realiseren, kan er terecht, ook mensen met complexe problematiek.
- * Verbinding en samenwerking tussen burgers met een vraag op het gebied van participatie, met aanbieders welzijn, zorg, Wsw en ondernemers.
- * Georganiseerd als collectieve voorziening, waarbinnen ook maatwerk geboden kan worden.
- * Initiatieven van onderop, van deelnemers die samen met anderen worden gestimuleerd.
- * De ondersteuning van beroepskrachten bestaat uit stimuleren, waar nodig faciliteren en begrenzen, om zoveel mogelijk uit de mensen zelf te halen.
- * Gerichtheid op concrete doelen en resultaten en op doorstroming naar betaalde activiteiten.
- * Een verdienmodel waarin eigen inkomsten uit productie/dienstverlening en verkoop worden gegenereerd. Dit naast financiering van de gemeente en fondsen.

Al in 2013 is met het oog op de toekomstige decentralisaties gestart met de voorbereiding om per 1 januari 2015 de Stadskamer te openen. Er wordt nog volop gewerkt aan de verdere ontwikkeling.

Ervaringen

Op dit moment onderzoekt de gemeente in samenwerking met de initiatiefnemers en Movisie hoe resultaten en effectiviteit in beeld gebracht kunnen worden. Mogelijk wordt de Stadskamer een proeftuin Kwaliteit. Bij de kwaliteitsontwikkeling worden de gebruikers van de Stadskamer ingeschakeld. Een onderdeel is de start van een Stadskamer Academie (verwant aan de Herstel Academies van ggz).

Financiën

Het programma wordt gefinancierd door de gemeente Doetinchem uit de middelen voor innovatie, collectieve Wmo, participatie, re-integratie en maatwerkvoorzieningen. Het wordt beschouwd als een voorliggende voorziening (niet gefinancierd op basis van het persoonsgebonden budget, zorgindicatie).

Meer weten?

De Stadskamer, Doetinchem

info@stadskamer.nl

<http://stadskamer.com/std/>

Theatergroep DUNK

Ervaringsdeskundigheid via theater inzetten

Aanbieder dagbestedingsproject: Formaat, Werkplaats voor participatief drama

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: In Rotterdam wordt gerepeteerd, maar de voorstellingen worden door heel Nederland gespeeld. Bijvoorbeeld in Haarlem, Apeldoorn, Rotterdam, Den Haag en Vlaardingen

Voor wie is dit project?

Het project biedt werkervaringsplekken en workshops voor (ex-)dak- en thuislozen, verslaafden en (ex-)ggz-cliënten. Momenteel bestaat de groep van DUNK uit zeven deelnemers. Daarnaast richt het project zich op: studenten CMV, SPW/SPH, cultureel werkers, sociaal werkers, ggz, verslavingszorg, dak- en thuislozenzorg, gemeenten, politie, justitie, wijkteams en buurtbewoners. DUNK repeteert gemiddeld één à twee keer per maand, ca. vier uur. Bij een nieuw stuk is de repetitie wekelijks. Wanneer er opgetreden wordt, dan kan een deelnemer hier een hele dag aan besteden.

Project in het kort

DUNK staat voor 'Dig into UNderground Knowledge' oftewel 'duik in de ondergrondse kennis'. Doel van het project is om professionals binnen de zorg- en welzijnssector inzicht te bieden in de belevingswereld van de doelgroep en hun hulpverlening of beleid daar meer bij te laten aansluiten. Voor de cliënten zelf biedt DUNK een mogelijkheid om hun stem te laten horen, meer zelfvertrouwen te krijgen en weerbaarder te worden.

DUNK is onderdeel van Formaat en maakt al zo'n zeven jaar voorstellingen. Deelnemers van DUNK spelen forumvoorstellingen, geven workshops en jokers (indien zij de opleiding hiervoor hebben gevolgd) voor mensen die betrokken zijn bij de zorg- en welzijnssector. Bijvoorbeeld studenten CMV, SPW/SPH, cultureel werkers, sociaal werkers, ggz, verslavingszorg, dak- en thuislozenzorg, Wmo-beleidsmedewerkers, beleidsmakers, uitkeringsambtenaren, politie, justitie, wijkteams en buurtbewoners. In de voorstellingen zetten deelnemers hun ervaringsdeskundigheid in, dagen het publiek uit te reageren en nodigen hen uit om een plek op het podium in te nemen. Dit gebeurt met de intentie om de geschetste, uit het leven gegrepen, situatie in samenspraak met het publiek tot een ander einde te brengen. Door de dialoog aan te gaan, ontstaat bewustwording van de situatie wat een aanzet is tot collectief nadenken met als doel samen met het publiek de mogelijkheden in beeld te brengen. DUNK is bedoeld voor mensen die al meegedaan hebben aan een theateratelier. Van hieruit kunnen deelnemers doorstromen naar DUNK, als zij er serieus over denken om semiprofessioneel te willen leren acteren.

De vorm van dagbesteding die DUNK biedt, is gericht op het behalen van het niveau om professioneel op te treden. De groep werkt zelfstandig, neemt besluiten in overleg en heeft zelf verantwoordelijkheid voor de acquisitie. De deelnemers worden begeleid door een ervaren facilitator met een theaterregie-achtergrond en een stagiaire of student. Bij grote voorstellingen met meer dan honderd mensen in het publiek is er nog extra ondersteuning van theatermakers. De handvatten om theater te kunnen maken en workshops te kunnen geven, worden zoveel mogelijk aan de deelnemers zelf aangeleerd en overgedragen.

Het succes van het project zit in het feit dat er een omgekeerd leerproces plaatsvindt: professionals leren van cliënten op basis van gelijkwaardigheid. Daarnaast maakt de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid die de groep zelf heeft dit project succesvol. In 2008 heeft DUNK de Samen sociaal prijs gewonnen en waren ze genomineerd voor de Nationale zorgvernieuwingsprijs.

Betrokken partijen

De betrokken professionals bij DUNK hebben uitgebreide kennis van Participatief Drama⁸. Daarnaast zijn er vrijwilligers die de techniek verzorgen, aan het decor werken en de ruimte faciliteren. Er wordt samengewerkt met andere organisaties die de voorstellingen en workshops afnemen. Bijvoorbeeld hogescholen die een voorstelling of workshop inzetten om studenten kennis te laten maken met de doelgroep en hen aanzetten tot nadenken over wat goede hulpverlening is.

Waarom is dit vernieuwend?

DUNK is een aanpak die bijdraagt aan een vernieuwende kijk op de doelgroep en een dialoog tot stand brengt met de cliënt in de hoofdrol. Het draagt bij aan kwaliteitsverbetering van de zorg aan de doelgroep en de discussie over zelfredzaamheid. De inzet van theater en de autonomie van de groep zijn daarbij innovatieve elementen. De werkwijze stelt cliënten in staat om een beroep te doen op hun oplossend vermogen en creativiteit. Dit hebben ze nodig om strategieën te ontwikkelen voor hun eigen toekomst. Zo bevordert DUNK de zelfregie van de cliënten.

Ervaringen

Cliënten zijn blij met de kans dat zij hun ervaring kunnen delen en in kunnen zetten om de zorginstellingen scherp te houden. Zij leren tijdens de repetities waar hun kracht ligt om zelf sterk in het leven te kunnen staan. Een belangrijke motivatie is een stem te zijn voor de doelgroep die zij vertegenwoordigen en de wens dat dit veranderingen teweegbrengt. Door DUNK hebben cliënten het gevoel serieus genomen te worden en behandeld te worden als mens en niet als probleem. Deelnemers geven aan als mens te zijn gegroeid en meer zelfvertrouwen te hebben. Er wordt geëvalueerd met behulp van de ORID⁹-methodiek en halfjaarlijkse voortgangsgesprekken. DUNK monitort daarnaast: het bereik van de voorstellingen en workshops, voorstellen voor zorgverbetering (per voorstelling en per omgezet idee in de praktijk), artistieke en methodische ontwikkeling van de cliënten, bijdragen aan de discussie over zelfredzaamheid en de rol van de hulpverlening en de waardering van het publiek over de voorstellingen en workshops (publieksenquête). Hiermee wordt de kwaliteit van de activiteiten continu verbeterd.

Financiën

DUNK wordt gedeeltelijk bekostigd door de verkoop van workshops en voorstellingen. Daarnaast zijn er incidenteel financiële bijdragen van fondsen. Momenteel wordt er ook een crowdfunding-actie opgezet. De kosten voor deze dagbesteding zijn jaarlijks ca. € 32.000,-. Op basis van tien deelnemers bedragen de kosten € 3.200,- per persoon.

8 De methodiek Participatief Drama is opgenomen in de databank 'Effectieve sociale interventies' van Movisie: <https://www.movisie.nl/esi/participatief-drama>

9 ORID is een evaluatiemethodiek ontwikkeld door het Canadese ministerie van ontwikkelingssamenwerking. Stanfield, B. (2000). The Art of Focused Conversation: 100 Ways to Access Group Wisdom in the Workplace. Produced by the Institute for Cultural Affairs (ICA) in Canada: New Society Publishers.

»

Meer weten?

Astrid van Ostaijen, projectcoördinator

info@formaat.org

<http://www.formaat.org/activiteit/dunk/>

Boek: R. Mathijssen, 'DUNK. Implementatie participatief drama' (2010).

ISBN 978-90-8111-38-2-3

Umah-hai

Groot familiehuis biedt activiteiten

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Umah-hai

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Utrecht en Utrechtse Heuvelrug

Voor wie is dit project?

Umah-hai begeleidt mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek. Zij kunnen in principe aan alle vormen van dagbesteding deelnemen, afhankelijk van de eigen ontwikkelingsdoelen en behoeften. Het aantal deelnemers per activiteit varieert van vijf tot vijftien personen, afhankelijk van de aard van de activiteit en de persoonlijke situatie van de cliënt.

Project in het kort

Umah-hai betekent groot familiehuis. Verbonden zijn met elkaar, de natuur en de samenleving heeft een belangrijke plaats in de woongemeenschap van stichting Umah-hai. De organisatie is opgericht in 2004 door enkele ex-clënten die een andere, betere vorm van begeleiding en dagbesteding zochten. Ervaringskennis en betrokkenheid van cliënten (aangeduid als deelnemers) vormen de basis. Umah-hai werkt vanuit deze kernwaarden:

- * Geloof in een familiale setting waarbinnen deelnemers zorgdragen voor elkaar en voor hun omgeving.
- * Gelijkwaardigheid: iedere deelnemer mag zich over alles uitspreken en professionals vragen en luisteren naar de mening van deelnemers.
- * Ervaringskennis wordt ingezet op alle niveaus van de organisatie.
- * Wederkerigheid: iedere deelnemer kan meewerken en meedoen aan de activiteiten van Umah-hai.
- * Saamhorigheid en vertrouwen.

Doelen van de dagbesteding zijn: werken aan zelfredzaamheid, regie en structuur; een zinvolle daginvulling en meedoen in de samenleving. Bij de werkgerichte projecten ligt het accent op:

- * Een gezond dagritme en -structuur krijgen.
- * Vakkennis opdoen.
- * Voorbereiden op en uitstroom naar een betaalde baan.

Het type dagbesteding van Umah-hai is een combinatie van recreatieve, educatieve, sociale en arbeidsmatige activiteiten. Bijvoorbeeld: koffie- en thee-inloop; spelletjesmiddag, samen zwemmen, volleybal, of paardrijden/paarden verzorgen en meditatie. Het aanbod aan werkgerichte dagbesteding bestaat uit:

- * Werken op de boerderij, de moestuin, kruidentuin en boomgaard (Ridderhofstad de Engh).
- * Werken in de keuken: koken, cursus voedselveiligheid, voorbereiding op werk in de horeca.
- * Werken bij de klussendienst van Umah-hai zelf, woningcorporaties, GGD en andere instellingen.
- * Werken op kantoor: administratieve taken uitvoeren (Driebergen, Utrecht).
- * Werken op de paardenboerderij, Hippisch centrum De Schalm in Renswoude.
- * Werken in het atelier: Ridderhofstad de Engh.

De begeleiding wordt gegeven door professioneel geschoolde, soms ervaringsdeskundige, begeleiders en coaches. Deelnemers stellen een persoonlijk plan op met afspraken over deelname aan dagbestedingsactiviteiten. Deze afspraken worden getoetst bij wekelijkse of tweewekelijkse begeleidingsgesprekken en bij periodieke evaluaties van het individuele begeleidingsplan.

»

Betrokken partijen

Belangrijke partijen voor Umah-hai vormen momenteel de gemeenten, met name de sociaal makelaars (gemeente Utrecht) en de wijkteams. Daarnaast wordt samengewerkt met: Victas (verslavingszorg), Altrecht-ggz en Lievegoed Kliniek (ggz/verslavingszorg); de aanbieders van begeleid beschermd wonen: Lister en Kwintes. Met Doenja wordt samengewerkt om aan vrijwilligers een zinvolle activiteit te bieden. De samenwerking verloopt goed. Er is veel contact over de inhoud en vernieuwing van het aanbod.

Waarom is dit vernieuwend?

Het aanbod is vanuit de deelnemers zelf ontstaan. De kernwaarden wederkerigheid, saamhorigheid en elkaar helpen worden systematisch toegepast door professionele medewerkers en deelnemers. De deelnemers doen mee aan besprekingen over het aanbod, of nemen deel aan een werkgroep die de organisatie en het aanbod evalueert en waar nodig vernieuwt.

De decentralisatie heeft invloed gehad op de organisatie en vernieuwing van het aanbod. Umah-hai wil flexibel en transparant antwoord blijven geven op de veranderende vraag. Daarbij bepaalt de ervaringsdeskundigheid van deelnemers en begeleiders in hoge mate het aanbod en de werkwijze. Participatie van deelnemers in de organisatie is een belangrijke motor voor vernieuwing.

De vernieuwing heeft niet alleen betrekking op de begeleiding van cliënten van Umah-hai, maar ook op de sociale participatie van andere burgers. Twee Iraakse vrouwen zijn vrijwilliger geworden bij Umah-hai. Sinds kort biedt Umah-hai een vorm van dagbesteding aan een groep Chinese bewoners in Leidsche Rijn.

Ervaringen

Regelmatig nemen deelnemers en professionele medewerkers het aanbod onder de loep. De inhoud en kwaliteit van de dagbestedingsactiviteiten worden stelselmatig onderzocht, zowel individueel als groepsgewijs. Deelnemers worden betrokken bij de organisatie en activiteiten via de maandelijkse deelnemersraad. Eén keer per kwartaal is er een overleg van de deelnemersraad met het management.

De coördinator van de dagbestedingsactiviteiten heeft bij alle individuele deelnemers een interview afgenomen waarin hun ervaringen met en mening over het aanbod is besproken. Om de drie maanden hebben deelnemers een individueel evaluatiegesprek, ook over de dagbesteding.

De gemeenten Utrecht en Utrechtse Heuvelrug toetsen eveneens het aanbod. De gemeente Utrecht voert overleg met aanbieders en burgers/cliënten om de aansluiting van vraag en aanbod te verbeteren. Umah-hai voert overleg met sociale wijkteams van Utrecht en Utrechtse Heuvelrug om gezamenlijk een passend aanbod te ontwikkelen en te onderhouden.

Financiën

Veel wordt bekostigd uit toekenningen voor het persoonsgebonden budget. Maandelijks ontvangen deelnemers (cliënten) een overzicht van deelname aan activiteiten en de kosten daarvan. Zo krijgen zij inzicht in hun begeleidings- en activiteitenprogramma en de kosten daarvan. Veel is afhankelijk van de indicatie, van het CIZ, hetzij de beschikking door gemeenten. Voor (groeps)activiteiten c.q. dagbesteding gelden verschillende tarieven, bepaald door de gemeente, variërend van ca. € 27,- tot € 45,- per dagdeel.

Meer weten?

Sandy Zee, coördinator dagbestedingsactiviteiten
administratie@umah-hai.info
<http://www.umah-hai.nl/umah-hai>

Van Waarde Vrijwilligerswerk

Nuttige dagbesteding voor licht dementerenden

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Mens De Bilt, organisatie voor maatschappelijke ondersteuning

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: De Bilt

Voor wie is dit project?

Dit dagbestedingsproject is bedoeld voor mensen met geheugenproblemen of andere cognitieve problemen (beginnende dementie), die nog zelfstandig thuis wonen, met of zonder indicatie, in De Bilt. Zij komen nog niet in aanmerking voor dagopvang. Het project is in juni 2015 gestart en de projectleider en activiteitenbegeleider zijn bezig met de werving. De eerste cliënten hebben zich aangemeld. Ook zijn er enkele instellingen en bedrijven die een plaats hebben aangeboden.

Project in het kort

Het is een niet-arbeidsmatige dagbesteding, gericht op recreatie of educatie. Het doel is om mensen met beginnende geheugenproblemen mentaal en fysiek te activeren. Mensen met beginnende geheugenproblemen kunnen vaak niet meer verder met hun werk. Ze vallen in een gat. Ze voelen zich soms te actief om naar een dagbestedingsproject te gaan waar mensen spelletjes doen en praten, maar zoveel anders is er niet. Zij zijn liever 'nuttig' aan de slag. Van Waarde heeft via de beursvloer in De Bilt een aantal bedrijven gevonden die hen een vrijwilligersplek kunnen aanbieden.

De cliënt wordt aangemeld via bijvoorbeeld het keukentafelgesprek, dan volgt een intake. Er wordt contact gelegd met een bedrijf dat mogelijkheden heeft, een passende begeleider heeft en over een gezond vrijwilligersbeleid beschikt. Samen worden de mogelijkheden onderzocht en de cliënt kan een middag komen om te ondervinden of het klikt. Als het een passende plek is, wordt vinger aan de pols gehouden. Ook is het idee om momenten te organiseren voor alle cliënten om met elkaar ervaringen uit te wisselen. Bedrijven krijgen een kennisuitwisselingsmoment en een workshop rond het thema cognitieproblemen.

De begeleiding is zowel individueel als groepsmatig. Er is begeleiding voor de begeleiders en kennisflow vanuit Van Waarde. Het bedrijf verkrijgt zo maatschappelijke waarde en ontwikkelt meer zicht op de mogelijkheden van mensen met cognitieve problemen, waarmee het zijn voordeel kan doen voor de eigen bedrijfsvoering.

Betrokken partijen

Bij Mens De Bilt zijn per 1 juni 2015 twee professionals aangenomen om dit project te trekken, zij houden zich bezig met de acquisitie en begeleiding van bedrijf en cliënt. De Stichting en het project Van Waarde is ondergebracht bij Mens De Bilt. Het is een samenwerkingsverband tussen Mens De Bilt, Netwerk Ketenzorg Dementie en stichting Warande (ouderenzorg).

» **Waarom is dit vernieuwend?**

Het vernieuwende aspect aan dit project is dat een groep die niet in aanmerking komt voor geïndiceerde of arbeidsgerelateerde dagbesteding een passend aanbod wordt gedaan. Het is echter geen maatwerkvoorziening. De decentralisaties zijn in zoverre van invloed geweest dat de gemeente bij Mens De Bilt heeft aangedrongen op vernieuwing van het aanbod, anders dan maatwerkvoorzieningen of dagopvang.

 Ervaringen

Er vindt tussentijds en aan het einde een projectevaluatie plaats met betrokken partijen: Mens De Bilt, financier Fonds NutsOhra, en met bedrijven en organisaties die plaats aan een deelnemer/vrijwilliger bieden. De projectleiding en de financier hebben doelstellingen en resultaten geformuleerd. Het project is een experiment. Bekeken wordt of het aanslaat bij de beoogde doelgroep en of het werkt.

Met betrokken organisaties vinden afzonderlijk en gezamenlijke evaluaties plaats. Ook zal met individuele deelnemers die als vrijwilliger geplaatst zijn, geëvalueerd worden. Bij Mens De Bilt beschouwt men iedere cliënt als uniek. Elke cliënt heeft een eigen ontwikkelingsplan op maat met bijbehorende rapportage. Naar behoefte worden zij begeleid, ook zeer intensief.

 Financiën

Het project wordt geheel gefinancierd door het Fonds NutsOhra, met medewerking van betrokken instellingen en bedrijven. De deelnemers betalen geen bijdrage, omdat ze vrijwilligerswerk verrichten en in ruil daarvoor begeleiding krijgen. De gemeente De Bilt financiert dit project niet. Wel andere projecten en activiteiten van Mens De Bilt.

 Meer weten?

Mens De Bilt, organisatie voor maatschappelijke ondersteuning

Maaik Drok en Marianne Houkamp, projectleiding

m.drok@mensdebilt.nl

info@mensdebilt.nl

<https://www.mensdebilt.nl/nieuws/pagina/nieuw-project-van-waarde-bij-mens-de-bilt>

We can do IT computerbedrijf

Ggz-cliënten werken in computerbedrijf

Aanbieder dagbestedingsproject: GGZ Centraal Amersfoort

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Amersfoort

Voor wie is dit project?

Het project richt zich op ggz-cliënten. Het zijn vooral mensen met adhd, autisme, borderline, mensen die een psychose hebben gehad of een burn-out. Het zijn over het algemeen mensen die allemaal wel een arbeidsverleden hebben op mbo+-niveau en de motivatie hebben om weer een betaalde baan te gaan vinden, maar waarbij hun problematiek nog teveel in de weg staat of de sociale vaardigheden ontbreken. Er zijn tien tot vijftien deelnemers in de vaste bezetting. Deelnemers zijn minimaal drie maanden actief en hebben bij aanvang al kennis van of affiniteit met ICT of willen dit ontwikkelen. Ze blijven zolang ze willen of tot ze een baan hebben gevonden.

Project in het kort

We can do IT is een computerbedrijf dat als doel heeft om deelnemers door te laten stromen naar het reguliere arbeidsproces. Dit wordt bereikt doordat zij:

- * Een dagritme handhaven of opbouwen.
- * Hun eigenwaarde verhogen doordat ze competenties opbouwen.
- * Kunnen werken en versterken vanuit een beschutte werkplek.
- * Bezig blijven met hun eigen vak of zich daarin (door)ontwikkelen.
- * Contacten hebben met de buitenwereld en uit een mogelijk isolement stappen.
- * Met mededeelnemers op een positieve manier samenwerken.
- * Contact hebben met klanten van het computerbedrijf.

Het project is in deze vorm sinds één jaar actief. Twee middagen per week wordt een vijftiental cliënten de mogelijkheden geboden om met computerwerkzaamheden aan de slag te gaan. Deel van de activiteiten (o.a. websites bouwen) zijn voor externe betalende klanten. Een deel van de activiteiten, bijvoorbeeld leren programmeren, dient als opleiding om professionele projecten uit te voeren. Daarnaast is er een werkplaats waar tweedehands computers worden klaargemaakt om aan te bieden aan mensen met een gering budget. De activiteiten vinden plaats op een locatie die geen zorgassociatie heeft en waar deelnemers graag komen. Uitgangspunt is om mensen op weg te helpen hun talent (weer) te ontdekken en te benutten. Mensen stromen veelal succesvol door naar betaald werk. Ze zijn minder geïsoleerd, durven meer, hebben een dagritme, zijn trots op zichzelf en groeien in zelfvertrouwen. Het project is begonnen vanuit wat de cliënten wél kunnen. Daar worden klanten bij gezocht, ook door het netwerk van cliënten in te zetten.

- » De begeleiding wordt geboden door een duo van een vrijwilliger met IT-expertise en een professional van de ggz die de benodigde zorg biedt. Deze tweedeling is met opzet zo georganiseerd. De begeleiding bestaat uit een beschutte omgeving en een helder takenpakket bieden en inhoudelijke instructie en klanten vinden. Enerzijds is er een taakvolwassen aansturing om mensen voor te bereiden op het bedrijfsleven, anderzijds is er zorgkracht om op de juiste manier met mensen om te gaan en hen te motiveren. Succesfactoren van dit project zijn het vanuit de praktijk aan de slag gaan en van daaruit leren wat wel en niet werkt. Ook de goede directe begeleiding op persoonlijk niveau zorgt ervoor dat cliënten gemotiveerd worden en stappen zetten. Een belangrijke aspect voor het slagen van het project is draagvlak binnen de ggz. Dat is er voldoende op bestuurlijk niveau, maar nog niet altijd geborgd op praktijkniveau.

Betrokken partijen

Naast het duo dat de deelnemers begeleidt, wordt er vanuit GGZ Centraal ruimte gefaciliteerd. Nieuwe laptops voor de deelnemers zijn bekostigd door een gift van het Chevallier Fonds. Daarnaast wordt er samengewerkt met verschillende bedrijven en organisaties die computerbenodigdheden doneren of met korting aanbieden. Bijvoorbeeld een school of een bedrijfje van iemand die zelf autistisch is. Klanten zijn voornamelijk particulieren en mkb-bedrijven.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend omdat het als computerbedrijf meer is dan een dagactiviteit. Het is een serieuze opmaat naar een betaalde baan en het arbeidsproces. Het boort kwaliteiten en talenten van cliënten aan die in het traditionele psychische herstelproces niet aan de orde komen. Het project gaat uit van wat iemand kan, maar er is ook een selectie van deelnemers zodat het project succesvol kan draaien. Daarnaast is binnen dit project de manier van financiering een vernieuwend element. De inkomsten komen voornamelijk door het verkopen van de IT-diensten en is daarmee grotendeels zelfvoorzienend. Ook op IT-gebied is het vernieuwend omdat er ruimte is voor experimenteren met IT (websites bouwen, apps etc.). Het sluit aan bij de ontwikkeling van de transitie omdat het niet alleen uitgaat van zorg maar mensen juist uit de dagelijkse zorg en problematiek haalt en daardoor helpt en mensen zelf vraagt wat ze kunnen en willen.

Ervaringen

De ervaringen van deelnemers aan dit project zijn erg positief. Deelnemers vergeten tijdens dit werk dat ze cliënt zijn en worden aangesproken op vaardigheden die wél aanwezig zijn. Bovendien biedt het werken met computers een logische structuur. Daarnaast ervaren cliënten het als een boost voor hun zelfvertrouwen, leren ze samenwerken en komen ze uit een mogelijk isolement. Een aantal cliënten heeft inmiddels een baan gevonden. Enkele citaten van deelnemers:

‘Hier kan ik mezelf ontwikkelen, in tegenstelling tot wanneer ik thuis alleen op mezelf ben aangevoelen. Nu vind een wisselwerking plaats door de externe prikkels uit de werkomgeving en mijn eigen wil om me te ontwikkelen.’

‘Doordat we de gelegenheid krijgen om hier te werken, hebben we weer een doel in het leven. Het geeft hoop en dat zorgt ervoor dat ik minder depressief ben, of minder aanleiding heb om het te worden.’

De ervaringen van deelnemers worden onderzocht via wekelijkse groepsgesprekken, een-op-een-functioneringsgesprekken en maandelijks door beide begeleiders. Er vinden procesevaluaties plaats en er wordt een beoordelingssystematiek ontwikkeld voor mensen die langer aan het project deelnemen. Het project ontwikkelt zich continu en er wordt geleerd vanuit zowel de praktijk als de theorie (Iemniscaat).

Financiën

We can do IT is in staat betaalde externe opdrachten aan te nemen. Deze geldstroom maakt dat het project deels zelfvoorzienend is. Daarbij is het uitgangspunt om met minimale overhead te werken. Per deelnemer wordt een bijdrage aan de dagbesteding betaald vanuit het zorgloket (Zorgverzekeringswet). De personele inzet van de ggz-professional wordt uit algemene middelen van GGZ Centraal bekostigd.

Meer weten?

Fred Dijk: fcj.dijk@gmail.com

Anneke v/d Boom: a.vandenboom@ggzcentraal.nl

<https://www.facebook.com/wecandoitEu>

Welkomboerderijen Zeeuws-Vlaanderen

Meedraaien in een agrarische omgeving

Aanbieder dagbestedingsproject: Aan Z

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Terneuzen, Hulst en Sluis, maar ook in België (in aangepaste vorm)

Voor wie is dit project?¹⁰

Welkomboerderijen zijn gericht op kwetsbare thuiswonende mensen, bijvoorbeeld dementerende ouderen of kinderen met een beperking. Eén van de nieuwe varianten op het project, de Theetuin, richt zich op een bredere doelgroep en staat open voor iedereen die behoefte heeft aan een zinvolle dagbesteding. Bijvoorbeeld (ex-)dak- en thuislozen. Er zijn zo'n acht welkomboerderijen met ongeveer veertig gasten. De verschillende doelgroepen worden op een Welkomboerderij gemengd en komen zo in contact met elkaar.

Project in het kort

Sinds 2003 bestaan er Welkomboerderijen, maar sinds 2015 wordt er gewerkt aan nieuwe varianten om een breder aanbod te genereren en zo nog meer tegemoet te komen aan de wensen van cliënten.

Het doel van de Welkomboerderijen is om zingeving en ondersteuning te bieden aan de cliënt en zijn netwerk in een agrarische omgeving. De boerderij biedt dagbesteding, sociale contacten en de oefening van sociale vaardigheden. Tegelijkertijd ontlast de Welkomboerderij mantelzorgers. Hierdoor kunnen cliënten soms langer thuis blijven wonen. Het type dagbesteding dat geboden wordt, is daarmee van recreatieve aard.

Cliënten zijn betrokken bij de boerderij en als zij dat willen werken ze mee door activiteiten uit te voeren die aansluiten bij hun wensen en mogelijkheden. Voorbeelden zijn het verzorgen van de dieren, in het huis meehelpen koken of in de tuin een schets maken. Ze draaien mee met de dagelijkse bezigheden op de boerderij. Op een welkomboerderij kunnen vier welkomgasten worden ontvangen. Deze groepsgrootte maakt dat de deelnemers in het gezin zelf mee kunnen draaien en geen op zichzelf staande groep vormen. De Welkomboerderij is nadrukkelijk geen zorgboerderij. Er zijn verschillende factoren die zorgen dat dit project succesvol is:

- * De boeren zijn geen zorgprofessionals, maar gewone mensen die hun werk doen en zorgen voor mensen.
- * Menging van doelgroepen biedt meerwaarde in de beleving van cliënten.
- * Kleinschaligheid waardoor de begeleiding door boer en boerin haalbaar is.
- * De laagdrempeligheid van de boerderijen, de Zeeuwse cliënten voelen zich er snel thuis.
- * Er is aandacht voor de ondersteuningsvraag van de cliënten waardoor er maatwerk plaatsvindt. Zowel in het aantal uren als in de activiteiten die iemand onderneemt op de boerderij.
- * Het is een voor cliënten voorspelbare en vertrouwde omgeving waardoor er snel betrokkenheid ontstaat.

10 Delen van deze beschrijving zijn ontleend aan de publicatie 'Toekomstbestendige dagactiviteiten in groepsverband. Inspiratiewijzer voor transitie Awbz -Wmo.' Vilans en Movisie (2013).

Betrokken partijen

De welzijnsorganisatie Aan Z maakt de matches, maakt afspraken met de boeren en voert gesprekken met cliënten op basis waarvan zij een plek kunnen krijgen op een Welkomboerderij. Eventueel kan Aan Z de bij de cliënt betrokken mantelzorgers ondersteunen. Boeren spelen een belangrijke rol door plek aan te bieden aan de welkomgasten. Cliënten kunnen zichzelf opgeven voor een Welkomboerderij en komen daarmee doorgaans in contact via het Wmo-loket of een jeugdhulpinstantie. Ook kunnen professionals actief mensen met een hulpvraag benaderen en een plek bij een Welkomboerderij voorstellen.

Gedurende de dagbesteding zelf bieden de boer en boerin begeleiding. Zij hebben aandacht voor de welkomgasten en bekijken met hen of ze behoefte hebben aan variatie in activiteiten of juist niet en welke activiteit bij hen past. Bij de toeleiding naar een plek op een Welkomboerderij spelen welzijnswerkers en cliëntondersteuners een belangrijke rol. Dit zijn hbo-professionals die doorvragen en met een cliënt en zijn eventuele mantelzorgers meedenken wat past en wat iemand verder kan helpen. In de toeleiding werken zij samen met de wijkverpleging, MEE consultants, huisartsen, lokale hulpverleningsinstanties en gebiedsteams.

Waarom is dit vernieuwend?

Het innovatieve aan het project is dat er vanuit een gesprek met iemand gekeken wordt naar wat de persoon zelf wil. Het uitgangspunt is zo gewoon en goedkoop mogelijk een oplossing zien te vinden voor de problematiek van een cliënt, dus niet vanuit een zorg- of patiënt-houding. Ook als iemand een persoonsgebonden budget heeft, hoeft dit niet volledig gebruikt te worden als een goedkope dagbesteding de persoon veel verder helpt dan intensieve begeleiding. De decentralisaties hebben invloed gehad op de vernieuwende manier van werken in dit project omdat uitgegaan wordt van wat bij iemand past en de gemeente niet automatisch doorverwijst naar een zorgverlener maar eerst in gesprek gaat. Heel vaak biedt een plek op een Welkomboerderij iemand uiteindelijk meer dan een zorg- of hulpverleningstraject.

Daarnaast is de inzet van boeren een innovatief element. Zij werken vanuit intrinsieke motivatie en bieden van daaruit een plek waar veel aandacht is voor wat iemand zelf kan en wil, zo gewoon mogelijk behandeld wordt en als persoon serieus genomen.

Ervaringen

Aan Z monitort de kwaliteit van Welkomboerderijen door regelmatig monitorgesprekken te voeren met zowel de boeren als mantelzorgers van cliënten en zo hun ervaringen te peilen. Daaruit komt naar voren dat, doordat mensen een plek hebben op een welkomboerderij, zij weer zin hebben om andere activiteiten te ondernemen, plannen te maken, zich beter te verzorgen en beter te worden in de omgang met anderen. Ze hebben nu iets te vertellen over wat ze gedaan hebben op de boerderij en raken weer gewend aan het voeren van gesprekken met anderen. Het project draagt bij aan de verbetering van kwaliteit van dagbesteding doordat de activiteiten kleinschalig zijn, het een passend aanbod is en maximaal vraaggestuurd.

»

Financiën

De dagbesteding vindt dichtbij de cliënt plaats en doordat de boer één vast gering bedrag per welkomgast krijgt, is deze geneigd de activiteiten zo gewoon en goedkoop mogelijk te houden. Hiermee wordt voorkomen dat de kosten van een plek steeds hoger worden. De prijs voor een welkomgast is € 50,- per dag. De kleinschaligheid van de groepen is een belangrijke voorwaarde voor het slagen van het traject. En de boerderij moet passend zijn bij de persoon. Dit vraagt dus om maatwerk, waarbij niet groot kan worden ingekocht. De meeste mensen hebben een indicatie vanuit de Wmo van waaruit de dagbesteding bekostigd wordt. Als ze dat niet hebben, betalen mensen het zelf. In enkele gevallen bieden boeren vanuit eigen motivatie een gratis plek aan voor iemand die het niet kan betalen.

Meer weten?

Aan Z

Nelly Rijk

info@aan-z.eu

www.aan-z.eu

Werk aan de Winkel

Winkel houdt het dorp vitaal

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Vitaal Dorp

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Everdingen

Voor wie is dit project?

Werk aan de Winkel richt zich op mensen met een beperking en vrijwilligers die samen een winkel en een atelier bemensen. De mensen met een beperking werken er op werkdagen tot 15.30 uur. Op de overige tijden en op zaterdag werken alleen de vrijwilligers. Het gaat om tien mensen met een (licht) verstandelijke beperking die in twee- of drietallen worden begeleid. Dat gebeurt of door één van de twintig vrijwilligers óf door een van de vijf professionals. De vrijwilligers en professionals werken samen met de mensen met een beperking of begeleiden hem/haar in een leerproces. De professionals houden de regie over het geheel. Per week wordt de winkel door ongeveer tweehonderd inwoners bezocht. De mensen met een (licht) verstandelijke beperking komen uit Everdingen zelf, maar ook uit Leerdam en Vianen. Daarnaast zijn er re-integratiecliënten die trajecten volgen van zes maanden en verwezen worden door Lekstroom. Werk aan de Winkel is sinds een jaar actief.

Project in het kort

Doel van de Stichting Vitaal Dorp is de vitaliteit van het dorp Everdingen te vergroten en de vitaliteit van haar inwoners te versterken door het realiseren en in stand houden van voorzieningen en activiteiten, zoals een levensmiddelenwinkel, een zorgpunt, een koffiecorner, een bibliotheekpunt of andere voorzieningen of activiteiten. Werk aan de Winkel heeft als hoofddoel de ontwikkeling en ontplooiing van 'meewerkers' te bevorderen, met werkzaamheden die een waarde vertegenwoordigen. Waarde in geld, maar ook sociale en maatschappelijke waarde; de deelnemer draagt werkelijk en aantoonbaar bij aan de samenleving en mag daar ook trots op zijn.

De stichting realiseert haar activiteiten met behulp van vrijwilligers uit het dorp, mensen met een arbeidsbeperking en deelnemers aan re-integratieprojecten. Het is opgezet door de stichting Vitaal Dorp en draait om de inzet van mensen met een beperking in een winkel, boekspot en ontmoetingspunt. Intussen breiden de werkzaamheden zich verder uit tot groenonderhoud, schoonmaakwerk en het aanbieden van hulp bij de huishouding (erkende aanbieder). Hiermee worden zorgvragers zorgaanbieders. Op dit moment wordt gewerkt aan het realiseren van een moestuin, ook met een combinatie van vrijwilligers uit het dorp en dagbesteding. De dagbesteding is educatief en arbeidsgericht.

Wat het project tot een succes maakt, is de kleinschaligheid ervan. Dat biedt niet alleen veel mogelijkheden, maar verhoogt ook de snelheid van handelen. Er is direct contact tussen klant en meewerker en in de regel kan er binnen een week een aanbod volgen op een vraag. Wat het project ook tot een succes maakt, zijn de korte lijnen met de gemeente.

Betrokken partijen

»

Stichting Vitaal Dorp voert het project uit onder eigen vlag. De begeleiders zijn mbo- of hbo-opgeleid.

Er is regelmatig contact met Werk en Inkomen Lekstroom. Met de zorginstellingen ASVZ, Reinaerde (alle drie mensen met een verstandelijke beperking) en met Intermetzo en Lister (ook psychiatrische en verslavingsproblemen) wordt nauw samengewerkt.

Waarom is dit vernieuwend?

Vernieuwend aan het project is de kleinschaligheid (Everdingen is een plattelandsgemeente), dat men niet kijkt naar beperkingen, maar naar mogelijkheden en kansen en dat het sociale netwerk van mensen met een beperking betrokken en uitgebreid wordt. Verder is innovatief dat niet alleen de professionals, maar ook de vrijwilligers, allemaal afkomstig uit het dorp, de medewerkers op basis van gelijkwaardigheid begeleiden.

De gemeente Vianen is sinds enige tijd bezig om haar relatie met de bewoners op een andere leest te schoeien. In het kader van de gewenste vergroting van de participatie van de bewoners heeft het gemeentebestuur een programma gestart onder de titel 'Wijkgericht werken'. Via dit programma wil het gemeentebestuur initiatieven van bewoners ondersteunen en faciliteren. De inzet van de voor dit programma vrijgemaakte ambtenaar heeft een daadwerkelijke steun voor de initiatiefnemers betekend doordat de weg naar de verschillende gemeentelijke instanties steeds via deze ene gesprekspartner kon worden gekanaliseerd. Ook voor de nabije toekomst is een dergelijke samenwerking in het vooruitzicht gesteld.

Ervaringen

Een plan voor een klanttevredenheidsonderzoek moet nog worden gemaakt. Maar de persoonlijke indrukken en reacties zijn erg positief: cliënten zijn tevreden, ouders zijn blij, begeleiders van de groepen in de instellingen zijn eveneens positief.

De re-integratietrajecten werden telkens afgerond met een individueel evaluatiegesprek. Meestal was dit positief, maar het resultaat was meestal toch: geen baan. De conclusie die daar uit getrokken werd is: een half jaar is eigenlijk te kort. De organisatie is bezig met professionalisering. Er gaat gewerkt worden aan jaarplannen, de meldcode, een bejegeningprotocol, kwaliteitsbeleid.

Financiën

Er wordt budgettair gewerkt, dat wil zeggen dat er voor elke cliënt een budget wordt betaald/verrekend.

Dit kan via een persoonsgebonden budget lopen, via zorg in natura of via de instelling waar de cliënt verblijft. Het tarief is € 30,- tot € 40,- per dagdeel.

Meer weten?

Werk aan de Winkel

Hetty Dortland of Liz Geurts

info@werkaandewinkelvianen.nl

www.werkaandewinkelvianen.nl

WijkOntmoetingsCentra

Wijkbewoners zetten hun talenten in voor de wijk

Aanbieder dagbestedingsproject: Zorggroep Noordwest-Veluwe (samen met andere partijen)
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Nunspeet

Voor wie is dit project?

De doelgroep voor dit project is in principe iedere inwoner van Nunspeet. Nu maken volwassenen er gebruik van, maar in de toekomst kunnen ook bijvoorbeeld jongeren gebruik maken van deze voorziening. De doelgroep bestaat nu uit bewoners (ouderen) uit de buurt, mensen met niet-aangeboren hersenletsel, mensen met een verstandelijke beperking en chronisch zieken. Gemiddeld maken nu dertig deelnemers per week gebruik van de dagbesteding.

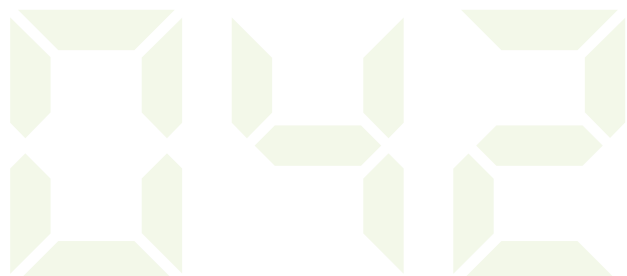
Project in het kort

De doelstelling van het project is ontmoeting en dagbesteding. Naast ontmoeting is de doelstelling van het project om wijkbewoners de kans te bieden om eigen talenten en mogelijkheden in te zetten in de wijk. Zo kun je als wijkbewoner werkzaamheden oppakken die je zinvol vindt of die je helpen bij het bieden van structuur in je dag. Daarnaast biedt dit bewoners een plek waar ze informatie en advies kunnen krijgen over onderwerpen waar ze vragen over hebben. Door het bieden van maatwerk (specifieke dagbesteding) is het uiteindelijke doel bewoners de kans te bieden om mee te blijven doen en de mogelijkheden te bieden om langer thuis te blijven wonen.

In het huidige WijkOntmoetingsCentra (WOC) wordt dagbesteding geboden aan verschillende groepen waaronder mensen met niet-aangeboren hersenletsel, ouderen met pg-problematiek en mensen met een verstandelijke beperking. Naast dagbesteding is er een ruimte voor inloop waar je als bewoner van Nunspeet koffie en thee kan drinken, een maaltijd kan gebruiken of informatie en advies kan vragen tijdens het spreekuur van de wijkverpleegkundige of de woningstichting of middels een georganiseerde informatieve bijeenkomst. De dagbesteding bestaat uit dagverzorging en arbeidsmatige dagbesteding, zoals het doen van de boodschappen voor het bereiden van de maaltijd, koken en serveren. Deelnemers voor de dagbesteding worden begeleid door mbo-opgeleide (activiteiten)begeleiders en vrijwilligers.

Succesfactoren van het project zijn:

- * Gebruik maken van eigen kracht van de burgers.
- * Het creëren van een ontmoetingsplek in de directe omgeving.
- * Als partners (zorg- en welzijnsorganisaties) met elkaar samenwerken in het WOC. Elkaar als beroepskrachten treffen in het WOC en binnen het WOC gebruik maken van elkaars inzet en talenten. Door bijvoorbeeld elkaar te vervangen als (activiteiten)begeleiders als dat nodig is.
- * Een plek waar initiatieven tussen beroepskrachten, bewoners, vrijwilligers ontstaan die je vooraf niet hebt kunnen bedenken.

»

Betrokken partijen

Betrokken partijen zijn de gemeente Nunspeet, zorg- en welzijnsorganisaties en de woningbouwcoöperatie. Zij zijn betrokken bij de ontwikkeling van de visie op WOC Nunspeet, ontwikkeling van nieuwe ideeën en initiatieven en de uitvoering daarvan. Naast de mbo-opgeleide (activiteiten)begeleiders zijn in het WOC Wmo-consulenten en verpleegkundigen werkzaam voor het geven van informatie en advies. Ook werken er vrijwilligers/wijk/buurtbewoners die diverse werkzaamheden op zich nemen. De samenwerking verloopt goed, al is men ook voorzichtig. Hoe gaat het er allemaal uitzien en wie gaat het betalen? De indruk tot op heden is dat de deelnemers die gebruikmaken van de dagbesteding en de inloop tevreden zijn. Het WOC is steeds meer een begrip. Mensen komen er graag. De mix van doelgroepen was en is eerst wel even wennen. En organisaties die zich richten op dezelfde doelgroep ervaren soms concurrentie. Daarnaast hebben de bewoners nog wel eens de indruk dat de instellingen het voor het zeggen willen hebben. Dat kan worden voorkomen door het initiatief meer bij de burgers te laten.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is vernieuwend in haar opzet. De betrokken partijen zijn naar buiten gericht en zetten zich in om samen te werken. De samenstelling van gemeente, zorg- en welzijnsorganisaties en woningbouw werkt heel goed. Deze partijen zorgen voor een breed draagvlak en door de betrokkenheid van deze partijen zijn initiatieven en ideeën goed uitvoerbaar. Instemmende besluitvorming door de gemeente en passende huren dragen bijvoorbeeld bij aan een goede uitvoering. De decentralisaties hebben zeker invloed gehad op het project. Het project is gericht op de samenwerking tussen partijen, gericht op participatie, burgers die elkaar ontmoeten en meedoen. Het WOC is wijkgericht, gevestigd in de directe omgeving van de deelnemers die werkzaam zijn in het WOC.

Ervaringen

De ervaring van cliënten is dat zij in eerste instantie moesten wennen aan de mix van doelgroepen. Voor een aantal cliënten is het gebouw waar ze nu dagbesteding doen een achteruitgang. De vorige locatie was mooier. Daarentegen is de locatie wel in hun eigen woonplaats, waardoor ze nu zelfstandig naar het WOC komen en minder (goedkopere) vormen van vervoer nodig hebben. Binnen de zorggroep wordt jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek gedaan. Het WOC wordt daarin meegenomen. Bewoners en cliënten zijn betrokken bij de ontwikkeling en verdere uitwerking van het project. Zij zijn vertegenwoordigd in de initiatiefgroep. Het WOC draagt bij aan verbetering van de kwaliteit doordat bewoners en cliënten de kans krijgen om in hun eigen wijk mee te doen (eigen kracht). Daarnaast is het WOC gericht op ontmoeten en het terugdringen van eenzaamheid onder bewoners.

Financiën

De dagbesteding wordt gefinancierd vanuit de Wmo. De aanbieder rekent een tarief van € 11,- per uur (Wmo dagbesteding). Daarnaast vindt private financiering plaats door de bewoners zelf. Een maaltijd kost bijvoorbeeld € 7,50 en voor de koffie /thee rekent men € 0,50. Bewoners kunnen kiezen voor een abonnement of een strippenkaart kopen om gebruik te maken van de diverse voorzieningen.

Uiteindelijk is het idee dat je in het WOC kan aangeven wat je wensen en mogelijkheden zijn voor dagbesteding. En welke vorm van informatie, advies en begeleiding voor jou als bewoner van belang is. Vervolgens wordt een arrangement/offerte op maat gemaakt. Financiering van de op maat gemaakte offerte vindt plaats middels indicaties/Wmo-gelden en/of private middelen van de burger.

Door de aanbieder is ingezet op een kosteneffectieve manier van werken doordat de huur van het gebouw gedeeld wordt met meerdere partners. Er is minder inzet van professionals, doordat gebruik wordt gemaakt van elkaars expertise en doordat professionals elkaar waar nodig (voor een deel) kunnen vervangen.

Meer weten?

Ina Nieland

ina.nieland@znww.nl

Zelfregiecentrum Venlo

Een centrum waar je geen cliënt maar mens bent

Aanbieder dagbestedingsproject: Stichting Zelfregiecentra Nederland

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Venlo

Voor wie is dit project?

Het Zelfregiecentrum in Venlo richt zich niet op een specifieke doelgroep: iedereen met een vraag of idee is welkom. De bezoekers zijn in de praktijk bijvoorbeeld: mensen met een psychische kwetsbaarheid, dak- of thuislozen, mensen met een verstandelijke beperking. Het Zelfregiecentrum is vijf dagen per week geopend van 9 tot 16 uur en wordt dagelijks door zestig tot tachtig mensen bezocht. Het Zelfregiecentrum Venlo valt onder de landelijke Stichting Zelfregiecentra Nederland. Naast een vestiging in Venlo is er een Zelfregiecentrum in Weert en binnenkort in Horst. Deze beschrijving richt zich op het Zelfregiecentrum in Venlo.

Project in het kort

Het project is opgezet vanuit de gedachte om een algemene voorziening ook geschikt te maken voor mensen met een psychische kwetsbaarheid en hen ook in het welzijnsdomein gebruik te laten maken van voorzieningen gericht op ontmoeten en ontplooiën.

Het Zelfregiecentrum Venlo is gestart in 2008 en is een open centrum waar vanuit de organisatie een open inloop en een cursus Zelfregie worden geboden. De cursus Zelfregie gaat op een laagdrempelige manier in op wat zelfregie is. De deelnemers worden uitgenodigd meer zicht te krijgen op zichzelf. Daarnaast ontstaan er in het Zelfregiecentrum verschillende activiteiten – bijvoorbeeld muziekworkshop, creatieve activiteiten, yoga, tai chi, een ruilwinkel – die voor en door de bezoekers zelf worden opgezet en aangeboden. De bezoekers zijn zelf eigenaar van dit aanbod. Het kernteam (medewerkers van het Zelfregiecentrum) werkt vanuit de methodiek ‘Halen én Brengen’ waarbij rolvervaging (tussen bezoeker en kernteam; bezoekers verleiden zelf dingen te doen) en kwaliteitsgericht waarnemen (het gaat niet om iemands ziekte of beperking, maar om de passie of interesse) belangrijke kenmerken zijn. Het Zelfregiecentrum presenteert zich niet als hulpverlenende instantie, maar als een plek met ervaringsdeskundigheid aan de voordeur.

Kernwaarden in de visie van het Zelfregiecentrum zijn:

- * Aansluiten bij kwaliteiten van mensen.
- * Gericht zijn op zingeving en persoonlijk perspectief.
- * Actief gebruikmaken van ervaringsdeskundigheid.
- * Niet het aanbod staat centraal maar de mate waarin de mens zich geholpen voelt.
- * Het creëren van experimenteerruimte.

Betrokken partijen

Het kernteam van het Zelfregiecentrum bestaat uit ervaringswerkers vanuit bijvoorbeeld de psychiatrie of dakloosheid, aangevuld met twee vrijwilligers. Zij hebben een opleiding tot ervaringswerker gedaan en werken volgens de methodiek van het Zelfregiecentrum. Dagelijks zijn er twee ervaringswerkers en twee vrijwilligers uit het kernteam aanwezig. Daaromheen zit een groep vrijwilligers die wisselend aanwezig is. Er wordt ook samengewerkt met andere partijen,

bijvoorbeeld met de gemeente en hulpverlenende instanties. Omdat het Zelfregiecentrum een kwetsbare doelgroep bereikt, is een goede samenwerking met andere hulpverlenende instanties van groot belang.

Waarom is dit vernieuwend?

De vernieuwing van het Zelfregiecentrum zit in de allereerste plaats in het consequent naleven van de uitgangspunten. Daarnaast speelt het kostenaspect een rol:

- * De kernwaarden van het Zelfregiecentrum: maximale zelfregie.
- * Opbrengsten: de werkwijze van het Zelfregiecentrum is erop gericht dat mensen zich van betekenis voelen, met elkaar maken ze het Zelfregiecentrum.
- * Kostenaspect: het Zelfregiecentrum functioneert als een algemene voorliggende voorziening, zodat mensen niet van een duurdere maatwerkvoorziening gebruik hoeven te maken.

De inwerkingtreding van de Wmo in 2007 vormde de onderlegger voor de ontwikkeling van het Zelfregiecentrum. Sinds de decentralisaties ontvangt het Zelfregiecentrum financiering vanuit de gemeente Venlo, voorheen was dit niet het geval en kwam de financiering vanuit de Awbz. De manier van samenwerken van de gemeente sluit beter aan bij de kernwaarden van het centrum.

Ervaringen

De bezoekers vinden het prettig dat ze bij het Zelfregiecentrum geen cliënt maar mens zijn. De ervaringen van bezoekers worden op dit moment niet structureel gemonitord. De organisatie is bezig om dit te ontwikkelen. Het project draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van dienstverlening, omdat het Zelfregiecentrum een algemene voorziening is waar mensen met een chronische psychische kwetsbaarheid zich kunnen ontwikkelen en in een andere rol kunnen zijn dan doelgroep of cliënt. De aanbieder zet verder in op de kwaliteit door het scholen van het kernteam en de vrijwilligers.

Financiën

De kosten van het Zelfregiecentrum worden vanaf 2015 gefinancierd via een functiebekostiging via de gemeente Venlo voor de functies: inloop bijzondere doelgroepen, preventie en laagdrempelige dagbesteding (kosten op jaarbasis € 340.000,-).

Het Zelfregiecentrum tracht mensen gebruik te laten maken van een algemene voorziening zodat ze niet van een duurdere maatwerkvoorziening gebruik hoeven maken. Een kenmerk van de werkwijze is dat aan de bezoekers geen financiële bijdrage wordt gevraagd. Dit nodigt bezoekers uit iets terug te doen. Wanneer bezoekers een activiteit willen opzetten, wordt er gekeken of er ruimte en eventuele materialen beschikbaar zijn in het netwerk. Indien nodig is er een klein budget voor incidentele materiaalkosten.

Meer weten?

Sonja Visser

sonjavisser@zelfregie.nl

<http://venlo.zelfregiecentrum.nl/>

Zwolle Actief

Persoonlijke begeleiding voor dak- en thuislozen

Aanbieder dagbestedingsproject: Consortium Zwolle Actief met als penvoerder LIMOR
Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: Zwolle

Voor wie is dit project?

Zwolle Actief richt zich op dak- en thuislozen in de gemeente Zwolle. Op jaarbasis maken er 174 mensen gebruik van het aanbod.

Project in het kort

Het doel van Zwolle Actief is om dak- en thuislozen in de stad Zwolle niet langer reguliere dagopvang te bieden, maar hen te activeren door hen persoonlijke begeleiding (coaching) te bieden. Iedere dak- en thuisloze kan nu voor inloop en ontmoeting terecht bij een buurtkamer of wijkcentrum. Er wordt van hen verwacht dat zij daar ook een actieve bijdrage aan leveren. Ze voeren daarnaast gesprekken met de activeringscoaches.

Vanuit de verschillende partijen werken zes medewerkers als activeringscoach in een zelforganiserend team. De stuurgroep houdt alleen toezicht op de koersvastheid van het team. De activeringscoaches ontwerpen samen met de deelnemers een maatwerktraject voor een passende daginvulling met heldere stappen voor de toekomst. Zwolle Actief maakt gebruik van bestaande werkplekken, activeringsplekken en de inzet van lokale ondernemers. Maatwerk is leidend in de aanpak van Zwolle Actief. Met iedere dak- en thuisloze wordt bekeken hoe zij/hij het maximale uit zichzelf kan halen door de wensen, talenten en mogelijkheden in kaart te brengen. Door ondersteuning van de coaches vinden ze een actieve plek in de lokale samenleving. Ook biedt Zwolle Actief de deelnemer mogelijkheden om direct actief te zijn bij vier van de zes partijen van het consortium.

Het gehele project kent verschillende trajecten die weergegeven worden in een beslisboom. Eerst wordt gekeken of er direct een plaats beschikbaar is of dat er een maatwerktraject ingezet moet worden. Een maatwerktraject kan ook leiden naar een reguliere werkplek via het UWV of een re-integratiebedrijf. In dat geval kunnen er direct afspraken worden vastgelegd. In het andere geval wordt er gekeken naar de vraag of er financiering nodig is. Zo nee, dan is de vraag of het een vrijwillig, door de ondernemer betaald of regulier re-integratietraject betreft. Zo ja, dan is de vraag of er een indicatie nodig is. Indien nodig vindt afstemming plaats met de regievoerder van de deelnemer en vraagt de reguliere begeleider een indicatie aan. Als er geen indicatie nodig is, wordt er gezocht naar financiering door een fonds of ondernemers.

Succesfactoren? Allereerst doen de samenwerkende partijen de uitvoering. De activeringscoaches zijn een zelforganiserend team waardoor er weinig overheadkosten zijn. Zij hebben hun handen vrij omdat ze louter de opdracht hebben individueel maatwerk te bieden op het gebied van activering en minimaal hoeven te registreren. Doordat er geen aparte dagopvang is gerealiseerd voor dak- en thuislozen, wordt er gewerkt aan sociale inclusie. In de aanpak wordt de presentbenadering gehanteerd. Deze gaat uit van vragen en behoeften die nu spelen. Doordat de deelnemers aan de slag gaan, ontstaat er ook op andere gebieden beweging, bijvoorbeeld op het terrein van financiën, wonen en verslaving. De activeringscoaches kunnen uitgebreid de tijd nemen voor cliënten.

Betrokken partijen

De betrokken partijen bij Zwolle Actief zijn Dimence (ggz), Leger des Heils, LIMOR (maatschappelijke opvang), RIBW Groep Overijssel, Tactus (verslavingszorg) en Travers Welzijn. Dit zijn organisaties die te maken hebben met dak- en thuislozen en nu hun krachten hebben gebundeld. De uitvoerende professionals hebben binnen hun organisatie verschillende functies gehad en zijn allen mbo- en hbo-opgeleid. De samenwerking verloopt in de regel goed. Waar knelpunten zitten, is het belangrijk om elkaar de positie te gunnen. Communicatie daarin is heel belangrijk en daar ligt nog wel een verbeterpunt. Er wordt verder samengewerkt met de gemeente, met buurtkamers en wijkcentra, met lokale ondernemers en stichtingen, beroepsopleidingen (ROC), reïntegratiebedrijven, schuldhulpverlening, UWV en diverse lokale initiatieven (vaak individueel of ondergebracht in stichtingen).

Waarom is dit vernieuwend?

Zwolle heeft geen dagopvang meer en bespaart daarmee veel kosten (gebouw, personeel, exploitatie). Indien deelnemers een betaalde baan krijgen, maken zij verder geen aanspraak meer op een Wwb-uitkering, wat kostenbesparend werkt voor de gemeente. In de Herberg (nachtopvang) van Zwolle is het laatste half jaar twintig procent minder bezetting dan in dezelfde periode vorig jaar. Het idee leeft dat Zwolle Actief hier een enorme bijdrage aan heeft geleverd. Onderzoek zal uitwijzen of dit expliciet is toe te schrijven aan Zwolle Actief of ook samenhangt met andere factoren. Dit is niet alleen vernieuwend aan het project, maar ook een gevolg van de decentralisaties, waardoor gemeente en veldpartijen zijn gaan nadenken over een andere aanpak.

Ervaringen

In het eerste kwartaal van 2015 is het eerste klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder twaalf cliënten. Een viertal thema's kwamen in dit kleinschalige onderzoek aan de orde: toeleiding, activering, contact met de activeringscoach en resultaat. De tevredenheid onder deze cliënten is erg hoog. Verder zijn op de site leuke voorbeelden te lezen van hoe het cliënten is vergaan. Er wordt gemonitord in de vorm van scores op de Zelfredzaamheidsmatrix en aantallen cliënten die actief zijn op een werkplek. Uit de monitorgegevens van 2014 is af te leiden dat het project succesvol is: van de 174 cliënten zijn er 83 actief geweest op een werkplek, waarbij de spreiding over werkplekken behoorlijk groot is. Er is nauwelijks sprake van groepsplaatsingen. In de scores op de Zelfredzaamheidsmatrix is te zien dat cliënten erop vooruit gaan. Vooral in de overgang van niet naar beperkt zelfredzaam is de grootste stijging te zien (47 cliënten). Slechts twee cliënten vertonen achteruitgang.

Financiën

De bekostiging van de activering is heel divers. Het kan zijn op basis van indicatie, Wajong, Zwolle Actief (subsidie), persoonsgebonden budget. Daardoor is het tarief moeilijk te geven. Een indicatie is wat Zwolle Actief betaalt aan een arbeidstraject als er verder geen financiering mogelijk is, namelijk € 35,- per dagdeel.

De werkwijze laat zien dat er kostenefficiënt gewerkt wordt: geen onnodige overhead (zelforganiserend team), weinig administratie/registratie.

Meer weten?

LIMOR

Glenda Huisjes: gghuisjes@limor.nl

Arend Jan Poelarends: arendjan@zwolleactief.nl

www.zwolleactief.nl

50|50 Wood

Talenten ontdekken via het werken met hout

Aanbieder dagbestedingsproject: Leger des Heils (landelijk)

Gemeente(n) waar het project wordt aangeboden: 12 locaties in Nederland

Voor wie is dit project?

Dit project is voor mensen die een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Mensen die veelal een combinatie van problemen hebben (criminaliteit, agressiviteit, verwaarlozing, verslaving). Het project wordt uitgevoerd op twaalf locaties in het land, van Groningen tot Rotterdam. Per locatie zijn er gemiddeld zes deelnemers per dag, vijf dagen in de week. Twaalf locaties betekent per locatie wellicht twee tot drie gemeenten. Dus in totaal maken dertig gemeenten gebruik van de diensten van 50|50 Wood.

Project in het kort

Vanuit de visie en het geloof dat elk mens een plek in de samenleving verdient, ondersteunt het Leger des Heils cliënten met een multiproblematiek om hun leven weer op orde te krijgen. Het aanleren van een vak en het leven weer op orde brengen, gaan daarbij hand in hand. Het project 50|50 heeft een breed aanbod (store, green, food, tech, hotel) en één daarvan is 50|50 wood. Als de cliënt in een intake aangeeft dat werken met hout bij hem past, wordt een plek voor hem gezocht bij een van de locaties van 50|50 wood. Met het leren van het vak meubelmaker geven cliënten hun leven weer invulling. Ze ontdekken hun talenten. Ze doen werkervaring op en ontwikkelen structuur. Op die manier bouwen ze niet alleen aan meubels, maar ook aan hun toekomst. Afhankelijk van de achtergrond van de cliënt (verslaving, psychische depressie, agressief probleemgedrag) krijgen cliënten enerzijds een op maat gerichte therapie door een professional, anderzijds worden ze praktisch opgeleid tot professionele houtbewerkers. De meubels of andere houtproducten die zij maken, worden commercieel aangeboden. Afnemers kunnen zelf hun wensen opgeven en bespreken dit met de deelnemer/cliënt. Deelnemers leren daardoor commerciële vaardigheden die zij ook nodig hebben voor het uitvoeren van hun vak. Het Leger des Heils is dit concept begonnen in 2009.

Betrokken partijen

Betrokken partijen per locatie zijn afhankelijk van de achtergrond van de cliënten. Als een cliënt uit de gevangenis komt, is Justitie de partner. Wanneer de cliënt een psychiatrisch verleden heeft, is de ggz dat en de gemeente waar de cliënt vandaan komt. De Leger des Heils-locaties van 50|50 zelf zijn naast de cliënten/deelnemers elk bemand met een coördinator, een werkmeester en vrijwilligers. Per locatie is er zowel therapeutische als vaktechnische ondersteuning. Daarnaast is er een groothandel die commercie, technische calculatie, logistiek en aftersales verzorgt. Ook wordt zo nodig de cliënt ondersteund bij het vinden van een werkgever.

Waarom is dit vernieuwend?

Het project is innovatief omdat de activiteiten gericht zijn op actieve participatie in de samenleving, op het aanleren van een commerciële attitude. Door de decentralisaties neemt 50|50 wood cliënten over die voorheen begeleid werden door re-integratiebedrijven, maar daar door bezuinigen nu niet meer terecht kunnen.

Ervaringen

Op de website van 50150 wood staan enkele ervaringen beschreven die inzicht geven in de werkwijze van 50150 wood en hoe de cliënten/deelnemers de trajecten ervaren:

‘Bij het Leger des Heils pakt Bastiaan de boel anders aan. Alleen afkicken was dit keer niet genoeg. De therapie die hij hier volgt, hangt nauw samen met de arbeidsreïntegratie van 50150 wood. Vier dagen per week staat hij in de werkplaats. “Dat werkt goed voor mij. Tijdens het werk heb ik de tijd en ruimte om de therapie te laten bezinken. Maar ik heb ook plezier in wat ik doe. En ik maak mooie dingen: het moet goed zijn, anders doe ik het niet.” Hij blijkt talent te hebben. Niet alleen voor het zagen en timmeren zelf, maar ook voor het ontwerpen. Het werk geeft hoop voor de toekomst.’

Wilchert: “Achteraf gezien had ik een psychose. Ik werd opgenomen in een psychiatrische kliniek, maar daarna belandde ik weer op straat. Ik raakte aan de drank. Maandenlang sliep ik onder een brug aan de Maas.” Nieuwe opnames volgden, maar door bezuinigingen stond hij uiteindelijk weer buiten. Bij het Leger des Heils vond hij een veilige plek. Het project 50150 wood geeft hem een zinvolle dagbesteding. “Werken is voor mijn ritme en structuur heel belangrijk. Ik maak dingen waar ik trots op ben. Hier krijg ik het gevoel dat ik waardevol ben. Maar ook dat ik best wel eens een plank mag verzagen of een rekenfout mag maken. Dan zeggen ze: ‘je lijkt wel een mens’.” Het gevoel om weer van betekenis te zijn, helpt Wilchert enorm in zijn proces. “Mijn doelen voor de toekomst zijn realistisch. Nu woon ik nog beschermd. Langzamerhand leer ik weer voor mezelf zorgen. Mijn dochter en kleinzoon zijn het allerbelangrijkste voor mij. Ik wil er graag voor hen zijn. Over een jaar of zeven ben ik wellicht weer zelfstandig. Dat is vroeg genoeg. Tot die tijd maak ik hier mooie dingen.”

De tevredenheid van de cliënten wordt gemeten via tevredenheidsmetingen en de kwaliteit van de begeleiding middels zes wekelijkse evaluatiegesprekken. Gemiddeld tien procent van de deelnemers stroomt uit naar duurzaam betaald werk. De kwaliteit van de trajecten wordt ook geïllustreerd door de lage uitval (één procent).

Financiën

De landelijke projectleider geeft aan dat het project voor zeventig procent afhankelijk is van subsidies (gemeentelijk, landelijk, Europees (ESF), twintig procent komt binnen door de verkoop van gemaakte producten en tien procent middels donaties. De tarieven die het Legers des Heils rekent, verschillen per achtergrond van de cliënt (justitieel traject, ggz-traject etc.).

Meer weten?

Leger des Heils/Arbeidsre-integratie en werkprojecten

John Jalving

j.jalving@legerdesheils.nl

www.5050-Wood.nl

www.legerdesheils.nl/arbeidsreintegratie-en-werkprojecten

